

ДѢЛА

ІОВАНА ХАЦИЋА

у књижевству названого

МИЛОША СВЕТИЋА.

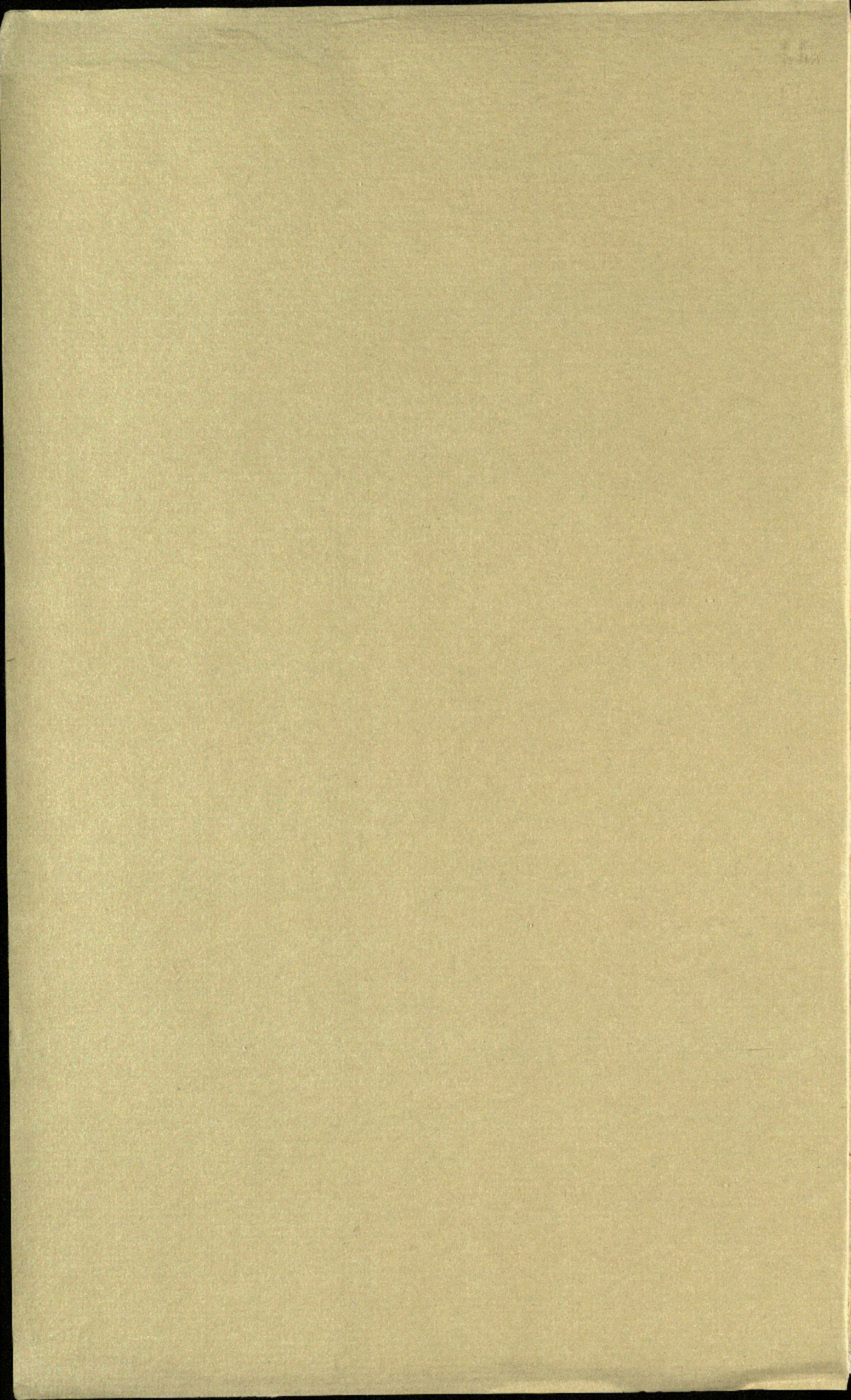
КЊИГА I.

ПЪСНЕ ИЗВОРНЕ

одъ самога сачинителя скуплѣне.

№ 100

Господину Милошу Светићу

ЮАННЪ ХАДЖИЕЪ
у вѣнжествоу названый
Милошъ Свещикъ.

Р III 3730

I

Р 1908 III 229/1.1

ДѢЛА

ІОВАНА ХАЦИЋА,

у книжеству названого

МИЛОША СВЕТИЋА,

КНИГА I.

ПЪСНЕ ИЗВОРНЕ

одъ самога сачинителя скуплѣне.

У НОВОМЪ САДУ.

Книгопечатня Др. Дан. Медяковића,
1855.

ПРЕДГОВОРЪ.

Сви народи на свѣту іошть у природномъ станю ствараю пѣсне и пѣваю. Ово є човєку тако природно, као што є природна у нѣму сила умна и чувствена, и као што су орудія гласа природна. Човекъ є по природи своіой створитель езыка безсвѣстно. Онъ тако по природи и пѣсне ствара безсвѣстно, па и гласове извїя. Ове овако произведене пѣсне бываю манѣ или више развїєне или природно савршене, као што су и езыци манѣ или више развїєни. Човекъ се по природи своіой радує, онъ жали, онъ люби, онъ мрзи, онъ се страши, люти се, смирава се, нада се, очаява и т. д. — Све встество на нѣга дѣйствує и нѣгову внутреньость мѣня, и у различно станѣ ставля. Освитацъ зоре после ноїнога мрака, тихо жуборенѣ прозрачнога потока, многогласно пѣванѣ птица, као и силнохучно вихоренѣ вѣтрова, и бурно таласанѣ вода, сѣванѣ муња по мрачномє небу, и страховитый тресакъ громава, — све то чувствену и умну природу у човєку потреса, и у зрцалу уображеня разновидне образє ствара, на чувства се баца, те и гласє пробуѣує и издає, и у подобну онима равномѣрность ставля. Овако постаю и развїю се *пѣсне народне*, кое кодъ свою народа изъ єднога извора проистичу, и по томе су єдне на

друге наликъ, као што е човекъ на човека наликъ, и народъ на народъ; али се опеть међу собомъ и разликую, и другій и другій характеръ добыяю, као што се народъ одъ народа разликуе, и другій характеръ има. По томе е и степенъ савршенства у њима различанъ.

Почетакъ писменнога изображенія у свакомъ народу већ овай наравный развитакъ у пѣсима затиче. Зато е и изображаванъ писменно, као што смо искусили, кодъ свію народа починало одъ пѣсама и са пѣсама. У сређномъ прелазку са овога наравнога безсвѣтнога развитка пѣсничскога на изображено пѣсничество лежи сѣме свега будућега краснословнога савршенства кодъ едногъ народа. Найвышій степенъ наравнога развитка пѣсничскога треба да буде основъ првога степена изображеногъ пѣсничества. Пѣсничество изображено свакога народа треба да задржи характеръ себи свойственный, и обшта свойства лѣпотнога савршенства съ њимъ да слюби. Изъ вѣштогъ слюблѣня овога у свакомъ е народу просіявала свѣтлость лѣпотны' производа'.

У стара времена народи су више могли ићи овымъ природнымъ путемъ, почемъ су слабо што друго предъ очима имали осимъ пѣсничества свога наравнымъ безсвѣстнымъ начиномъ развіенога. Тако е Еврейско, тако Арапско, тако Персійско, и уобште источно пѣсничество остало манъ или више на своемъ природномъ путу. Тако е Грчко изображено пѣсничество више задржало свой наравный путь, него Ла-

тинско, коимъ е веѣь Грчка изображеностъ завладала, више, него сва изображена пѣсничества доцнїи' времена' и народа', као Италијана', Француза', Енглеза', Шпаньолаца', Нѣмаца' и т. д. на која е веѣь и Грчко и Латинско пѣсничество великии' упливъ имало. Као единый примѣръ найвѣштіе слюблѣности изображеногъ пѣсничества са наравнымъ развиткомъ у Грчкомъ пѣсничеству заузима найсвѣтліе мѣсто *Омиръ*, кои се само у природномъ прелазку ономъ появити могао.

Мы видимо дакле, да е у позднїя времена све веѣма и веѣма изображеностъ еднога и другога народа у другїи' се уливала, и тако одма при почетку характеръ пѣсничества преображавала. И мы, кои садъ изъ наравнога пѣсническога развитка у изображений прелазимо, неѣемо другимъ путемъ проѣи, него и остали народи. И на наше ѣе изображено пѣсничество понѣшто преливати се изъ характера пѣсничества Грчкога, понѣшто изъ Латинскога, изъ Нѣмачкога, Французскога, Италијанскога, Енглезскога и т. д. по коих смо садовима шетали, нїово цвѣѣе брали, и на чїемъ смо се сунцу огрѣвали. Но при свемъ гомъ мы природный развитакъ нашего народнога пѣсничества неѣемо изъ вида испуштати. Народне наше пѣсеме немогу намъ истина служити за образацъ найвышега савршенства пѣсническога, али намъ текъ могу и мораю служити за правацъ и особну свойственность Србскога духа. Еданъ ученый Енглезъ уподобио е Енглезске народне пѣсене слами, т. е. да су

VI

лажке и празне, да зрна не'маю; на кое е другій вр-
ло вѣшто одговорно: то е истина да су пѣсне народ-
не слама, али ова слама у высину бачена понесе се
вѣтромъ, и показуе точно правацъ, коимъ вѣтаръ
душе. —

Кои духъ у пѣснама моима, кое садъ скуплѣне *)
свѣту предаемъ, вѣе и по њима носи се, я самъ се
доста у самим' пѣснама изражавао; а читатели и-
матѣ доста времена о томе и мыслити и судити.
То нека саме пѣсне говоре и являю.

Само љу овдѣ јоштѣ да примѣтимъ што се раз-
мѣра гласа тиче.

Мѣра гласа, по којој су пѣсне ове спѣване, у-
вимана е различита, и тако :

I. Еллинска или Латинска.

1, *Алкајска*, у пѣснама : I. II. III. IV. VII. VIII.
X. XI. XII. XIII. XVI. XVII. XIX. XX. XXIV. XXV.
XXVI. LI.

*) Дѣла ова желио е и намѣравао на свѣтъ издати рев-
ностный Србинъ *Григорій Возаровић* у Београду, ко-
ему нарочито и заслуга изданія својо Дѣла' Доситее-
вы', и Голубице припада. Онъ е тога ради и ликъ
Пѣсниковъ изобразити и рѣзати дао. Смртъ е благу
нѣгову желио осуетила. Удовица нѣгова Госпођа
Сарра Возаровићева, ревности Покойника слѣдуюћи,
уступила е истый ликъ са жельомъ, да се по прваш-
ной намѣри супруга нѣвога узъ Дѣла стави : којој,
као и блаженој сѣнки Покойника на томе благодари-
ти имамо.

2, *Хексамешеръ* : XIV. XLII.

3, *Хексамешеръ съ пеншамешромъ* : XV. XXII.
XXIII. XLV.

4, *Хорейска окръжна (4 и 6 стопа)* : XXX.

II. Србска народна, или посрблъна.

1, *Десешосложна безъ слогосличности* : V. VI.
IX. XVIII. XXI. XXVII. XXVIII. LIII. LV.

2, *Десешосложна са слогосличностю* : XXIX.
XXXII. XLIII.

3, *Еданаесшосложна са слогосличностю* : XXXIV.

4, *Осмосложна безъ слогосличности* : L. LII.

5, *Осмосложна са слогосличностю* : XXXV. XXXVI.

6, *Чешрнаесшосложна (7. и 7.) безъ слогосличности* : XXXIX. XL,

7, *Чешрнаесшосложна (8. и 6.) са слогосличностю* : XLIV.

8, *Пешнаесшосложна (8. и 7.) безъ слогосличности* : XXXVII. XXXVIII. XLI. XLVI. LVI. LVIII. LIX.

9, *Осмосложна са седмосложномъ на строфе са слогосличностю* : XXXI. XLVIII. LIV.

10, *Осмосложна са седмосложномъ на строфе безъ слогосличности* : XLIX.

11, *Строфе одъ 4 осмосложна са два седмосложна са слогосличностю* : XXXIII.

12. *Сирофе* одъ 4 четрнаестосложна, 2 петосложна и еднимъ тресложнымъ са слогосличностью: XLVII.

13. *Сирофе* одъ два деветосложна са два осмосложна (съ одморомъ на петомъ слогу), са слогосличностью: LVII.

Што се тиче гласомъре по начину Еллинскомъ или Римскомъ, та е на основу новіемъ Германскомъ, као што е веѣь Мушицкій радити почео, узета, т. е. по высини, а не по дужини гласа (количности). Мушицкій е по свой прилици тай основъ зато узео, што е држати морао, да у языку Србскомъ не'ма оне количности у смыслу стары' классичны' языка'. *Шаффарикъ* е у своіой Исторіи књижества Славенскога казао, да е Славенскоме языку количность гласа са свимъ свойствена као и старымъ языцима, Грчкомъ и Римскомъ; шта више изразио се, да е штета, што Мушицкій у почетку свога пѣснотворства ние узео онай Славенскомъ языку свойственный основъ количности, него е по Германскомъ начину држао се основа високогласности. *Кашанчиѣъ* *) іошть е пре тога почео овимъ размѣромъ радити; онъ е нѣшто и о просодіи Србскога языка писао, и правила за то опредѣлио, и то на основу количности. Но види ми се, да е онъ у томе врло механически поступао; онъ е само латинска правила на Србскій языкъ и слокове Србскія' рѣчій пренео, безъ да-

*) рођ. 1750. † 1825.

лѣгъ изтраживаня, да ли се Србскій языкъ са Латинскимъ у основу и свойствама слаже и сложити може. И тако нѣгови хексаметри и пентаметри о-
 номе, кои в на Латинске исте размѣре навикнутъ,
 доста лѣпо звоне, но незнамъ како бы за ненавикну-
 те на то уши звонили. Я самъ доцмѣ покушавао ра-
 дити на основу дугосложномъ (количности) у прево-
 ду почетка I. кнѣ. Виргиліеве Енеиде (Голубица кнѣ.
 IV. стр. 179.); но признати морамъ, да самъ се до-
 ста борити имао, да свладамъ и испливамъ, и више
 пута' самъ и нехотице упадао у основъ високоглас-
 ности. Я самъ ту тежкость приписивао много пр-
 вашной навикки моіой; али самъ и осимъ тога увѣ-
 ренъ быо, да и ако е Славенскій языкъ уобште іоштъ
 ово свойство количности древне задржао, опетъ да в
 нарѣчіе Србско, ков е у наравномъ развитку подалѣ
 одъ првобытнога извора одмакло се, свакояко за то
 манѣ удесно, него ли Польско, Русско и Чесско на-
 рѣчіе.

Међу тимъ мы смо покушавали и радили, коли-
 ко смо и како смо могли. Почетакъ е свакоме по-
 слу тежакъ. Потомци нека наставе, и све то кѣ ве-
 љему савршенству воде и подижу. И дай Боже! да
 се покрай овы' покушенія' стотинама огромны' лѣ-
 потны' дѣла', као и осталы', у роду нашемъ на честь
 и славу подигне, да намъ се родъ срећанъ и поно-
 санъ у свему и свачему дичи и слави међу народма
 славнима. Веће радости душа ми нетражи! —

1. *Вопросы о состоянии души и о ее способности к познанию.*
 2. *Вопросы о природе души и о ее связи с телом.*
 3. *Вопросы о бессмертии души и о ее судьбе после смерти.*
 4. *Вопросы о свободе воли и о ее границах.*
 5. *Вопросы о морали и о ее основах.*
 6. *Вопросы о праве и о его источнике.*
 7. *Вопросы о политике и о ее целях.*
 8. *Вопросы о философии и о ее задачах.*
 9. *Вопросы о религии и о ее роли.*
 10. *Вопросы о культуре и о ее развитии.*

11. *Вопросы о науке и о ее методах.*
 12. *Вопросы о искусстве и о его значении.*
 13. *Вопросы о спорте и о его пользе.*
 14. *Вопросы о семье и о ее функциях.*
 15. *Вопросы о труде и о его ценности.*
 16. *Вопросы о здоровье и о его сохранении.*
 17. *Вопросы о счастье и о его поисках.*
 18. *Вопросы о смысле жизни и о его раскрытии.*
 19. *Вопросы о любви и о ее природе.*
 20. *Вопросы о дружбе и о ее значении.*

Садржаніє

КНЪИГЕ I.

	Год.	Стр.
1. Одзивиъ младога Србскогъ Духа	1821.	1.
2. Ода моме Духу	—	5.
3. На Герзелезъ	—	7.
4. Ода имену „Милошъ“	—	10.
5. Братъ сестри на данъ рођеня	—	14.
6. Миланъ и Милица	1822.	15.
7. Стыдъ	—	28.
8. Богу (погрѣшно 1823.)	—	30.
9. Симеону Теркуљи	—	35.
10. Србскомъ Поети	1823.	37.
11. Лукіану Мушицкомъ	—	41.
12. Милошъ Лукіану	—	43.
13. Чувствованія Благодарѣтелю	—	44.
14. Еклога, Обрадъ и Златое	1824	46.
15. Палинодіа Ёровы' врагова	1825	49.

	Год.	Стр.
16. Ода моме Роду	1826 . . .	51.
17. Дѣлайте, дондеже свѣтъ имате — . . .	— . . .	52.
18. На Слогу	— . . .	55.
19. На смръть Маріе Тирка	— . . .	57.
20. Пѣвцу Арфе Шишатовачке	1828. . . .	59.
21. Магараць маторый	1830. . . .	62.
22. Надписи на надписе П. Б.	1829. . . .	64.
23. Надписи	1830. . . .	65.
24. Сѣни Гедеона Петровиѣа	1832. . . .	67.
25. На Новосад. Обштество Србеко.	1836. . . .	75.
26. На смръть Лукіана Мушицкогъ	1837. . . .	78.
27. Безносленъ понъ и яриѣе крети — . . .	— . . .	81.
28. Гуштеръ и човекъ	— . . .	83.
29. Небо и дѣвойка	1838	85.
30. Србекомъ Роду	— . . .	86.
31. Гласъ Србина 1830. год.	— . . .	88.
32. Лисаць и кокоши	— . . .	91.
33. Зора е!	— . . .	93.
34. Надписъ на образъ Караѣорѣа	— . . .	96.
35. Куда ћемо, шта ћемо?	— . . .	97.

	Год.	Стр.
36. Моя радость	—	89.
37. Стараць, ябука и дѣца	—	101.
38. Моя Муза	—	103.
39. Незналице	—	104.
40. Гусакъ на леду	—	106.
41. Ортаци нееднаки	—	107.
42. Првѣй прелазакъ црнога Ђорђа	—	108.
43. Любовь	—	114.
44. Маломъ и великомъ еру у шумици	—	117.
45. Ёрови, миръ вамъ !	—	119.
46. Опетъ моя Муза	1839.	120.
47. Страданіе Србско 1813. год.	—	121.
48. Момакъ и Драга	—	123.
49. Г. Алекси Симићу	1838.	125.
50. Загонетка Словословка	1839.	127.
51. Побунѣномъ народу	1840.	129.
52. Кома птица пѣвала ?	—	132.
53. Плачь за Павломъ Берићемъ	1842.	133.
54. Князу Србскомъ Александру	—	137.
55. Пѣсма Србска	1843.	139.

	Год.	Стр.
56. Поздравъ младежи Србской .	1845. . .	143.
57. Утѣха Г. Стояну Симићу .	1840. . .	145.
58. За споменъ Г. Л. Арсениевичу	1846. . .	147.
59. Зора и Поезія	—	149.
60. Примѣтбе на Пъсне изворне	153.

ПЪСНЕ ИЗВОРНЕ.

Сложно, Браћо, на висину!

До'ћи ћемо на чистину,

Гдѣ се свѣтле неба знаци,

Лію е' красни ума зраци.

II. XXXV.

I.

ОДЗИВЪ

Младога Србскогъ Духа

на

ГЛАСЪ

АРФЕ ШИШАТОВАЧКЕ.

(у Пешти 13-га Януарія 1821.)

*Quoque vocat, vertamus iter, nec littora longe.
Virgilius Aen. V. v. 23.*

0 _ 0 _ 0, _ 0 0 _ 0 0
 0 _ 0 _ 0, _ 0 0 _ 0 0
 0 _ 0 _ 0 _ 0 _ 0
 _ 0 0 _ 0 0 _ 0 _ 0

О, ако си ми икада, Душе мой!
 У слова чувства срдца преливао;
 Садъ ий у гласну прелій пѣсму,
 Груди у топле е излій Пѣвца

Намъ милогъ. Гледай! Како е младежи
 Пресладка пѣсма Твоя; жаръ како іой
 Пробія лице. Око баца
 Тобомъ іой дане на цѣљи: гори.

Веѣ треска крылы, летити готова
Ко мети сходной силама своима;
Препона' таму густу свѣтомъ
Ума да разгони, бодро мысли.

Томъ намъ юначко Милоша име слухъ
Потреса силно, мишцу те пружа онъ
Ко полю там' кравомъ, пустомъ,
Косовомъ, ах! гдѣ намъ кости леже

Духова снажны'; мудрости оклопъ е
На грудма нѣму: та ѣе надъ Милошемъ
Узвысит' нѣга ¹⁾! Тай блистанѣмъ
Жели Стефановымъ ²⁾ блистат': ума

Онъ свѣѣу пали, вѣру у преима
Подранюе, грее. А тай, што тамо на
Естество съ ведрымъ челомъ благій
Баца взоръ, нѣжно когъ чувство къ красномъ

Са бистрымъ пуни пламеномъ, къ Музама
Узлетит' стреми с'; крыла му слабачка
Ал' къ земли теже. Ты га прійми
Крыло подъ свое, на Парнасъ носи,

Любимче Муза! нека се бѣлога
Нагледи свѣта; силномъ са Твоіомъ некъ
Саюзи лиромъ танкій гласъ свой,
Човечность лива крозь слухъ у сердца

Юшть млада, гибка: тѣло пакъ съ душою некъ
Согласи братски ³⁾. Полъ му Косово

Укажи претомъ, вѣнце како
Достойне сѣнкама плести валя

Дѣдова храбры', радо га учи Ты.

О! дижи кости имъ изъ пра' ⁴⁾. Съ Муціомъ ⁵⁾,

Пакъ съ Леонидомъ ⁶⁾ сдружи: вѣина

Утѣха ⁷⁾ нека Ти радость буде!! — —

Но кудъ ми, Душе! жаромъ се заносишь?

Ко дару врати с' Пѣвчевомъ! Слафій намъ

Онъ е, нег' росне капль крину,

Ружици; нектаръ нит' цвѣтнй пчеле

У ютру купе жельнѣ, сердце нег'

Што наше сиса науке дара Твогъ

Пресладко млеко. *Красногъ, доброгъ,*

Исшинногъ ⁸⁾ ѣмо сѣмена греят'

Топлотомъ любве нашимъ у прсима;

Некъ никну, расту, воѣке некъ постану,

Плодь нека имъ притегне гране.

Ты намъ, о Пѣвче! у сѣнку онда

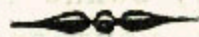
Престаре спусти кости; там' почини.

Радуй се! Поздни гледатѣ унуци

На Тебе често, плодь кадь буду

Сбирали, красили сердце, душу.

- 1) *Vis consilii expers mole ruit sua.* Horatius.
- 2) *Стефанъ Спратимировиѣъ*, Господинъ Кулпинскій, Архіепископъ и Митрополитъ нашъ.
- 3) Ово е права цѣль Стихотворца. Та иста треба и мудрогъ воспитанія да буде.
- 4) *Coelo Musa beat.* — Hor. L. IV. Od. 8 v. 29.
- 5) *Муцій Сцевола*, витезъ Римскій, кои десне свое руке поштедіо нив, само да отечество спасе.
- 6) *Леонидасъ*, краль Шпартанскій, кои е са 300. свои войника' цѣлу Керксову силу кодъ Термопила узбіо, и ту заедно съ дружиномъ за слободу отечества свога борећи се славно погинуо.
- 7) *Dum terras hominumque colunt genus, aspera bella
Componunt, agros assignant, oppida condunt,
Ploravere suis non respondere favorem
Speratum meritis.* — — — — —
Horatius L. II. ep. 1. v. 7.
- 8) Mit Recht sehet man die drey characterischen Vorzüge der Menschen, im Vergleich mit dem Thier, daß er Wahres erkennen, Schönes empfinden, Gutes ausüben kann.
D. Jenisch, Universalhistorischer Ueberblick der Entwicklung des Menschen-Geschlechts als eines sich fortbildenden Ganzen.
I. Bd. S. 52.

II.

ОДА

М о м е Д у х у.

Groß, unverkennbar groß ist der Einfluß Griechischer
Dichtkunst auf Griechische Sprache und Redner-
kunst: und unbezweifelt bleibt es, daß Grie-
chenbildung eigentlich mit Dichtkunst
begann.

D. Jenisch.

Пъвай ми Душе! докле намъ топла кръвь
Крозъ жиле тече нагло, и ружица
На лицу цвѣта, докъ намъ е' мили
Образе стварати красне. Старость

Са рукомъ 'ладномъ, немиломъ доѣи ѣе,
Чело ѣе сабрат', очи замутиги,
И лагка крыла сили створной
Жаркой ах! свезатѣ, тужанъ! Жице

На лири егласи ердца са жицама,
И чувства нѣжна, чиста, утанѣна
У уши младе лій, но слично
Уму и ердцу твогъ брата, сестре.

Знашь! да су мысли мудре са чувствама
Довѣка вѣнацъ лавровъ добіале.
Добротомъ любкомъ, тихомъ пакъ и
Мудростю преси укрѣпи, стрѣла'

Небой се злобе, зависти: право имъ
У очи гледай! Многу су раниле
Высоку душу едомъ. Лице.
Грозно имъ пиши о! гнусномъ боіомъ.

Храмъ човечности видай ми Роду ты;
У нѣга води рукомъ га радостномъ,
И цвѣтемъ краснымъ, Србске майке
Млекомо подранѣнымъ, чистымъ, сладкимъ,

Росомъ и умномъ душа' узвышены'
До звѣзда' сѣйны' правомъ башъ заслугомъ,
Обилно порошенымъ, сердце
Кити и душу му, нека с' дичи

И слави међу народма славнима.
И самъ ѣшь съ нѣиме блистати, летити
На лапки крыли', брзи', орлу
Подобно къ Фебу високо, гордо!

(У Пешти 1821.)

III.

НА

ГЕРЗЕЛЕЗЪ. 1)

Me nec tam patiens Lacedaemon,
Nec tam Larissae percussit campus opimae,
Quam domus Albunae resonantis,
Et praesepe Anio — — —
Hor. Od. L. I. od. 7.

Будима бѣлогъ сѣйна о! дико, и
Нелажный, вѣчный пророче времена! 2)
Дуже се на те духъ ми преко
Поносне рѣке 3) у тихомъ жару

Са лиромъ новомъ. Истина го' нагъ си:
Румена ружа, мила лѣпотици,
Некраси главу т' нит' мирисе
Просина любке по лицу т'. Юште

Нит' сокомъ воѣе вкусно намъ ты питашь,
Нит' витку лозу плавимъ са грождѣемъ, сокъ
Да намъ весели нѣговъ срдце.
Синьимъ са твоимъ каменѣмъ претишь

Ах! разоръ ружный куѣама низкима,
У бѣди смѣлой, яданъ! за подпору
Прибѣгшимъ теби 4). Да и
Яркогъ ми сунца ты лице рано

Сакривашь оку плѣйма завистним' 5).
Опетъ потрзашь къ восторгу духъ ми и
Радость у сердце ливашь. О! ты
Выспреномъ куломъ 6) се блисташь, гдѣ ти с'

Огледа вѣрно звѣздама свѣтлима
Осуто небо. Среѣный там' радостно
Вѣштиномъ Коперника 7) гледи,
Пакъ и Невтона 8) красоту и редъ

Изблизу ясно, подиже творцу се
Сердце му, диви с', любовью пламти му.
Топлотомъ любве гори, ключа
Утроба блага ти, на све стране

Обилне точи здравля намъ изворе 9),
Те 'рѣу спира, грижљиво гони зло.
Гле! Како доброгъ сына майке
Ранѣномъ покланя сердцу. Она г'

Матернѣ грли, сузе іой радости
Низъ лице теку. Съ сыномъ ты радостна
Кланяй се гори, умъ узвыем
Къ вышнѣму. Милый о Творче! мунѣ

Са рукомъ моѣномъ задржи, громовма 10)
Неруши куле поносне! Дунаве
Не гризи водомъ силнотечномъ
Корена заслужна дичногъ брда.

(У Пешти 1821.)

1) *Герзелезъ* е високо брдо, кое лежи на краю южне стране Будима.

2) Како се *Герзелезъ* запуши, таки се човекъ киши надати може.

3) *Дунава*.

4) 1819. године подобаръ се комадъ камена одъ *Герзелеза* одвалю, и две три куће, кое су узъ само брдо прислонѣне были, яко порушию.

5) *Герзелезъ* лежи на западу према южной страни *Пеште*; зато *Пештанцима*, кои овде живе, (гди е и *Пѣсно-творецъ* живю), свагда раніе сунце сѣда.

6) На врхъ брда стои кула *Астрономическа* — *turris Astronomica, Sternwarte*.

7) *Николай Коперникъ*, Польскій Каноникъ, првый е сунчану систему изнашао, (т. е. казао, да се земля и друге планете око сунца, а не сунце око земль окреће) и 1543. год. свѣту обявию. —

8) *Исакъ Невшонъ*, славный *Енглезскій* Математикъ, кои е систему *Коперникову* по томъ израдю, математически опредѣлю, и крѣпкими доказателствама утврдю.

9) *Топле купаонице*, кое у *Герзелезу* изворе имаю.

10) 1820. године ударю е громъ у исту кулу, и силу штету починю.

IV

ОДА

И м е н у „М и л о ш ъ“

— — — micat inter omnes
— — — velut inter ignes
Luna minores.
Horat. Od. 12. L. I.

Што сунце ярко небу на ведроме,
То і' име „Милошъ“ Србскомъ у народу
Витежко. Три га дижу змая
Огнѣна къ звѣздама сѣйнымъ, вѣнацъ

Му плету зрачный, разсипат' зраке ће
Кой свѣтле, неба докъ е годъ плавога
Надъ лицемъ земнымъ. Нѣмъ се сладе
Србска ми уста, и срдце младо

Пресилно бѣе топлымъ у пресима.
Притеци Музо, гласъ ты мой слабачкѣй
Подкрѣпи лиромъ силногласномъ!
Обила име юнака ¹⁾ ува

Некъ с' косне дальна. Срдца му слободна,
Высокогъ духа, снажне и мишице
Широко полъ ²⁾ свѣдокъ оста,
Мурата силногъ гди мачемъ уби.

Витеза вѣрне груди с' надимаю;
У ято лети люты' звѣрина'. Што
Те му юначко сердце оштре
Стрѣле пробіят', немари душа.

Да сатре езыхъ, едомъ клевете кой
И злобе грозне капа у Кнежеве
Ахъ мегке прси, породъ гадный
Зависти пагубне, хити бодро.

Онъ свѣтлымъ мачемъ подиже споменникъ
На полю себи воде кодъ Ситнице
Высокій. Видовъ данъ довѣка
Остае, Милоша вѣрность носи

На челу сѣйну. Другогъ Сокола ³⁾ гле!
Изъ истога гнѣзда (дивно!) гдѣ излети.
Онъ с' пушта полю по Мишарскомъ ⁴⁾
Свѣтла к'о муња по мрачномъ небу,

Османске душе грабљиве разгони
Те люто, Срба крыломъ закрылюе.
Онъ мори Меху ⁵⁾, силногъ вука,
Лакомим' зубма кой къ стаду србски'

Сынова лети, майкама нѣиовымъ
Да сердце рани: крѣпкомъ са мишицомъ
И любовомъ къ роду име у высъ
Подиже. Крылма узма'ни Душе!

Гласъ пеньи выше! Ново се явля намъ
Позор'е оку. Вихоръ се диже садъ
Одъ црна мора, странно хуи;
Валяю е' таласи силно, прете

Пропастъ ах! грозну. Стубови горди се
Веѣ руше, нада Сербія. Сынове
Иначе храбре бранителъ
Нѣне ах! туђой одвлачи майци

Живота сладка надежда. Милоша ⁶⁾
Не! Любовь къ роду ватрена веже му
Витежко срдце. Веѣ с' блиста
Мачъ му у руци, подъ ногамъ тутњи.

Онъ пушта оганъ врага на лотога
Сынова Србеки'; Морава крвлю се
Пѣнуши моѣногъ Паше ⁷⁾; саме
Стамбола стрене и горде стѣне.

Та Чачакъ ⁸⁾, Дублъ ⁹⁾ съ Каннама с' ¹⁰⁾ надмеѣу!
Маряшъ о Пашо ¹¹⁾! Иди и кажи тамъ
Высокой Порти, любовью како
Къ роду своемъ воѣенъ мачъ страшно съва.

И то јоштъ кажи, дине да выспреный
Духъ Милошевимъ грудма у снажнима.
Нелажный свѣдокъ животъ твой в. — —
Рѣкама науке, човечности

Напой іошть жедну землю, процвати некъ
Цвѣтъ красный Роду. Лавровъ же вѣнаць ти
Зной съ чела стрти, име ѣ' дично
Славе на крыли' високо летит'.

(У Пешти 1821.)

- 1) *Милоша Обилића.*
- 2) *Косово полѣ.*
- 3) *Поцерца Милоша* (позната изъ народны пѣсама наши.
- 4) *Мишаръ полѣ*, гди е было жестокий бой 1806. године.
- 5) *Оругжића Меху*, кога е Милошъ погубіо на мейдану.
- 6) 1813. године кадъ су поглавари Србски са Кара-Борѣемъ прешли у Сремъ, остао е Милошъ Обреновићъ у Срби, те е дѣлио судбину съ народомъ.
- 7) *Бая Паша* изишао е 1815. год. съ войскомъ изъ Београда на Милоша, и погинуо е кодъ Чачка, и Морава га однела.
- 8) *Чачакъ*, варошь на десномъ брегу Мораве у Пожежкой нахи.
- 9) *Дублѣ* село у Мачви. Ту е Милошъ (1815) разбіо (управо побіо) Турке, и ухватио Маряш-пашу Никшићскога жива.
- 10) Побѣда найвећа, кою е Ханнибалъ надъ Римляны одржао, была е кодъ Канна' (ad Cannas).
- 11) Реченога Пашу Никшићскога лепо е Милошъ съ найвећимъ великодушіемъ прійміо, и пошто га е неколико дана држао и частіо, лепо га е одѣнуо, поклоніо му хата и 500. гроша' на трошакъ, па га испратио преко Дрине у Турке.

V.
БРАТЬ СЕСТРИ
НА ДАНЪ РОБЕНЯ.

Virginibus puerisque canto.
Horatius.

Текъ ако е зора заплавила,
Яснымъ зракомъ ластва запловила,
Мила шева у высь узлетила,
Сладкомъ пѣсмомъ ютро поздравила:
Али скаче изъ постель Ранко,
Добрый братацъ сестрице Милице.
Зорица му свѣтлый данакъ носи,
Кои му е сею поклоню,
И свѣтлостю своіомъ обасяю.
Добро му се у пресима сердце
Одъ радости бѣше разиграло,
Са очію санъ му разтерало,
А на ноге крыла наметнуло,
Те онъ лети крозь росну травицу,
Брзо бере любичицу плаву,
Кринъ высокій, румену ружицу,
И поклоня милой сестри своіой,
Па овако данакъ іой поздравля:
Най ты сестро! ово красно цвѣће,
Нѣимъ украси твое добро сердце.
Дична буди међу дѣвойкама,
К'о међ цвѣћемъ што е кринъ поносный;
Буди мила, кано любичица,
И весела к'о румена ружа.

(У Пешти 1821.)

VI.

МИЛАНЪ И МИЛИЦА.

O! die Geseze der Natur sind mächtiger, als alle
Conventionen, die die schlaue Politik schließt, und
der Philosoph ausdenken kann!

Herder.

Милана е майка оправляла,
Оправляла у ту гору чарну,
Оправляюхъ сына свѣтовала:
Ой Милане! мой единый сыне,
Злато мое, ты си веѣхъ одрастанъ,
Ты бы могао штогодъ привредити,
Старой майци дане усладити,
Юшть ужитакъ за себе спремити,
Тамо сыне у той гори чарной
Имамъ землю широку дугачку:
Одъ извора оногъ лаѣаного,
Одкуда намъ бистаръ потокъ тече,
И бокъ десный земљи нашої сѣче,
Те се валя тамо у долину,
У долину зелену ливаду,
И пружа се до високогъ раста,
Коино е онде одъ старина,
Дѣда га е дѣдинъ посадио,
Има нѣму две стотине лѣта.
Юшть починѣ одъ зелены ела,
Ковно су небо подупрле,
Са гранама брдо прекрылиме,
Те недаду сунцу да пробіе;
Гдѣно нема никадъ бѣла данка,
Бѣла данка нити лѣта жарка,
Веѣхъ е тама брдо притиснула,

Густа тама, блага ладовина,
Гди се може сладко почивати,
У по' дана ка'но у по' ноѣ;
И удара тамо у ледину,
У ледину веселу ливаду,
Гди пастири бѣла стада пасу,
Стада пасу, у свирку свираю.
Земля плодна, и на лѣномь мѣсту:
Ал' е сыне яко запуштена;
Давно нѣ мотике видила,
Има томе пуно дванайсть лѣта;
Садь іой треба будакъ и сикира.
Иди сыне у гору зелену,
Те раскрчи ону пустолину,
Пустолину ядну парложину,
И насади то питомо воѣ:
Сладку крушку, киселу ябуку,
Мастный орах, каменитый бадемь,
Рану трешню и црвену вишню,
Іоште къ томе шљиву многу плаву,
И винову лозу чворновиту.
Іоште подигни тамо чардаклию
Одъ тій витки' винових лоза';
Кадъ ходамо нека намъ е мило,
Нама мило, а устима сладко.
И тако ѣшь майку одржати,
Старе дане майци усладити,
И ужитакъ за себе спремити,
Богу мило дѣло учинити,
И поштено име задобити.

Миланъ ѣути, ништа неговори,
Кротко лице земли оборію,
Само рѣдко на майку погледа,
А одъ ердца тежко уздисаше;
Ерѣ е майку одъ ердца любію,

Па е тежко разстат' се одъ майке,
Теже, волѣ неиспунит' майци.

Опетъ майка стаде говорити:
Ил' те страше тежки ти послови?
Ил' године многе у горици?

(Быће сыне пуно шесть година)
Или неѣшь да послушашь майке,
На сиси іой неѣшь да захвалишь?

Кадъ то зачу Миланъ добро дѣте,
Кол'ко бѣше срдца меканого,
Гронуше му сузе изъ очію,
Ка'но киша изъ тамна облака,
Кадъ се проспе на земљицу црну.
Онъ бесѣди своіой милой майци:
Нису мени ти послови тежки,
Нит' е много шесть година' дана'.
Да е гора чакъ до Цариграда,
У высину башъ до ведрогъ неба,
Да ми кажешь, да е съ земљомъ сравнимъ,
Іоштъ бы майко теби учинио,
Радио бы макаръ угинуо.

Та ты си ме майко породила,
Породила, млекоомъ задоила.
Ово срдце, што у мени куца,
Ова душа, што у мени дише,
Одъ твога е срдца, твоє душе;
Како небы учинио майци?
Веѣ е друга тегота на срдцу,
Што е тежко разстат' се одъ майке
И невидит' свою милу майку,
Теже, волѣ неиспунит' майци.

Кадъ то зачу Миланова майка,
Одъ радости душа іой заигра,
Стегну срдце, да сузе устави.

Кол'ко їй е яко уставляла,
Опетъ су іой лице наквасиле.
Боже милый, да доброга сына!
Добра сына, а одъ добре майке!

Хтяше Миланъ оставити майку,
И отићи у гору зелену,
Да раскрчи ону пустолину,
Пустолину, ядну парложину,
И посади то питомо воће;
Ал' га майка тихо заустави:
Стани сыне, да ти одну кажемъ,
Онда иди у горицу чарну:
Када будешъ у гори зеленой,
Ты негледай лѣво, ни на десно,
Нити глядай небу подъ облаке,
Како орли у высине лете,
У летеню у округъ се вію
Нити глядай еле поносите,
Вефъ преда се у земљицу црну,
Ако мыслишь да савршишь дѣло,
О Бурђеву свагда ћешъ ми доћи,
Да ми кажешъ, шта си урадио,
Да те майка може загрлити,
Загрлити и сузам' облити.

Миланъ узе будакъ и сикиру,
Те їй вѣша башъ о лѣво раме.
Руку любви своіой милой майци,
Руку любви, а сузе пролива,
Майка нѣга у сузно му лице,
Сузе свое са нѣговим' мѣша,
Божю помоћ на сына призива.

Оде Миланъ преко поля равна,
Оде право у гору зелену,
Ал' се често натрагъ обзираше,

И одъ срдца тежко уздисаше;
Бръ се тежко разставит' одъ майке.
Када до'ђе у гору зелену,
Окомъ мѣри свою пустилину,
Окомъ мѣри, а будакомъ бие;
Нити гледа лѣво, ни на десно,
Нити горе небу подъ облаке,
Како орли у высиине лете,
У летеню у округъ се вию,
Нит' високе вѣе поносите,
Већъ пред-а се у земљицу црну.
Крчио е пуну парложину,
Триъ вукао, коренъ вадио,
Радио е канда ватра пали;
Та онъ ради своіой милой майци,
Старой майци животъ да услади,
И за себе ужитакъ преправи,
Богу драго да учини дѣло,
И поштено име задобіе.
Често е онъ на майку мыслио,
Бурѣевъ данакъ едва очекивао,
Скакућући кући одлетіо,
Одъ радости, гдѣ ће видит' майку.
Три Бурѣева већъ про'ђоше дана',
И свагда е кући долазио:
Майка га е лѣпо дочекала,
Добра майка, а доброга сына,
Рукама е нѣга обгрмила,
И радостним' сузам' обливала,
И опеть га слала у горицу,
Да онъ ради дѣло започето,
Кадъ четвртый Бурѣевъ данакъ до'ђе;
Чека майка свогъ единогоъ сына,
Да онъ до'ђе походити майку,

И да каже, шта е урадио.
Бурђевъ дође на и прође майци,
А Милана ни одкуда не'ма;
Недолази нит' походи майку.
Чекала га три біела дана,
Даню чека, нођю сузе ліе;
Еръ іој не'ма свогъ единогоъ сына,
Кадъ четвртый данакъ освануо,
Ярко сунце землю обасяло,
Све се свѣтли по бѣломе свѣту,
Ал' е тамна тужне майке душа,
Тамнія е одъ понође таме;
Црне су е мысли обузеле,
Брига, туга, и стрепня за сыномъ,
А за сыномъ за добрымъ единцемъ.
Кадъ е майци веђе дотежтало,
Она иде у гору зелену,
Да потражи свогъ единогоъ сына.
Колико е майка остарила,
Остарила, пакъ и ослабила,
Опетъ оде у гору зелену,
Тако иде канда ишла ниє,
Веђь летела на орлови' крыли;
Ера тражи свогъ единогоъ сына,
Свога сына доброга Милана.
Кадъ е была у гори зеленой,
Она види будакъ и мотику,
И сикиру у растъ ударену,
И торбицу о растовой грани,
Башъ торбицу свогъ сына Милана;
Ал' Милана нигди неугледа.
Опетъ мысли да Милана гледи,
Нит' вѣрує своимма очима;
А кадъ дозна да Милана не'ма,

Цикну майка као люта гуя,
Тужна майка, а за сыномъ своимъ,
(Ко є юнакъ нека срдце стегне,
Срдце стегне и сузе устави,
Кои знаде, што осѣти майка!)
Јо мени до Бога милога!
Гди є Миланъ, гди є ярко сунце?
Очи мое, моя сладка 'рана!
Или су га вуци растргнули,
Вуци люти, пушка їй згодила,
Згодила їй, ал' їй неубила,
Мучили се три біела дана,
И три дуге тамне ноћи зимне,
У мукама душу испустили.
Ил' су нѣга 'айдуци одвели,
Пушку нѣму у десницу дали,
Да онъ люде по друмови' біе.
Дѣте добро немогло слушати,
Па га гдигодъ погубише млада.
Громъ да пукне изъ ведрога неба,
И потуче силовне 'айдуке,
Да невиде лица Божіега,
Божіега лица пресвѣтлога,
Веѣ се вїйли по паклу страшноме,
Гди-но вѣчный пламен-оганъ лиже.
То слушала соко' птица сива,
Па одъ яда неможе слушати,
Нит' майчине запѣвке поднети,
Веѣ овако нѣойзи проговара:
Божа помоѣ Миланова майко!
Неядикуй, нежали Милана:
Нису нѣга вуци растргнули,
Нит' 'айдуци са собомъ одвели,
Нит' га гдигодъ погубили млада;

Срѣ тако ми мое вѣре тврде!
Живѣ е Миланѣ твоє добро дѣте,
Та живѣ ти е, но све га е манѣ.

Кадѣ то зачу Миланова майка,
Мало юй се разведрила душа,
Па овако тужна проговара:
Одкудѣ птицо, са кое ли стране,
Одкудѣ носишь те веселе гласе?
Како знадешѣ ты ми за Милана?
Гди е Миланѣ, мое ярко сунце,
Да огране душу мою тамну?
Како ли е све Милана манѣ?
Кажи мени лагана птичице,
Кажи мени, ништа неутай.

Тадѣ говори лагана птичица:
Тврда вѣра Миланова майко,
Све ѣу казат' за Милана твога,
Све ѣу казат', ништа неутайт'.
Я самѣ соко' са високе еле
Изѣ тогѣ тамногѣ словога луга,
Гдино не'ма сунца ни мѣсеца,
Веѣь све тамна ноѣца ладовита,
Ту су мои и стари живили.
Тамо ти е твой сыне Милане,
Гдѣ онѣ сѣди на синѣмѣ камену,
На десну се наслонио руку,
Тамне очи кѣ земљи оборио,
Кое су му уса'нуле красне;
Та одѣ многогѣ плача и тужнога
Веѣь е нѣму нестануло' суза'.
Младо му е лице уве'нуло,
Дуга коса по лицу попала,
Бѣле му се укочиле руке,
И лагке се уштапиле ноге:

Каменьъ сѣди на камену синѣмь,
Само кадкадь одъ ердца узда не,
Єдва сузу изъ очію пусти;
Єръ е нѣму нестануло суза'.
И ту ти е твой сыне Милане,
И тако е све Милана манѣ.

Тада майка потежко узда'ну,
Проли сузе низъ то блѣдо лице,
Па овако птици проговара:
Ой бога ти сивъ лѣпый соколе,
Кажи мени за Милана мога,
Юштъ ми кажи, ништа неутан:
Зашт' онъ оде у ту ноѣцу тамну?
Зашто л' сѣди на камену синѣмь?
Коя му е голема неволя?
Нису л' нѣму послѣ додіяли?
Ил' е дуго шесть година' дана'?
Шта ли га е тамо отерало,
Те неиде своіой старой майци?
Кажи мени сивъ лѣпый соколе!

Тадъ бесѣди сивъ лѣпый соколе:
Све ѣу казат' Миланова майко,
Све ѣу казат', ништа неутаит',
И шта га е тамо отерало.
Кадъ си нѣга амо оправила,
Лѣпо си га онда свѣтовала,
Да негледа лѣво нит' на десно,
Нити горе небу подъ облаке,
Како орли у высине лете,
У летеню у округъ се вію,
Нит' да гледа еле поносите,
Веѣь преда се у земљицу црну.
Све е Миланъ лѣпо учинио,
Свою милу послушао майку,

Єдномъ бѣше яко ожеднио.
Ожеднио башъ у лѣто жарко,
Па одшета на тай изворъ ладный,
Да с' напиє лаѣане водице.
Како оде, выше се неврати!
Тамо бѣше Милица дѣвойка,
На извору на води лаѣаной,
У судове воду наливаше,
Да однесе своіой старой майци.
Струка бѣше витка поносита,
Црны' коса' и дугачки' пусты',
Оплетены' башъ одъ деветъ струка':
Лице іой е бѣло и румено,
Како да е млекоу наливено,
И ружичнымъ утрвено цвѣтомъ;
Ясно лице ко млада пролеѣе;
Очи су іой црне повелике,
Свѣтле быле како звѣзде сѣйне,
Юште слабоу разблажене тамомъ,
Ко ій гледа, да га сердце боли.
А шта да ти за обрве кажемъ,
За обрве и за трепавице,
Трепавице, и округле дойке,
Кое нису дойке какве-но су,
Веѣь канда су наширене пуште
Сладким' устма башъ любви миле.
Юштъ се красна разливаше душа,
Разливаше по томъ лѣпомъ лицу,
Да е писацъ немож' уписати,
Нити пѣвацъ изпѣвати вѣштый.
Кадъ угледа Миланъ ту Милицу,
Разли му се крозъ жиле милина
Одъ куцаня многоу срдачнога;
Обли му се лице са пламеномъ,

А и очи онимъ огнѣмъ жаркимъ,
Ка'но да е руйно пио вино,
Руйно вино одъ тридесетъ лѣта,
Да невиди шта е око' нѣга,
Само види Милицу дѣвойку,
Нити знаде да е ожедно,
Да е дош'о воду пити 'ладну.
Понуди га Милица дѣвойка,
Понуди га лаѣаномъ водицомъ.
Онъ узима ону воду 'ладну,
Ню узима на Милицу гледи,
Воду гуцну, Милицу прогута.
Врати воду Милицы дѣвойцы,
Нити вели бѣлу нити црну,
Ал' е яко са очима стриже.
Оде майцы Милица дѣвойка,
Оста Миланъ кодъ извора 'ладногъ,
Оста тужанъ безъ Милице лѣпе,
Те пролива сузе низъ образе.
Када му е мало олакшало,
Онъ одлази подъ те тамне еле,
И онъ сѣда на тай синѣй каменъ,
На десну се наслонио руку,
Сузне очи земљи обороио,
Кое су му веѣе уса'нуле,
А одъ тежкогъ плача и тужнога.
Како сѣде, выше неустаде,
Нит' онъ мысли на ту парложину,
Нит' на куѣу нит' на стару майку,
Веѣъ уздише за Милицомъ лѣпомъ,
Има томе веѣъ осамъ мѣсецѣй.
Нит' се 'рани, люди чимъ се 'ране,
Веѣъ обликомъ Милице дѣвойке,
Кадъ то чула Миланова майка,

Брже хити подь те тамне еле,
Да ту види свогъ сына Милана,
Ах Милана свога тужногъ сына.
Єдва майка упознала сына,
Тако е се измѣнио майци,
Камень сѣди на камену синѣмь,
Нити види свою милу майку.
Тада майка одъ срдца узда'ну,
Жалостивим' сузама се обли,
Па изъ гласа викну на Милана:
А' Милане мое добро цѣло!
Ярко сунце, мое грдне ране!
Шта учини, куда ли заблуди?
Зашт' остави твою стару майку?
Зашт' уцвѣли мене остарѣлу?
Тако ли си майку послушао?
Тако си іой дане усладио,
И ужитагъ за себе спремио,
Богу мило дѣло учинио,
И поштено име задебио? —
Рѣчи майке срдце му дирнуше,
Пакъ очи му горе подигоше,
Подигоше оне мутне очи,
А и снагу у жиле улише,
Те онъ пада майци на колѣна,
Слабымъ гласомъ 'вако проговара:
Яо майко, моя добра майко!
На то бризну онъ плакати горко;
(Вальда быше то последнѣ сузе,
Кое су му іоште заостале);
Обли майци сузама колѣна:
Некарай ме моя стара майко!
Доста ми е мога тужногъ яда,
Тужногъ яда и неволѣ тежке,

Што я удимъ овде безъ престанка,
Безъ престанка за осамъ мѣсецій,
Нит' самъ знадемъ гди ме майко тишти.
Слушатѣу те свагда као майку;
Кажи мени да я брда равнимъ,
Гдна брда до неба ведрога,
И да црпимъ оно синѣ море,
И да летимъ небу надъ облаке,
И да скидамъ оне сѣйне звѣзде;
Све ѣу чинит' моя мила майко,
Све ѣу чинит' и срдцемъ и душомъ,
Само майко съ Милицомъ дѣвойкомъ.

(У Пешти 1822.)

VII

СТЫДЪ.

Ноѣ хладна, тиха покри веѣь землицу
Намъ црну своимъ тамнима крылма, и
Мѣсеца блѣдо лице, оку
Мило, веѣь плива по плавомъ небу.

О свето време, тишино срдцу ми
Предрага! Улій у духъ ми слична ти
Пресладка чувства, мысли, милу
Сестрама нѣжныма пѣсму саде

Да пѣвамъ сладко, гибка у срдца некъ с'
Гласъ имъ мой чисто слива, црвеню некъ
Имъ се зажари цвѣтно лице,
Небо к'о источно благимъ лучамъ

Прелюбкогъ сунца ютренѣгъ. Саде ми
Похити Музо! Жице ми удеси;
Умилнымъ гласомъ, вѣрна друго,
Почни ми! — — — Кожа ми с' ежи, трнемъ

Савъ. Каква страва кости ми проби? О,
Мѣсець ли вара око м' узверено?
Дивоту какву гледимъ? — — Муза
Сяйномъ у спроводу иде, ято

Образа' красны' води. На едноме
Почива взоръ мой. Стаса е поносна,
Умилна; очи му у благомъ
Пливаю огню, ко црной земли

Погледе любке бацаю; лице му
Румень облива ведра, изъ невинногъ
Коя му с' диже сердца младогъ.
Вѣтриѣи несташни дуге власи

Му съ плеѣа дижу, пріятне разносе
Мирисе. Вѣнацъ носи у десници,
Исплетенъ милѣмъ драгимъ : крѣпкій
Штитъ му у лѣвой, подь коимъ мирно

Почива тиха невинность. Летите
О кѣри ербске ! Летите радостне
На сусретъ овомъ ! Цвѣѣе бер'те,
Нѣму путь стерите, да с' у сердца

Удвори ваша. Стыдъ е то, украшай
Одъ Вышнѣгъ даній, лѣпу да твори онъ
Прекрасномъ, ружну лѣпомъ, сваку
Любезномъ. Братъ некъ вамъ буде драгъ онъ!

Онъ некъ вамъ рѣчи мѣри, слабу и управля,
И снажи ногу. Свѣтло вамъ лице некъ с'
Нѣимъ дичи, штитъ некъ сердца брани;
Вѣнацъ ѣ' увѣнчати нѣжну главу.

(У Пешти 1822.)

VIII.

БОГУ.

Du (Krieg) bist die Morgenröthe
Eines nahenden großen Tags!
Klopstock.

Ах милый Творче! Сильный твой узведе
Гласъ намъ изъ бездне празне тму свѣтова,
И рука т' блага сунце ярко
Подиже таме изъ густе, свѣтлость

Да любку сипа чарне на земль. Ты
Показа претомъ путове мудро, кудъ
Имъ пловит' на вѣкъ валя къ мети.
Благость намъ твоя пресвѣтло сія.

Та очи горда лава високомъ на
Томъ своду ньоме съваю, овнови
И златни рози, стрѣлаць съ сѣйномъ
Стрѣломъ доброте ти зракомъ свѣтле;

Близанци, кола, пугуюћ' трепте, а
Пастыра сердце ноћной у мрачности
Тронуто крылма благодарним'
Къ теби узлеће са жаркимъ чувствомъ.

Но о, и правдо вѣчна и благости!
Зашт' у завитке срдца, когъ душу ты
За вѣчность створи, зашт' безнѣжномъ
Рукомъ, ах! усѣя сѣме трня,

Отровне бодлѣ, грозно да раздире
И пара люде, браћу та рођену
Облива крвлю? То ли т' любовь
Иште безмѣрна, одъ чег' и смртно

Грози се око? Раздори пагубни
По свѣту твоемъ, крвни и ратови
Ах! бѣсне силно, и погибель
Смртне на главе намъ моћно силю.

Где! Грци гнѣвни ятама лете там'
У дальну землю морски' по путови'
Опасни, Трою дичну у прах
Млаве и пепео. Ярость Римска с'

Пали, а Коринтъ, богатый пунскій градъ
У огню букти живомъ; високе и
На славу твою сѣйне куле
Москвине разорный пламень лиже,

Нештедећ' руши. Липско там' крви у
Дубокой плови; людска е мишица
Изъ людска срдца точи. Доброгъ
Кнеза намъ мачъ крвожедный грозно

Пробада, пламенъ ядомый ярости
Проклеты' душа' Турскіех Сербіе
Ах! бѣдне гута славу: дѣца
Вриште, запѣваю майке, бодри

У ланци' стению отцеви. — Зашт' о! Зашт'? —
Но престан', врати с' душе ми нагмый! — Знай!
Божества жарко і' и пресвѣтло
Сунце, а тежки' ти крыла' перѣ

Растопнымъ воскомъ слеплѣно, зѣнице т'
Претѣне. Кругъ твой — природа: закони
Превѣчни некъ те уче нѣни
Путове, волю и чисту Вышнѣгъ

Познават'. Мотри! Ведро намъ небо садъ
Ясность разлива свѣту по грдноме,
Кояно і' мила, животворна
Душам' и выпреннымъ дивны крылы

Небесногъ ума бодро летеѣимъ там'
У безконачне высине, ширине,
И мравку доле ту у прашку
Милеѣемъ; поноснои ели там' на

Высокой гори, низкой и травици.
Но гле! Облаци црни се подижу,
Губи се сунца сѣйность, тама
Землю намъ притисну, — тутнѣи, — муиѣ

Там' огнѣмъ сильнымъ съваюѣ' раздиру
Премрачно небо, громови рычу, страх
И трепеть, смртоноснымъ стрѣламъ
Подобно, сердца пробія земли, —

Естество стрепи. — Око провидливо
Взоръ бистрый баца съ престола вышнѣга
Миръ се по бурномъ свѣту лива,
Весело сунца се лице явля,

Ужасну гони таму. Камъ рыка громова? Камъ
Грозеѣа страва? Изчезну ка'но санъ.
Блиста с' садъ кишна каць округла
Трави на веселой, детелини

Пресладкой; златни класи полегли тамъ
По долу мастномъ, медне а пчелице
Дружевно лете ятомъ преко
Поля тогъ равнога, сласти купе,

Да уста дѣци сладе, и птичице
По гранамъ плоднимъ веселымъ заводе
Садъ пѣсне гласомъ; а ратару
Сердце у грудима игра гордо,

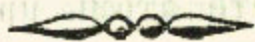
Одъ муке знойне плодове гледеѣи
Обилне. — — То су путови благога
Промысла вышнѣгъ! Крвь се точи,
Цвѣта цвѣтъ красный слободе, правде.

Вишь! Леонида съ вѣрны юнацы там'
На тѣсномъ путу бодрый духъ испушта,
Милогъ му рода слава с' пенѣ
Звѣздам' ко сайныма правымъ путемъ.

Ужасный да! некъ грми топова гласъ!
Огань мачева страшно некъ сѣва, пакъ
И магломъ смртоносномъ нека с'
Неба одъ плавогъ до црне землѣ

Преясный воздухъ мути, и земляца
Некъ с' крвлю топи, — — — синутѣ ума свѣтъ,
Слободе, човечности, слава ѣ'
Падшимъ на дику увѣнчат' народъ!

(У Пешти 1823.)

IX.

ПИСМО

СИМЕОНУ ТЕРКУЛЬИ,

У Монашескій чинъ ступившемъ.

Ево старогъ дужника са писмомъ!
Непишемъ га писмо како с' пише;
Веѣъ узимамаъ гусле яворове,
Да загудимъ моме Сими драгомъ.
Игра мени душа одъ радости,
Тоши ми се срдце у сладости;
Срѣъ е Сими желя испунѣна,
И душа му Богу посвеѣена.
Сады се теби отворише двери;
Ступай среѣанъ у вертоградъ Божій,
Гди висока достоинства сяю,
Руку теби умилно пружаю,
Гди честь за те мирисе разесна,
Пакъ и слава свѣтлу главу диже,
И просѣца тамну облачину,
Гордо лице дальной земли явля.
Ступай среѣанъ у овай вертоградъ,
Не као зритель, веѣъ бодрый дѣлатель:
Клонуть цвѣтакъ ты подижки нѣжно,
Увенуло, за водомъ чезнуѣе,
Ты заливай оно тужно зелѣ;
Вкусно воѣе юшть посади тамо,
И на дивѣ калами питомо;

Стазе крещи, наведи потоке;
Ты нежали труда нити зноя;
Достоинство, честь и слава горда
Пратитѣ те, съ тобомъ се дружити,
Свогъ любимца нѣжно ѣ грлити.

(У Пешти 1822.)

X.

СРЪСКОМЪ ПОЕТИ.

(Л. Мушицкомъ.)

*Profecto studia nihil prosunt perveniendi aliquo,
nisi illud, quod eo, quo intendas, ferat deducatque,
cognoris.*

Cicero de Oratore.

Пунъ жара любка къ роду своемъ миломъ кой
У высь намъ летишь, блага и надежде
По сердцамъ добримъ и лѣпоте
Жельнима съешь обилне, о Ты

Са силногласномъ лиромъ изъ китняете
Те горе свете, Пѣвче удвѣлѣный!
Веѣь давно диви с' око м' младо
Полету твоемъ томъ вѣштомъ, силномъ;

Срдце ми чувствомъ кинѣе нѣжнымъ тамъ
Потрза с' силно. Духъ м' ал' ненаученъ
За другимъ (прости сумњи жаркой!
Природа усели ту, на праваць

Да води вѣрно) везанимъ очима
По тамъ мутитъ: „Правый ли полета
Путь, прекій л' къ цѣльи?“ пыта. Крыла
Горда Лабуда намъ венузійскогъ ¹⁾

Гласъ сильный, красный т' уши у Србске там'
Превѣшто, брзо носе. Но дира ли
Слухъ згодно, пакъ у сердце Србеко
Слива л' се удесно? Томе л' сроданъ?

Игра л' имъ оно, чувствама кипи ли,
И тежи л' тамо, кудъ те поведе текъ
Умъ, лагко, силно? — — Иста крыла
Носише Рамлера, милы' Муза'

Любимца красногъ; Клопштока выпрениый
Гласъ лети, стрѣлам' подобно Нѣмачке
У уши, сердца на тим', пакъ ѣ
Слава имъ остати, сїят' по томъ

Пространомъ свѣту, докле годъ огньо
То сунце свѣтле зраке на земљицу
Ту црну просипало буде.
Равно и твоя и слава и честь,

И любовь жарка нашим' у сердцама
Дубоко коренъ пуштаю, кои ѣ
Узрастти, сѣме сипат' там' у
Вѣкове поздне унука' наши'.

У твоме духу цѣна е силна та.
Онъ собомъ диже себи высокій стубъ,
На комъ оснива сталный, свѣтлый
Споменникъ, тамный да сїя у вѣкъ,

Но дай, утврди, управи смѣлый тай
Успарь твогъ гласа, основъ намъ постави,
Образаць дигни намъ нелажный,
Къ цѣльи кой безбѣдно, право води.

Жарь сумнѣ пали, распинѣ духъ ми. Онъ
Лабуду диви с', перѣ му сѣино, пакъ
Высоку главу, лѣпъ ликъ нѣговъ
Гледи прерадо, миливомъ, сластю

Облива с'. Лагка крыма му ²⁾ згодна за
Гласъ, сердце, уши Римске. „За Србске ли?“
Ту примѣрь Нѣмца непомаже,
Нити е снажанъ приволѣтъ сердце.

Дай милу руку, дай да летимо тамъ
Међу сродну браћу, праведны мачевы
Што сѣку врага, сложно бране
Невиность, сердце юначко коима

Башъ србски куца. Послушай! Вишнѣиѣ
Гласъ како т' трза слухъ? Текъ што зазвони,
А часъ юначка сердца кипе,
Готова бойна улетитъ међу копя,

Часъ грозне сузе лию низъ образе.
Чуй, миле сестре како преливаю
Оганъ срдачногъ чувства жарка
Цѣсне у гласне на бистрой води,

Кодъ бѣлогъ етада, танкогъ и цвѣсна,
Камъ лети згодно уши у наше гласъ
Имъ, чисто е' слива къ ердцу Србскомъ,
Сладномъ залива г' милиномъ. Полю

На нашемъ цвѣта цвѣће намъ красно, гласъ
То доликуе грудима нашихъ
Сестара ивжны', браће снажне.
То ли заливат' намъ валя совомъ

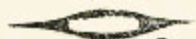
Прекраснымъ, чистымъ умова Грчки', пакъ
И Римеки', тако неговат', плодита,
И своимъ цвѣћемъ красит' прси?
Везати славомъ са своіомъ ползу

Намъ драгогъ реда праведно, мѣрит' пакъ
На одной мѣри обое, мудро е.
Де' дреша сумню! Пре неширимъ
Платна, нит'е' пуштамъ у море синѣ. —

(У Бечу 1823.)

1) Horatius — cygnus Venusinus.

2) Размѣръ Хораціевъ.

XI.

ЛУКІАНУ МУШИЦКОМЪ

Зажаренъ топломъ бесѣдомъ Србаля
Свогъ рода благо любеѣи' ватрено
Прелеѣи душе м' поля, воде,
Планине, тихо на груди с' спусти

Любимца рода, срдца ми! Надежда
Засину сѣйнымъ лицемъ, к'о зорица
Намъ плава изза чарне горе.
Србљи озбиљски намъ веѣе мысле;

Прерадомъ рукою справляю лѣствицу,
На славу рода къ дверма безсмертія
Да с' пѣвѣшь дичанъ. Жаркимъ огнѣмъ
Сркати желе твогъ ума нектаръ;

Подашну руку радо отвараю.
Дай просни цвѣѣе, сазрѣле плодове
У родъ; Терлаиѣ умный цвѣли
Горко садъ, гледеѣи породъ зноя

Свогъ красный гди подь мрака покрываломъ
На штету црну свою и народа
Му гине. Тече време, гаси
Животну свѣтлость, на ноѣца стиже. —

Гледай да мудре листове, излише с'
На кое духа т' огньна перо крозь
Предивно мысли красне, вѣтри
Неносе; сѣнь ѣе ти тужит' горко!

(У Бечу 1823.)

XII.

МИЛОШЪ ЛУКІАНУ

п о з д р а в ь п о с л а в ш е м у .

Поздравъ твой драгій съ жуборомъ сладостнымъ
Извора' струйны' Парнаса дичнога
Сли ми с' у груди, медный к'о сокъ
Кану на младо ми сердце. Роса с'

Неспущта тако польску на траву, цвѣтъ,
Нит' сладкій 'ладъ са липе мирисне се
На главу слива там' уморна
Путника, према цвркату воде

Текуће. — Сунце Видова како ти
Дна проспе прве зраке на чело ти
Садъ скорбно, струне дирни претомъ,
Радость да с' рои изъ грудій Србски'.

(У Бечу 1-га Апр. 1823.)

XIII.

ЧУВСТВОВАНІЯ

благодарнога сердца

на

ДАНЪ ТЕЗОИМЕНИТЪЙ

Выспреннему Благодарителю

ГЕДЕОНУ ПЕТРОВИЧУ

изливена 29-га Априлія 1823.

О име сладко, моѣна ми подпоро
И дико сѣйна цркве и народа!
На светый данъ Ти зрачный какавъ
Достойный да Ти принесемъ прилогъ? —

Віе се душа ми, благодарности
Садъ свете пуна, жаркимъ у чувствама
Летеѣи съ жельомъ благомъ къ Творцу
Вышнѣму; топлу излива молбу

За Тебе, милый изворе среѣе намъ
Обилне. Благо роду Твомъ, народу,
На когъ се люю благи зраци
Душе Ти красне. И наравъ кротка,

Даръ неба лѣпый, дична и човечность,
Та човечества истинна цѣна, пакъ
Милость, самъ Твораць коіомъ с' блиста,
Тебе, любимца имъ драгогъ, навѣкъ

У саяномъ кругу прате. Честь овима
И любовь топлу народъ умилѣный
Устопце шилъ. Ты топлотомъ
Штедре Ти милости сузе грозне

Сирота' бѣдны' сушишь, и немоѣне
Ты снажишь, свѣтлость тамныма даешь. О!
И я, іоштъ млада воѣка, ако
Пріятна цвѣта за сладке плоде

Садъ имамъ, Твоіомъ милостю огрѣянъ
К'о сунцемъ яркимъ, цвѣтамъ. О! Тебе некъ
Обилно грее задовольство,
Среѣа и радость до сѣдогъ вѣка;

Твой драгій животъ, заслугамъ увѣнчанъ,
К'о рѣци чести, славе, некъ подобно
Кристалной води, сладко тече,
Благость некъ вышня Те навѣкъ прати!

(У Бечу 1823.)

XIV.

ЕКЛОГА,

или

ПАСТЫРСКА ПЪСМА.

I secundo omine! — Horatius.

— 0 0 — 0 0 — 0 0 — 0 0 — 0 0 — 0

Обрадъ и Златое.

Обрадъ.

Врата отворите добри пастыри, уморнога приѣмте
Обрада путника; радъ е преноѣити студену ноѣцу.
Пустите скоро, та многи су снѣгови, вѣтрови 'ладни.

Златое.

Среѣа намъ донесе драгога госта! О дѣчице, сувимъ
Стакните огревомъ огань, нека се огрее путникъ
Према томъ благоме пламену, дайте сувога граня!
Обраде! милый намъ госте! Пастыра те сви сладкогласна
Кажу; пѣванъ е красно и моему срѣцу премило.
Єднонь де' пѣвни на радость и споменъ и нама и дѣци.

Обрадъ.

Музе и Златоя милую: китнястой нашей у гори
Слава се твоя зна, звѣзда' до саяны' се подиже дивно.
Мило ќе быти ми, ясностью пѣсме ти сладити уши.

Злашов.

По воля треба учинити госту, то старци намъ кажу:
„Миле ме чуйте, о Музе Піврске, и гласомъ вамъ
любкимъ

Сладите пѣсму. Та Обраду пѣвамъ, драгоме госту.
Зимно е време, побѣлила поля и горе одъ снѣга;
Сокови престаи теѣи у воѣкама, стегла иѣ студень.,
Жестока цича е одгнала люте и звѣрове там' у
Пеѣине стѣна', гди мртвий имъ свлада санъ удове
крѣпко.

Птичице брижне настршене граню по смрзлome инѣмъ
Жалостнымъ цвркуѣу гласомъ, и гладны' се вукова чуе
Путнику страшно урланѣ у пустоме полю и брду;
Мучно, опасно, и трудно е странномъ путовати саде.
Грозни су мразови, вѣтрови строги: и садъ ми се
стреса

Душа и ежи се кожа, кадъ несреѣу помислимъ ону,
Како презебе у пустыни путникъ земаля изъ дальны,
Отаць ми добрый пролива тадъ суза' токъ, мало
к'о дѣте.

О да намъ Обраду вредъ ненанесе ах свирѣпа зима!
Огнѣный пламене дижи се выше! Та дивнога греешь.
Камену дрвлѣ е подобно, леденим' клицама клія,
Инѣмъ се кити, та не'ма ни лишѣа ни вкуснога плода;
Следили с' потоци бистри, и водице напитки с' тежко.
Путникъ садъ гладъ, жеѣь трпяти може; о дѣчи-
це мила!

Воѣа іоштъ посите сладка, кое е на сунцу вамъ
жаркомъ

Сушила майка: и крушке, и шльиве, и ябуке вкусне;
Сира пакъ дайте одъ млека найдеблѣга наши' оваца;
Меда къ томъ бѣлогъ, што пчелице летось купише
трудно;

Лїйте и гроздова сока, весели што, жари намъ срдце,
О! да бы прияло свѣтломе госту; та ярко ми сунце
Грануло, синула радостъ у души и срдцу са њиме.
Обрада люби Аполло, и лавровымъ вѣнцемъ га краси,
Бла к'о зелена выси се Обрадъ, та Музе га дижу.—
Панъ и Наяде, украшене ситомъ, милую нѣга.

Стада онъ бѣла и слабачка пита и негуе радо,
Брани одъ пагубе трудно. И садъ благородна га
мысао

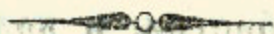
Води по бурномъ опасноме времену дальну у земљу.
Синѣмъ ко мору онъ ѡзди, гди с' (кажу) появило
звѣрѣ

Грабљиво, люће, опаснїе стаду одъ вукова мрки';
Извори усишу лађани, травица с' суши и воће,
Стадо ах! гине: да помогне нагли онъ и срцемъ и
душомъ.

О да ти простирке мекане буду, и сладакъ сна покой,
Докле непомоли Даница милогъ и свѣтлога лица;
Онда намъ спѣши пунъ среће, веселя и надежде
врачне! —

Златое испѣва, Обраду срдце у грудима игра,
Докъ га непокри сна сладостно крыло до бѣлога дана.

(У Бечу 8. Фебр. 1824)

XV.

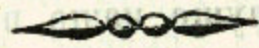
ПАЛИНОДІА

Єровы' врагова.

Древнога колѣна породе дивный, и сильный и славный
Прійми и грѣшнике насъ, гласъ раскаянія чуй!
Милости крыло и власти, о великій дебелый Єру!
И на насъ простри, насъ грѣй. Чувства болѣга духъ,
Истине зраци просинуше наше пре ледене груди.
Очима гледимо садъ скиптра твогъ выспрену власть.
Падаю царства пресилна, и престоли горди се руше:
Слава имъ пада и честь; постаю пара и димъ.
Горе надъ тамны облацы узвышене неба до синѣгъ,
Крѣпке да стое навѣкъ, добише равнище видъ;
Рѣке изгубише правацъ, необычнымъ садъ теку путемъ;
Мора уса'нуше ту, изли се сланача там'.
Кам' Олимпійскога Ювиша слава и дивна красота,
Дуже што Фидіе духъ — божества выспрена плодъ.
Кам' Капитолія сыйность и совѣтъ, гди с' рѣшила судба
Дальнога свѣта, одъ когъ стрепише краєви сви?
Огня когъ жестокость проби и Мавра и Галла и Бритта;
Обори Херкула стубъ, Дунава покори брегъ.
Власть Александра великогъ, Душана силнога камо?
Времена постаде плѣнь, подобно празноме сну!
Ты си пакъ вѣчно ты. Пространно царство е твое!
Камчатке леденый брегъ, Дунавъ е владе ти край.
Одъ Бонапартина страха се губе и Москвине стѣне,
Петровъ обара и градъ Неве и вихора моѣ:
Ты си намъ вѣчно ты. Сѣваю мачеви, зуре и бомбе,
Дуже се яукъ и димъ; теби пакъ тамянь и честь.

Народма светиня ты си, жарке груди су твой храмъ.
Рѣчи, небесный даръ, нема л' те, само су сѣнь;
Празна хармонія бубня безъ грднога съ великимъ малѣмъ;
Дивна лѣпотица, ал' само до чланака скуть.
Древнога колѣна порода дивный и силный и славный,
Прійми и грѣшнике насъ, гласъ раскаянїя чуй!
Милости крыло и власти, о великій дебелый Ёру!
И на насъ простри, насъ грѣй, прійми, о прійми и насъ!

(У Н. Саду 3-га Януар. 1825.)

XVI

ОДА

Моме Роду.

Разсутый свуда Србскій смо народъ мы,
И горко пиће гаси намъ често жеђь,
Кады ножъ неправде лютый колы
Дѣцу и жену, и старце; или

Кады тайна замка вѣру намъ тишти, и
Совѣсть пристоже. Обрана томе камъ?
Камъ крыло сладко, моћный заклонъ?
Душана давно намъ нема, стуба,

Оды кога силе Стамболъ е стрепио!
Ни Марка не'ма, страшнога душманомъ,
И снажна копльмъ, буздованомъ.
Не'ма ах! Борѣа, високогъ духа,

Комъ срдце зрака подиже небесна,
Да Срба брани, врага му прогони,
И стубъ утврди славе роду.
Сродна му мишица (гнусный порокъ!)

Витежку крвцу точи. Сироте смо!
Но умъ и воля крѣпка е. Зависть, и
Кѣи злоба кивна нека бѣжи
Подобно магли, кады с' сунце раѣа,

У бездну мрачну. Сви да се любимо
К'о сродна браћа, тежимо сложено пакъ
Къ високой мети, слави рода!
Стазу да крчимо бодро, умомъ

И мишцомъ, рѣчма, огниномъ ревностю.
На врага само златне съ тетиве да
Пуштамо грозне стрѣле; Херкулъ
Обрана Музама съ силнымъ малѣмъ.

Гдѣ любовь дише, ревность и слога, ту
И сунце сѣя, цвѣта и среће цвѣтъ:
Ко небу лети животъ земный.
Тако садъ Савва и Лазаръ, као

И чисти дуси, небесномъ сладе се
Тишиномъ: споменъ Милоша греє, и
У срдцу рода чува. Те ће
Србљима подићи славу и честь!

(У Пешти 1826.)

XVII.

ДѢЛАЙТЕ,

дoндеже свѣтъ имате!

Carpe diem.

Horatius.

Вѣшь зима стеже, вѣтрови сметове
По полю дижу, стрменный герзелезь
Подъ снѣгомъ лежи, леденъ и мость
Дунава притиште живу воду.

Одъ огня иште помоћи свакій живъ:
Ратаръ и пастыръ, момакъ съ дѣвойкомъ, и
Убойный войникъ тежи жельно
Огреву. Сунца е слаба снага.

Кой дрва не'ма, уздише, рукама
И мишце бие. Рано тогъ нападе
Снѣгъ, цича. Тако иде и смръть:
Крвь ље оладнити, клонут' рука;

Веселъ, шала, подобно санку ље
Одлетит' навѣкъ. Сила што мудрости
И труда дигне, то ље остат'
Яче одъ Цера ¹⁾ и славне Фрушке.

Дай носи вольно, серебро и злато на
Честъ рода! Одъ те добитѣшь красню
Свѣтлость ты, цѣну оно. Снажный
Духомъ и мишцомъ покажи груди

И мача. Гледай, какъ Милорадовићъ 2)
За вѣрность пада; къ престолу отвора
Путь правди, себи, роду двери
Вѣчности сѣйне у дальней земли.

О! дижи сердце и умъ, на дѣчици
Покажи претомъ, сунце шта узводи
На небо свако ютро, зашто
Огань ий пали, а вода топи?

Зашт' муня сѣва, какви су стубови
Свѣта, чимъ воће цвѣта, шта л' звѣрнину
Изъ зимна санка буди? Являй
Истине силу и правде; Вука

Предай сраму, Бакиће подижи
На свѣтъ. Зажежи чувства ти пламень, и
У сердца млада човечности
Разлїй духъ, краснога иекре блага;

Родъ да намъ цвѣта съ првима народма
Подъ сунцемъ. Вѣнацъ прїймитѣшь вѣчности,
У топли' нѣдри' рода неѣшь
Осѣтит' 'ладности тамна гроба.

(У Пешти 1826.)

1) *Гора Церъ* у Сербїи.

2) Генералъ *Милорадовићъ*, Сербинъ, кои е 1825. године за Цара Николая, при ступаню нѣговомъ на престолъ противъ бунтовника' изишавши на средъ Петербурга погинуо.

XVIII.

НА СЛОГУ.

Красна Слого, неба кѣри зрачна,
Сладка снаго, и подпоро людска!
Коя држишь землѣ и градове;
Ты се нама указуешь блага,
Ка'но свѣтла даница изъ таме.
Кадъ в рыка грома страховита,
И сѣванѣ тамный облакъ сѣче,
Земля тутнѣ, а небо се руши,
Када море гнѣвомъ зѣя лютымъ,
Смѣлымъ людма са таласы грози,
Да имъ яукъ небеса пробѣя;
Кадъ мачъ сѣва, Наполеонъ пали
Дальне землѣ снѣгомъ обасуте,
Борѣе звѣрство съ мѣсецомъ обара,
И слободу крвлю присвоява;
Ты тадъ свѣтла трепѣешь у благости,
Силномъ рукомъ миръ, тишину синашь.
Кадъ Граціе дивно коло воде,
Музе кротке сладке дижу гласе,
Да се срдце съ душомъ заиграва,
И са землѣ у небеса диже,
Ты се славишь, теби тамянъ гори.
Тебе треба царе на престолу,
Тебе пастырь са свиркомъ дозива,
Да се оре поля и долине.
Ако Србскій народъ ты осѣнишь,
На освету бою Косовскоме,

Гдѣ неслога силно царство сломи,
И слободу златну люто скруши;
Ако твоимъ крыломъ га закрылишь,
Твоимъ мачемъ и копѣмъ оружашь,
Кадъ къ извору онъ истине тежи,
Да слободомъ и правдомъ се пои:
Онда ѣу я до звѣзда' допрети,
Дижуѣи се среѣанъ и поносанъ,
Твоіой слави пѣсме изводеѣи,
Дичной глави вѣнце сплетаюѣи.

(У Пешти 1826.)

XIX.

НА

СМРТЬ БЛАГОРОДНЕ ГОСПОЂЕ

МАРИЄ ТИРКА

рођене

ДЕМЕЛИТЬ ОДЪ ПАНЬОВЕ,

преминуше у Бечу 16-га Февруарія 1826. у 42-гой години
живота свога.

Што земля стрепи, небо се радуе?
Зашт' сунце тавни страни на западной?
О дижи, Музо, тужне гласе,
Съ Геніємъ Србскимъ лій горке сузе!

У вѣчность тамну Марию спроводе,
И образъ красный небесногъ пламена
Са землѣ чезне: наравъ блага,
Срдца доброта, и ревность жарка

За обште благо, престаю народу
Веѣъ вѣнце плести: народна подпора
Ах! моѣна паде. Сродни плачу,
Жалостно уздише супругъ вѣрный,

Свимъ больимъ рода обузе туга садь
И срдце и умъ: горе се подиже
Штедроте чиста роса съ ниве
Благога духа и човечности.

Ерѣ дивной души желя е пламенна
И силна была, драгій да народъ іой
Ко слави тежи бодро, руку
Помоѣи пружаюѣ радо. Борѣе

И Милошѣ, Велько, мачемъ са огнѣнымъ,
Имена силна, разговоръ милый нѣой.

О нѣжна главо съ духомъ крѣжкимъ!
Душа ми чувствуе саде живо:

Кадѣ братъ мой драгій туѣимъ на грудима
У дальной земли клону, и подобно
Пролѣтномъ цвѣту нѣжномъ, рано
Престаде природу краситъ, майки

На тугу црну: Ты си ми ведрила
Духъ зракомъ благомъ утѣхе, роѣене
И майке удалѣне гласомъ.
Споменъ ми прійми тай срдца мога!

Почивай тихо крылу у небесномъ,
Гдѣ чисти дуси; образъ намъ оставляшь
За родъ и народъ, како валя
Тежити топло ко светой мети.

(У Пешти 1826.)

XX.

ПѢВЦУ

АРФЕ ШИШАТОВАЧКЕ

пославшемъ

„**ЧУВСТВОВАНІЯ**“

къ народу *Србскомъ* на ново лѣто 1828.

*I bone, quo virtus tua te vocat; i pede fausto,
Grandia laturus meritorum praemia: — —
Horatius Lib. II. ep. 2.*

Ты чувствомъ пламтишь благу ко общему,
И прстомъ златнымъ, Даници подобно,
О Митроносный Пѣвче! жельи,
Надежди отворашь свѣтло полъ.

Украшенъ честию примашь достоинство
Высоко, важно. Србскій му народъ кругъ,
Гди духомъ, любве огнѣмъ живишь.
Радости двѣтомъ те Србляинъ срета;

Ерзь волъ парне, Муза' и кротки' жаръ
Срдцемъ ти, умомъ влада: тай внутреню
Ко мети лѣной грѣ снагу:
Мѣсто іой нужно, да рои дѣйства.

Дай сѣйность роду, вѣромъ и ѳзыкомъ
Украши дивно: око да види, умъ
Што мысли давно. Совѣтъ мудрый
Гласа парнаесска ти има цѣну:

Онъ вѣнцемъ дичи лавровымъ сѣдину
За чести вѣчне. Съме е благо то,
И вкусно, искри огня вышегъ
Подобно, преи да спрема людске

Къ высини неба. Дѣлы ѣе сазрѣти
Плодъ. Пружай руку народу, дѣи ѣе с'
Столць силе, славе. Теби служи
Време и природа: само бурни

Кадъ вѣтри дижу таласе пагубне,
И тама грози, кормитель управля
Вѣштиномъ трошну лађу славно.
Стадо е слабо; о, иди срећанъ!

Лій вѣру, любовь. Орфея лира е
За собомъ вукла шуме и стѣне, іошть
И дивлѣ звѣрье любкимъ гласомъ.
Хвално т' и мудро е плектромъ двери

Отварат' новой слави, и заслугам':
Высини нравной. Съ истока, сѣвера
И юга тутнѣи, сѣвну муня,
Громъ ѣе загрмити. Србљинѣ чека,

И гори. Своимъ славно е быти; но
Быт' умнымъ, нравнымъ, природе цѣна е.
Да срдцам' владашь, иште народъ,
Тежити готовъ ко светой мети.

(У Новомъ Саду 10. Марта 1828.)

XXI.

БАСНА.

Магарацъ маторый.

Тежко тужи магарацъ маторый,
Господару своме ядикуе:
Я осѣдих у твоему двору,
Вѣрно служеѣ', тежко бремя носеѣ',
Безъ тимара и безъ неге сваке,
Што самъ на'ѣмь, тимъ се яданъ ранимь,
Кадъ коровомъ, а кадъ огризиномъ.
Заслуге су мое свимъ познате,
Бѣлость леѣа' свѣдочанство дае:
Кржаве ми те заслуге мое,
Кадъ ми недашь веѣе чести, цѣне.
А нека бы и то тако было,
Али ми се ране позлеѣую,
Кое давно на срѣцу ми леже:
Гдѣ подъ старость я очима гледимь,
Како вранчиѣъ гордо главу носи,
И попреко на мене погледа,
Увомъ стриже, златномъ уздомъ тресе,
А подъ седломъ сребромъ окованымъ;
А я знадемъ кадъ се ождебио,
За мномя трѣо као за матеромъ.
Юште морамъ да я воду носимъ,
Да га слуга свако ютро пере.
Ей поруге моимъ заслугама!
Има л' правде на овоме свѣту?
То саслуша умный господару,
И познае магареѣу главу:

Съ вранца скида седло и уздице,
Увѣнчава заслуге магарца,
Тимари га и негуе лѣпо,
Држи нѣга у чести и цѣни,
Како истогъ вранца коня красногъ.

Ал' вада га узя и потеря,
На ободѣ оштрим' мамузама,
Старъ и невѣштъ тежко с' заиграва,
Стражиѣ ноге у высину баца,
Савъ у бѣлу пѣну огрезнуо,
Одъ умора црной земљи пада,
Све четири старе ноге пружа
На поругу свакој животиньи:
За заслуге онъ награду прійма,
Кою тражи магареѣа глава.

(У Н. Саду 1830.)

XXII.

НАДПИСИ

на

Надписе П.Б. у Даници 1829.

1.

Име ти „*Машница*“ ние по ђуди; ты кретити желишь.
Лѣта су дѣтету три; доцне намъ долазишь садъ.

2.

Гди е кованлукъ, Матица, пчеле, кованціе ту су.
Быва и т р у т о в а да! Три су излетила већь.

3.

„*Лѣтопись сербска*“ учредникъ пише, приложници
„*србскій*“.

Други су казали већь. Кам' несогласія ту?
Зарь ти се мили трнъ у здраву забадати ногу?
Согласно радимо сви, любимо ползу и родъ.

4.

Даница, брате, ил' Забавникъ, звѣзде ил' забаве творци;
Звао се прилогъ ил' медъ: име неменя намъ стварь.
Внутреню сматраймо вредность, кадь име неприлични
ствари.

Човеку цѣна е духъ; име му по вољи крой.

(У Н. Саду 1829.)

XXIII.

НАДПИСИ.

1. Куцкало.

Кажу намъ Куцкала, гласна и славна на части:
Србско књижество онъ држи у претима све;
Куцкаюћ' ружи, и хули, па исправля послове Муза';
Србске Грамматике гласъ, езика законе зна.
Есть! Ал' чашу о чашу за здравицу куцкаюћ' друга.
Та му в природе људъ; съ чашомъ е куцкало онъ.

2. Куцкалу.

Дивномъ вѣштиномъ, о Куцкало, расправляшь парнице
Муза':
Гдигодъ е дружество и часть, ори с' и ечи твой гласъ.
Туђе све знанъ е криво, твое пакъ силно и право.
Престан' покивати веъ; брашно де мельи и ты!

3. Опеть Куцкалу.

Туђе ты послове куцкашь, о Куцкало, свагда и свагда.
Твоима даю сви миръ; ништа ерь нерадишь самъ.

4. Хвалѣномъ Славку.

Туђи су т' послови незнатни, слаби, о хвалѣный Славко!
Све ќе заборавит' родъ, сгристѣ ий времена зубъ.
Еднимъ пакъ дѣломъ твоимъ къ вѣчности доспѣтѣшь,
кажешь.
Истина; ал' е то смръть: умретѣшь, доспѣтѣшь там'.

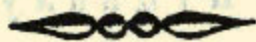
5. Велики Духови.

Велики духови зашто нераде намъ Србине, питашь?
Даюћи трудова плодъ, зашто недишу за родъ?
Великимъ духовма приличе дѣла висока и славна:
Мали су духови ти, кои нераде за родъ.

6. Уредба.

Дунавъ излива, да потопа, граду и народу грози.
Друже Обраде мой, на брда бѣжимо мы.
Звоно и бубанъ удара, множество народа гати.
Брате безъ бриге стой; чува насъ уредба ви'шья!

(У Н. Саду 1830.)

XXIV.

СЪНИ

ГЕДЕОНА ПЕТРОВИЧА

восточне цркве православнога Епископа

БАЧКОГА, СЕГЕДИНСКОГА И БГАРСКОГА,

преминувшега

10|22 Ноемвриа 1832. у 62-ой години живота свога,

красивша цркву и родъ,

У НОВОМЪ САДУ.

Quod spiro et placeo, si placeo, tuum est.
Horatius.

Ни мудрость людска, благость нит' природе
Одвратит' могу завистне судбине
Ах! црный законъ, ладный каменъ
Кадъ *Гедеона* 1) покрыва вѣчно,

На штету цркве, вѣре и закона,
И уштербъ рода, жалостью смуѣна,
Где тужный Геній човечности
Оборенъ лѣ токъ горки' суза'.

Наученъ рано отчинымъ совѣтомъ
У свѣту ума, крылу и закона
Живота сласти тражит', трудомъ
Подиже истинну душе цѣну

На степенъ горный; силу ерь науке
И кротки' Муза' питоме нарави
Ули у прси лѣше глине,
Лѣствицу спремаюѣ' вѣчне славе.

Тим' крылма чудним', Херкулу подобно,
У свѣту чести достиже небесны'
Высина' златне дворе гордо,
Трудова собираюѣ' сладке плоде.

Шта мудрость може съ благостю нарави,
И чистымъ сердцемъ сдружена свршити,
У жару любве къ цркви, роду,
Примѣрь намъ остави навѣкъ сыйный.

Познанствомъ душе, сердца и тайностій,
И страстій бурны' пилоту подобно,
Сѣкуѣи волне вѣшто, совѣсть
Доводишь тихо у блаженъ станакъ;

И крѣпкомъ рукою, совѣтомъ воѣеномъ
На стазу свѣта грѣшнога изводишь:
И добаръ больй быва, мударъ
Постае мудрии Твоимъ духомъ.

Са знанѣмъ права', цркви и вѣстнице,
Магнетску иглу лѣвомъ, а десницомъ
Кормило свето држеѣ' силно,
Пролазишь скиллу, харивду среѣно.

Ты сердцемъ снажанъ, светомъ са дужностью
Средъ оштра гвожђа Срему у бурному
Стоишь невредимъ, и витійства
Струяма огнѣне страсти гасишь, 2)

Бришући лягу чела са Србскога,
Да звѣзда свѣтли Авве на грудима
На радость роду. Самый Борђе
Осѣћа слова ти топлу силу. 3)

Паллада шета сѣйномъ у спроводу
Олимпски' Муза' храму по красному;
Жеђь нити трпи Србско чедо,
Изворъ гди ревности твое струи. 4)

И горка суза бѣдне удовице
Са ситномъ дѣцомъ хоће пресушити,
Жаръ ако Твоіомъ ставлѣнь бригомъ
Наслѣдникъ приими буде вѣрно. 5)

Божество с' віе храму у свѣтлому,
Где твоя нога ступа, и дивный стасъ,
Гласъ медоточный кадь са мудрою
Наукомъ умове пита сладко.

О чиста правдо! Кадь ѣешь у Совѣту
Веђь одсадъ свѣтлит' подобно, заслугу
Увѣчат' честью, и невиность
Тихимъ озарити свѣтомъ райскимъ?

Стефану съдомъ тко ѣе са совѣтомъ
И благимъ духомъ мудро разблажити
Наглость му жарка сердца, оштру
Жестокость водит' на тихость златну?

Громъ тко ли баченъ главомъ надъ полезномъ
Магнета штитомъ одсадъ безснажити,
(Твоя то зна, о Лѣтописче
Србскій! сѣнь), тежеѣи къ обштемъ благу? 6)

Съ богатствомъ ума кадь ѣе се подобна
Безшумность сдружит'? Небесногъ Райѣа
Крсть златный Твоимъ грудма на честь
Врученый достойна кадь ѣе красит'?... 7)

О дивный Душе лика прекраснога,
У вѣнцу любви, свѣту човечности
Блиставшій, прійми гласа скорби
Изъ благодарности чиста чувства!

Драгъ Богу, людма, славе у сѣйности
Уживай мирно сласти безсмертія,
Задатакъ тежкій даюѣ свима
Цркве главарима одсадъ вѣчно.

(У Н. Саду 1832.)

1) *Гедeonъ Пешровиѣ* родио се у Слoб. Кр. вароши Сомбору у Бачкой вармеѣи кралѣвине Унгарске. Родители су нѣгови были, Петаръ Тирковиѣ, отацъ, у детинству изъ Турске землѣ са отцемъ своимъ преселившій се, а мати *Евдоксія*, роѣена *Маширевиѣ*. Крштенъ е и миромъ светымъ помазанъ у саборной цркви Сомборской храма светoга Георгія, дана 12гъ Ноемврїа 1770. и добио име *Георгій*. Србску кнѣгу учио е у Сомбору, гди га по ондашнѣмъ обычаю учитель упише презименомъ одъ отчина имена произведеньмъ, и тако буде онъ *Пешровиѣ*, како после и остане. Латинске четири грамматикалне класе сврши такоѣеръ у Сомбору, гди су онда Францишкани предавали, и године 1784. отиде у Сегединъ, гди за две године науке човечности изучи; по томъ у Печую за две године науке философїйске оконча. Тако изображенъ врати се куѣи у Сомборъ год. 1788. и ту кодъ Магистрата поставлѣнъ буде за Канцеллисту, у коїой служби пребуде две године. За наукомъ и изображеніемъ жеднеѣи, после две године исту службу остави, и отиде у Пешту слушати права, гди е са особитымъ отличіемъ, првымъ мѣстомъ превосходства, четирелѣтно онда бывше теченіе права у Свеучилишту свршио, и лѣта 1794. заклетъ буде за Нотарія при кралѣвской Табли, и као таковый проведе у практики правословной и куріалной две године.

У то време Архіепископъ и Митрополитъ Карловачкїй *Шефанъ Сирашимировиѣ*, извѣстившій се о способности нѣговой, позове га и лично самъ (идуѣи едномъ у Бечъ, и крозъ Пешту прошавшій), и писмено, да ступи у монашескїй чинъ кодъ нѣга, коему е позиву онъ, испытавши себе найпре, и слѣдовао. И тако одъ истога Митрополита буде произведенъ за свога придворнога Дякона 30га Юліа 1797. у манастиру Крушедолу (на память преподобне Матере Ангелине, Деспотице Србске); 9га Авг. 1797. на Преображенъ за Протодякона; 8га Септемвра 1797. на малу Госпоину у цркви катедральной Карловачкой за Архиепископо-Митрополитскогъ Архидякона. По томъ 27га Дек. 1799. одъ истога Митрополита рукоположенъ буде за Пресвитера; а 30га Януарїа 1800. постриженъ буде за Іеромонаха у манастиру Крушедолу рукомъ Авве свога Іоанна Раиѣа, Архимандрита Ковильскогъ, и добіе име *Гедeonъ*. Исте

године 1800. 25га Марта на Благовѣсти произведенъ буде за Протосингела велике Митрополитске цркве одъ истога Архіепископа Стефана, а лѣта 1801. 4га Маія реченый Митрополитъ произведе га за Архимандрита у манастиру Крушедолу, гди е присутствовао и нѣговъ Авва Іоаннъ Райћъ, Архимандритъ.

Кадъ 12. Априлія 1805. год. умре Епископъ Бачкій Іоаннъ Іоанновићъ, онда *Гедеонъ* постављенъ буде за Администратора Епархіе Бачке, и одъ Архіерейскога Синода у Карловци' 15га Юлія 1807. на память светога и праведнога Лазара, самодржца Србскога (на видовъ данъ!) у саборной цркви Карловачкой одъ Митрополита Стефана Стратимировића са Епископы Кирилломъ Живковићемъ, Пакрачкимъ, и Петромъ Видакомъ, за Епископа посвештенъ; а 28га Юлія год. 1807. иншталлиранъ, и уведенъ буде у Епархію Бачку у саборной Новосадской цркви, при комъ торжеству было е Ц. К. Коммисаръ Генераль-Маіоръ и Бригадиръ Левенеръ-Драгонске Регименте *Даниѣлъ*, и Архіепископо-Митрополитскій Мандатаръ *Іосифъ Пушникъ* онда бывший Архимандритъ Гргетежскій.

Гедеонъ е повѣрено себи стадо Христово преко 25. година' по светой дужности наставляо, и мудро и благо-разумно црквомъ и свештенствомъ управляо, и 10|22 Нов. 1832. у ютру после 40 — дневне болести, съ црквомъ, свештенствомъ и стадомъ своимъ по обычаю и уставу цркве восточне православне примиривши се, Богу духъ предаде, и пресели се у вѣчность. Тѣло нѣгово у пристойномъ и сѣйномъ почествованю найпре е у Епископской сали, а по томъ у саборной цркви народу на скорбно виђенъ представљено, а после нѣколико дана' съ великимъ печальнымъ торжествомъ у истой саборной цркви съ десне стране къ пѣвници према олтару погребено; гди су Г. Мутибарийъ, Архимандритъ Гргетежскій и Г. Ковачийъ, Протопрезвитеръ Сомборскій скорбно ово торжество похвалнимъ надгробнимъ словама заключили и увѣнчали.

Ове у краткости назначене черте похвалнога живота Покойника нека на овомъ мѣсту довольне буду. Нѣгове редке и велике даре природе, дивно проницателство разума, коимъ е дубльине найзамрщеніи дѣла' испытивао; благость и сладость природну, коима е свакога плѣнявао и обаявао;

любовь и склонность къ наукамъ, пространство искусства у свакой струци човеческа знаня, коимъ е удивлявао свакога, кои е прилику имао или дѣла, или само разговоръ съ нѣмъ водити; срѣца милостивость и благодарность, коима е сироте надгледао и заранѣвао; редкѣй духъ човечности и правога изображенія, кои се на самоме лицу и изгледу нѣговымъ ясно и прекрасно изображавао, измѣрену мудрость и разборитость у совѣту, и способность у управляю 'иерархалномъ; непостижиму вѣштину и нѣку нѣму одъ саме природе свойствену присталость у богослуженію и велелѣнію црковномъ, о коему само они право понятіе имати могу, кои су очима своима гледали; неописану силу слова и витійства, коима е душе напаявао; и при томъ безиримѣрну учтивость и смиренность, коима е сваку признателность и похвалу одъ себе удалявао; оне заслуге при предаваню Богословски' наука' младежи у Карловцима, у оно време, кадъ е самъ и науке саставляти и предавати морао, чимъ е лѣпъ споменъ будушимъ учителяма Богословіе, нарочито у сачинѣной Пасторалной науци оставио; нѣгове труде и подвиге око' школа' и наука' у своіой Епархіи, коима е отличный Гимназиумъ у Новомъ Саду основао, уредио, укрѣпио, и са способнима Професорима снабдѣо, у коме смо са задовољствомъ еднога Шаффарика и Магарашевиѣа дѣлати гледали; нѣгова стараня око' уреднога и точнога воѣеня дѣла' Консистеріалны'; садржаванѣ и подранѣванѣ мира, любви, и доброга споразумѣнія; нѣгове труде, коима е свештенство Бачко на првѣй степенъ отличія подигао, оне бриге о снабдѣнію удовица' свештенически', коима е лѣпъ фондъ удовичный завео, и кои као единственный примѣръ за примѣръ служити може; — сва, велимъ, ова и остала отлична свойства оставлямъ за обширнѣе животописаніе, кое колико за вѣчну славу и споменъ Покойника, толико за угледъ и ползу потомству своимъ временомъ издати намѣравамъ, да тимъ саму чисту и прекрасну истину овѣковѣчимъ.

А ово нека за садъ буде као малѣй цвѣтакъ чисте мое благодарности спрама упокоене нѣгове велике душе, коя е мене одъ слаба детинства до самога крѣпкаго мужества благодарно руководила, и на путь доброты, истине, правде и науке управляла, и коя и садъ, чини ми се, изъ блаженны' свои' мѣста' подобно Ангелу хранителю нада-

многъ бди; нека, велимъ, ово малый цвѣтакъ на гробу нѣговомъ посаженъ, и топлима сузама истините признателности орошенъ буде.

2) Утишана буна *Тицанова* у Срему.

3) Састанакъ са *Кара-Боржемъ* у Земуну године 1804. кадъ е *Бекиръ-Паша* долазио у Сербию.

4) Заведенъ Гимназіумъ Новосадскій.

5) Заведенъ фондъ удовичный за снабдѣніе удовица' свештенички' у Епархіи Бачкой.

6) Кадъ е *Магарашевичу*, као учреднику *Лѣтописа Србскогъ*, платомъ и иждивеніемъ Матице Србске издава-ногъ, забранѣно было далъ издавати га, онда е нашъ Покойникъ *Гедеонъ* нѣга у заштиту узео, и не само у томъ смыслу представленіе Архіепископу учинио, да *Магарашевићу* и у напредакъ дозвољено буде „себи и другима на *ползу быти* (ut ei ultro liceat sibi et aliis prodesse)“ но іошть е на свештенство свое Діецезе циркуларно писмо издао, коимъ опоминъ, да се постараю „*Лѣтониесъ*“ као свакоме полезну кнѣигу себи прибавити.

7) *Іоаннъ Раићъ*, Архимандритъ Ковильскій, великій Богословъ и Исторіографъ Србскій, толико е покойнога *Гедеона* цѣнио и уважавао, да му е између осталы' знакова свой златанъ крстъ за споменъ любви и отличія даровао, да га онъ као найдостойнии на прсима носи.

XXV.

НА НОВОСАДСКО ОБШТЕСТВО СРБСКО.

(7 | 19 Окт. 1836.)

Nos erat in votis!

Да, тако Браћо, достойни синови
Отаца храбри'. Желя вамъ света е:
Да Соборъ буде древнымъ правомъ,
Црномъ кадъ судбиномъ Стефанъ съдый

Са живымъ духомъ престаде управлят',
Већь Србскомъ црквомъ, жезалъ и остави,
Кои му народъ кадгодъ вручи,
Гнѣву ту Цареву не'ма мѣста,

Нит' подли души уставит' кадри су
Теженъ чиста срдца подь совѣта
Видомъ. Самъ престоль съ правомъ стои;
Правда пакъ обое држи стално.

Право и дужность два су намъ цвѣта у
Државномъ вѣнцу, красна и сѣйна, а
Законъ за оба моѣна свеза.
Правду нежелити може л' мудрый

Царъ? Вѣнцу цвѣтакъ кидати смѣ ли тко?
На срнце руку, внутреній чуйте гласъ!
Што храбрость Србска доби, вѣрность
Држи, то светиня Србска рода

Єсть. Што су стари крвлю добіали,
То ли ѣ' потомци страшити с' желити?
Да црне мысли, подла чувства!
Скоро их шиль'те у тартаръ мрачный.

Та знате добро, нечистый како духъ
За корысть свою полезне намъре
Обара, руши, замке плете
Браѣи, и жертвуе общте добро.

Въштиномъ сѣче таласе кормитель,
И тихомъ тежи среѣно пристаништу.
Нека е воля добра, крѣпка,
Страсти ѣ' онемити навѣкъ срамно.

Када сте дигли, о! Новосаѣани,
Срдцу ми драги, дворове Музама,
И митроносна глава въшто
Славила і' ревность за примѣръ роду,

Юшть онда і' Србинъ надеждомъ пламтио,
Почетакъ блага народногъ наѣи ту
И изворъ. Ево време златно,
Дѣломъ показати слутнѣ цѣну.

Ах! мене држи постеля крѣпко, и
Живота коренъ боля ми огнѣна
Ужасно гризе; опетъ пре ѣе
Рука ми клонути навѣкъ, срдце

Оладнит', него л' душа ми престати
У благой жельи грлити народность,
И лебдит' брижно око' трона
Царска и Божя за благо рода.

Духа вамъ шилѣмъ, тихо да пришапѣ
На уво свакомъ: „Иштите рода честь!“
И донде сѣдеѣ' нека тишти,
Жаръ докъ неосѣти топлы' грудій.

Юшть да пошлѣте къ Собору човека,
Разумомъ мудра, честностью сѣйна, да
Зна разпознати добро одъ зла,
Суєте сѣйность одъ праве цѣне,

Комъ любовь къ роду дише у прсима:
О! Онда ѣете добаръ почетакъ вамъ
Са больимъ свршит' концемъ, себи,
Народу оставит' споменъ красный.

(У Н. Саду 7-га Окт. 1836.)

XXVI.

**НА СМРТЬ
ЛУКІАНА МУШИЦКОГЪ,**

восточне цркве

ПРАВОСЛАВНОГА ЕПИСКОПА КАРЛШТАДТСКОГЪ,

увѣнчанога славомъ и честію,

у вѣчность преселивша се 15|27 Марта 1837. у 61ой год.

живота свога роду посвећенога.

Laurea donandus Apollinari.

Horatius.

И Ты намъ паде, велика подпоро,
Надеждо сѣйна! Ледена рука ти,
Дизана любве жаромъ къ роду,
Престаде управятъ Србскимъ плектромъ,

И цркве жезломъ. Горка е судьбина:
У обштой бѣди буръ погибелне,
Громъ када рази, прети волна,
Даску спасенія топи грозно.

Шта лѣпа душа може у душама
Са чистымъ огнѣмъ любве ко народу,
Мушицкій, спутникъ Муза' вѣрный,
Остави вѣчитый споменъ врачный.

У борби тужной лютим' са стрѣлама
Ахъ! кивне злобе, подобно Иройма
Доброте, правде древна вѣка,
Многу е испио горку чашу.

Юнакъ ал' нравный, духомъ и наукомъ
Высокомъ силанъ, кормиломъ управля,
И ратне свѣче страсти, къ благу
Обштому тежеѣи крѣпкомъ вольомъ,

Да умность ейне тежкимъ надъ бременомъ
Естества земна; гди е величїя
Людска скривена мета: ту онъ
Достиже славе у свѣтломъ зрану,

И рода Србскогъ любви ватреной,
Кою ни силогъ лице намрштено,
Сковъ нити лажны' ляга', свѣтїй,
Може угасити игда. Та му

Триумфъ на вѣки съ побѣдомъ выспреномъ.
Самъ еобомъ еяанъ, презире подлости
Онъ срдца, душе, даюѣ свѣтлость
Заслуги истинной сладкимъ трудомъ.

Веѣъ столпи свѣтле, выси се Пантеонъ
За хвалне душе; племе се разноси,
Гди с' Хумболдъ знои. Нѣмци умни,
Огнѣни Гали, дубоки Англи,

Потомци Рима, леденъ и Петровъ градъ
Познаю Тобомъ Србљина цѣну, моѣ.
Тамъ съ Шишатовцемъ Фрушка блиста,
Карловацъ казуе подвигъ сильный

За вѣру, цркву, школе и науку.
Источникъ живой юности отворашъ
За ревность свету къ чести рода,
Красна художества златнымъ ключемъ.

Садъ къ прагу црномъ вѣчности ступаюћъ,
Последнъ взоре народу обраћашъ,
И вѣнацъ славе Тобомъ сплетенъ
Генію рода ти пружашъ на честь.

Чека Те Раићъ, равне ах! судбине,
Терлаићъ умный другу се радуе,
Доситей нѣжный пружа руку,
Предсрета любовью, и сладкомъ дружомъ.

О! Ступай срећанъ къ покою небесномъ;
У срдцамъ живећъ, завѣтъ намъ оставляшъ
Потомству вѣчный, како валя
Любити, красити цркву и родъ.

(У Н. Саду 1837.)

XXVII.

БЕЗПОСЛЕНЪ ПОШЪ И ЯРИЊЕ КРЕСТИ.

Боже милый, чуда големога!
Кадъ се диже сила са Врачара,
Башъ изъ горда Београда града,
Четир' бѣле гуске Београдске,
И предъ нѣма гусакъ воевода;
Нит' слушаю цара силенога,
Нит' се бою страже прекосавске:
Палисаде ереѣно продираше,
Коемо су често утврѣене,
Да бы коньникъ едва прояшио;
Баира се скоро докопаше,
И на Саву воду набродише.
Сава вода таласе измеѣе,
На юнаке силно навалюе;
Ал' юнаци за то и немаре,
Докъ е нѣма гуска воеводе,
И нѣмова перя юначкога,
Неѣе Сава нѣвима наудити.
Силно езде, главе увьисъ дижу,
Право иду на землю цесарску.
То гледала стража прекосавска,
То гледала, пакъ е бесѣдила:
Боже милый, да чудны' юнака',
Коим' Сава едва до трбуха.
Ал' повика стражаръ одъ пикета:
Шта гледате, моя браѣо драга,
Шта гледате, те недолазите?
Невидите да самъ погинуо?

Душмани ќе на ме навалити,
Я ѓу юнакъ одъ нѣи' погинути.

Ал' говори домышляне Стойко:

Шта будалишь млађаный юначе?

Тко ќе сили на сусретъ изиѣи,

Тко л' са гускомъ мейданъ дѣлити?

Него бѣжи докъ е за времена,

Па ќемо се мало заклонити,

Докъ цигляри у помоѣь недо'ѓу,

Докъ нестигне войска одъ индата,

Ей индата изъ Земуна града,

Па ќешь видит' яда одъ гусака!

Истомъ они у рѣчи быше,

Ал' суетиже помоѣь са сви' страна';

На душмане юришь учинише,

Са три стране люто утеснише,

Ухватише гуска воеводу,

Ухватише цигляри юнаци,

Те му русу главу отсѣкоше,

А и нѣга на колацъ набише,

Испекоше према ватри живой,

А дружину на воду нагнаше,

Да се прича и приповѣда,

Докъ в страже, и докъ е цигляра',

И Турака у земљи Србиѣ.

(У Контумацу Земунскомъ

2. Авг. 1837.)

XXVIII.

ГУШТЕРЪ И ЧОВЕКЪ.

Зеленъ гуштеръ по травици шета,
Башъ у ютру према тихомъ сунцу,
Када роса блиста изъ травице;
Опази га Павле момче младо,
Па онъ хвата зелена гуштера.
Моли му се гуштеръ изъ травице:
Немой мене да ухватишь момче!
Ние мени скакат' одъ бѣсила,
Нит' пакости чинити по свѣту,
Веѣ въ мени шетат' одъ неволъ,
Да опружимъ мое ноге кратке,
И окупамъ мое ядно тѣло
У ютрянной роси према сунцу;
Ерѣ въ мени рупа додіяла,
И подземна тама досадила.
Али Павле за то и немари,
Веѣ се больма мота за гуштеромъ.
Опетъ гуштеръ стаде бесѣдити:
О юначе! Зарѣ ѣшь ме хватати?
Зарѣ ты незнашь шта е рибѣ вода,
Шта л' птичици крыла у воздуху,
Шта л' човеку слобода юначка?
То говори, а напредъ измиче,
Те се крые у зелену траву,
А подъ шеширь Марка помѣшана.
Ал' се Павле яко натурно,
Па онъ хвата шеширь помѣшаный.
Сагледа га Борѣ тавничаре,
Те га води меѣу помѣшане,

Затвора га к'о сужнике друге,
Да се кае за десетакъ дана'.
Кадъ в Павле у затвору быо,
Нѣму гуштеръ ютромъ долазио,
Пытаюћи за повольно здравлѣ;
Юшть га гуштеръ лѣпо научио,
Да недира крыла соколова,
Да остави зелена гуштера,
Некъ се шета у зеленой трави,
А спомене с' слободе юначке,
Небомъ дане човеку свакоме,
И што нѣму мило небы было,
Да нечини човеку другому.

(У Контумацу Земунскомъ
22. Авг. 1837.)

XXIX.

НЕБО И ДЪВОЙКА.

Дъвойка в зоромъ уранила,
Предъ сунце в млада излазила,
На цвѣће се росно наметнула,
Вънацъ плела, умна бесѣдила.
Боже благій! Да лѣпа намъ свѣта.
Да л' у небѹ росно цвѣће цвѣта,
И да л' сунце вѣчно тамо сія,
Коиомъ радость овде райска клія?—
У томъ сунце лице помолило,
Свѣтле зраке на цвѣће пустило.
Лише прену, нешто прошаптава,
Потокъ шушти, тихо проговара:
И у небѹ цвѣће процвѣтава,
Ярко сунце вѣчно просіява.
Ты погледай землю и небеса,
Десну руку спусти у нѣдарца,
Па ћешъ дознат' пренебесну тайну,
А за тебе истину пресяйну:
Да е небо твоя душа лѣпа,
Огледало невиђена свѣта;
Прозор'е му твое очи плаве,
Са ясности пуне свѣтле славе,
Сва природа куда се улива,
Да прекраснымъ цвѣћемъ процвѣтава,
Кадъ га благодать росомъ орошава,
Нѣжна любовь жаромъ угрѣява,
Ума свѣтлость тихо озарава,
Те доброта свѣту просіява.
(У Београду 1838.)

XXX.

СРБСКОМЪ РОДУ.

Для возлюбившихъ правду, глазъ
Лишь добродѣтели прекрасны:
Онѣ суть смертныхъ похвала.
Державинъ.

— 0 — — 0 — — 0 — —
0 — 0 — 0 — 0 — 0 — 0

Срби хвале Србскій родъ.
Да! жарка любовь умъ и сердце диже!
Мио Србу Србинъ есть.
Найдубля рана братскомъ рукою дана;
Одъ свогъ пера орлу вредъ.
Невреѣат' нигда сердце рода мила,
Дужность свакомъ света есть.
Ал' правде свѣтлость хвали сѣйность дае!
Уманъ, нраванъ хваланъ есть.
Где правде не'ма, ругу раѣа хвала;
Єрь што ние, зове с' честь.
Кой небу диже безчестнога име,
Тай на честность баца срамъ.
Где скотство, подлость, празность прійма хвалу,
Ту намъ 'ладни лѣпа грудь.
Одъ плодне гране иде воѣки цѣна,
Башъ да празна држи высь.
Высоко нити сѣе достоинство,
Нит' по себи великъ чинъ;
Съ висока веѣма с' види гнусный порокъ,
Примѣръ горій прійма родъ;

Нит' могу свѣтлит' златомъ ткане груди,
Кое каля подла страсть.
Войника вѣрность, храбрость чини славна,
А не виѣшній бойный видъ.
Где вѣра, мудрость блиста, учеѣ' народъ,
Ту се свѣтли сѣйна грудь.
Умъ снажанъ, чисто сердце, воля къ добру
Сладакъ носе роду плодъ,
И вретной глави вѣнацъ славе плету,
Да се краси поздний вѣкъ.
Отровне дакле и свомъ брату стрѣле,
Ако люби подлость злу? —
О! Спущтай руку, стрѣлу! Съ тугомъ сердца
Топла сузо жертва буд'!
Устегнувъ хулу, штеди вретномъ хвалу,
Да познаду предѣль свой.
Ах! Добру правомъ Србљи вѣнце дайте,
Да намъ буде сѣянь родъ:
У крылу правде раѣа славу хвала.

(У Београду 30-огъ Септ. 1838.)

XXXI.

ГЛАСЪ СРБИНА

1830. године.

Србеко звоно, зазвонило,
Србљи весо дижте гласъ!

Сунце Божѣ засвѣтло,
Ныва даће чистый класъ.

Крвь се крвлю веѣъ опрала,
Слободе намъ расте цвѣтъ:

А юнаке Србеке хвала
У небесный дигла свѣтъ.

Неће Србче робомъ быти,
Веће роду сильный стубъ;

Нит' ќе дѣва лица крыти;
Избѣгла е звѣрства зубъ.

Съ вышньомъ силомъ златна слога
Сакрушила ланца моѣъ,

И душмана неста злога,
Све прогута адска ноѣъ.

И шуме ќе одда'нути,
Воће мирно цвѣтати,

Бѣла стада починути,
Србчадь млекомъ питати.

Духъ ѣ правде оживити
Села, града снажну грудь;
И невинна окривити
Сустанъ ѣ быти трудъ.

Невѣста ѣ руку дати,
Коме с' дике сердца жаръ;
Нит' ѣ сильный ню предати
Съ блудомъ слуги свомъ на даръ.

Другъ ѣ друга загрлити,
Любовь любовью сладити,
Зазоръ неѣ едъ свой лити,
Дружби раздоръ садити.

Мачъ несѣва, страх невлада,
Богъ простире правде дланъ;
Сила преста, мракъ веѣ пада,
Благо нама, свѣтли данъ! — —

Но зашт' Майка сѣди сама,
Люѣ' грозны' суза' токъ,
Неокреѣ лица нама,
Нит' осѣѣа среѣе рокъ?

Ил' су дугогъ робства ланци
Одузели снагу, моѣь,
Скоре бо'лѣ люти знаци
Ноге стегли немоѣь?

Очи съ таме ослѣпиле,
Неподносе сунца свѣтъ,
Силе с' нису окрѣпиле,
Па іоштѣ тавни лица цвѣтъ?

Есть душманска силна рука
Уму, ерду сплела сътъ;
Есу ланци тежка мука,
Нит' подносе очи свѣтъ.

Тимъ се мраче бѣли данци,
Ломи волѣ, ума трудѣ. —
Ал' найтежа бо'ля Майци,
Кадѣ іой сынакъ гнѣчи грудѣ.

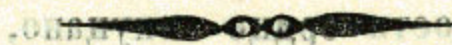
(У Београду 1838.)

XXXII.
ЛИСАЦЪ И КОКОШИ.

Одъ истова времена, оиди ед, винтоини
Роу У старо е негди было времяно оиди
И Одабрано кокошию племе, ед, ишолоз И
И А надъ нѣма лисацъ господару, ед, иа
По судбине, слѣпе среѣе дару, ик, оиди
Одъ зла чува лисацъ свое коке, ед, иа
Да имъ сердце све пишти одъ муке; И
Опетъ с' хвале да су задовольне, ед, иа
Нит' се смеду показат' зловольне; ии
Ерѣ се перя небы наносиле, ед, иа
Одъ лукаве лисичѣ силе, ед, иа
И што су га саме изабрале, ед, иа
Да некажу да су се варале. ед, иа
А кадъ имъ е веѣе додѣяло, ед, иа
И зло на све стране проклѣяло, ед, иа
Они иду лаву и куряку,
Обявлюю свою муку яку, ед, иа
Показуюћ' перѣ очупано,
Одъ жалости сердце испуцано,
Где подави лисацъ све пѣтлове,
Утамани веселе гласове,
Да се сѣме скоро веѣе затире,
Крайня пропасть свуда распростире.
Лавъ и курякъ, царь и царићъ якій,
Када чуше, што веѣе знаде свакій,
Гласомъ грме, очима сѣваю,
Да сви одъ стра' стрепећ' завеваю,
Кодъ нѣове силе превелике,
За животне правде свеколике,

Да кокоши одъ лица страдаю,
Красни пѣтли съ племеномъ падаю.
Лицу уши яко угреяше,
Заповѣсти строге издаваше,
Како да се у напредакъ влада,
Животиня да више нестрада.
Тако они лѣпо уредише,
И кокоши съ лицемъ однустише.
Ал' бесѣди една стара кока,
Кою лисаць глѣдну преко ока:
Я оставлямъ кућу и сѣдините,
Нити идемъ съ лицемъ на живиште;
Ерѣ наука ономъ непомаже,
Кои свѣту и божеству лаже.
Докъ е лицу зубій, а и ѣуди,
Ту безъ гвожђа совѣти су луди.
Сестре мое вы се неварайте,
Већ се лица брже осталайте!
Ако вамъ е ваша кожа драга,
Уклон'те се одъ лукава трага.

(У Београду мѣс. Дек. 1838.)

XXXIII.

ЗОРА 6!

Одъ истока небо с' пави,
Роса сѣйность давъ травы;
Ноѣ веѣ тавна крыла креѣе,
И свѣтлостью трагъ замеѣе.
Чуйте Србљи, зора е!
У пупи вамъ гора е!

Богу благомъ пойте хвалу,
Юнацима диж'те славу;
Ту е добра свакогъ сила,
За небеса двоя крыла;
Божа помоѣ изворъ якъ,
Примѣръ сѣянъ Србъ юнакъ.

Цркве Вышнѣмъ подижите,
Манастире украсите,
Да се вѣра чиста снажи,
Да небесна любовь важи.
Животъ онда и' сѣннѣй гай,
Надежда вамъ спрема рай!

Нѣиве валя поорати,
Чистымъ зрномъ засѣяти;
Съ трудомъ гди годъ рало блиста,
Онде среѣе цвѣтакъ листа.
Гди се сее, ту се жнѣ,
Нит' е глади, нит' патнѣ.

Некъ вамъ рука землю рые,
Коя злато, сребро крые!
Камень лютый пробіайте
И дубину проматрайте!

Иште блага рода честь;
У той злату цѣна есть.

Грма, шлюпка есть у гори,
Некъ е стакла у прозори;
Гди е воде и ритице,
Некъ се дижу папирнице.

Добія се трудомъ трудъ,
Обиліемъ краси с' грудь.

Дунавъ, Сава, Дрина тече,
И Морава землю сѣче;
Што вамъ земля, гора носи,
Трговина некъ износи.

Ту се пружа длану дланъ;
Вашъ ѣе быти новацъ странъ.

Законъ нека дужность веже,
Гнусный порокъ казню стеже;
Свакъ некъ држи, тражи свое,
Што е мое, ние твое.

Редъ тай дае умъ и Богъ,
Да узвыси славе рогъ.

Судъ некъ правду твердо храни,
И невинна одъ зла брани;
Милость нека краси Главу,
Ньой истинну плете славу.

Милость съ правдомъ злати вѣкъ;
Нечуе се тужбе екъ.

Зависть, злобу удавите,
Слогу, любовь прославите.
Кой другога труде гази,
Онай свою свѣћу гаси.

Собомъ свакій сянъ есть,
Заслуга му носи честь.

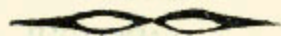
Дѣцу свою наставляйте,
Школе, знаня прибавляйте.
Умъ съ наукомъ гди годъ сія,
Тамо благо свако кля.

Народу е мудрость свѣтъ;
Она пита славе цвѣтъ.

Садъ се истокъ лѣпо пави,
Небо трепти све у слави,
Свѣтлость землю осіява,,
Роса травке оживлява.

У пуши вамъ гора е,
Чуйте Србљи, зора е!

(У Београду 1838.)

XXXIV.

НАДПИСЪ

НА ОБРАЗЪ КАРАЂОРЂА.

Ты, коя мѣсець мишицомъ обарашь,
И сунце вѣри, отечеству стварашь,
Прійми намъ вѣнаць, о юначна Главо!
Слободе снаго, Србска рода славо!

(У Београду 1838.)

XXXV.

КУДА ЂЕМО, ШТА ЂЕМО?

Сложно, Браћо, на высину!
Доћи ћемо на чистину,
Гди се свѣтле неба знаци,
Лію с' красни ума зраци;
Гди Богъ трепти у благости,
Людма шилѣ даръ радости;
Вѣра, любовь съ чувствомъ гори,
Надежда имъ вѣнце твори;
Браћа с' грле, сестре любе,
Дѣца споменъ отца трубе;
Бракъ се свѣтли у вѣрности,
Любовь блиста у цѣлости;
Румень стыда лице краси,
Сажаленя роса кваси.
Гди истина смѣло ходи,
И са правдомъ коло води.
Што е добро, оно с' цѣни,
И у чести лежи сѣни.
Кой управля, неотима,
Нит' се властю онъ надима;
Воля законъ непрелази,
У милости страсть налази:
Зависть зуба непомаля,
Нит' с' у крви ближнѣгъ валя;
Гди свак' свое зна и бере,
И закона држи с' мѣре.
Там' Аполлонъ лиру бѣе,
И Юпитеръ нектаръ цѣе.

XXXVI.

МОЯ РАДОСТЬ.

Лѣпо есте гледат' зору,
Бѣло стадо на своемъ тору,
И кадь сунце истокъ злати,
Пунь се класакъ нѣве клати,
Гласъ славуя лугъ напуни,
Да се съ лишѣа сладость круни.
Мило, драгу любовъ звати,
На науку дѣцу слати;
Дична любовь у своемъ двору,
Сяйна слава на сабору.
Хвално, мора пребродити,
Мудрость свѣта придобити;
Као птица зракомъ летит',
Сяйны' звѣзда' кругъ измѣрит';
И кадь мударъ царъ управля,
У найлѣпшій редъ све ставля,
Да се милость съ правдомъ грли,
И у чести живе врли:
Све то срдце у высъ диже,
Задовольству води ближе.
Ал' кадь с' сръбскій барякъ вѣе,
Да Сръби врага ние,
Юнаци се Сръбски рое,
Црногорска дика пое,
Да с' сва крута брда оре,
Да іоштъ Сръбска свѣћа горе;
Умъ съ истиномъ роду блиста,
Правда, любовь съ цвѣтомъ листа,

Онда ми се грудъ надима,
Светымъ огнѣмъ обузима;
Срдце мое яче бѣе,
Жертву Богу чисту лѣе;
Душа крылма облакъ сѣче,
Да се съ сунцемъ неба стѣче,
Гди е радость вѣчна чека,
Садъ и одсадъ, на довѣка.

(У Београду 1838.)

XXXVII.

СТАРАЦЪ, ЯБУКА, И ДЪЦА.

Еданъ старацъ са штапиѣмъ по'ѣе къ своіой ябуци,
Кою б'ѣше посадио у свогъ в'ѣка зр'ѣлости,
Да окуша труда свога како есте сладакъ плодъ.
Ал' се д'ѣца наметнула, немилице млате родъ;
Старацъ пеуе и люти се, изъ далека диже штапъ.

Ал' да видишь яда старцу, кадъ гракнуше д'ѣца сва;
У гласъ вичу, ругу меѣу, каменице бацаю:

„Ако си ты посадио, за наше е зубе плодъ,

„Не за твое голе десни, погурена старчино!“

Едва старацъ безъ обзира здраву кожу изнесе,

Да нестрада одъ потомства, за кое се трудио.

Ей, веляше, залудъ мука, трудъ суетанъ, горакъ плодъ,

Кадъ зле пита, а злимъ враѣа, на гр'ѣхъ вуче люд-
скій родъ.

Право ми е говорио негда чича Марко мой:

„Та про'ѣи се брайко св'ѣта, за потомство стараня,

„Гледай себе, и старай се, да су т' пуна текъ уста;

„Нитко неѣе „хвала“ реѣи, пре ѣе ти се наругат'.“

Тако старацъ едакъ, мучанъ, и са собомъ несложанъ,

Грдню св'ѣта и неправду у мыслима претреса,

И налази за найболъ, утаманит' ябуку,

Да се н'ѣму св'ѣтъ несвети, д'ѣца ненаругаю.

Едно ютро онъ узима оштру свою сикиру,

И спрема се да удара стабло свое ябуке.

Ал' изъ лишѣа нешто шушти, тужнымъ гласомъ
говори:

„Немой старый да огр'ѣшишь душу свою праведну.

„Ты помысли на твогъ творца, и погледай на сунце,

„Кое грее добре и зло, нит' га творацъ тамани.
„Я ако самъ наранила дѣцу ону пакостну,
„А они су мѣсто хвале теби ругомъ вратили,
„Нити самъ я томе крива, нит' е теби срамота,
„Већь остае укоръ нѣма и вѣчита грѣхота.
„Еда Богъ да, те и болѣи до'ђу кушат' плода могъ,
„Те ће прахъ твой благосилят' и поштенъ мени дат'
„Твое к' дѣло овѣчити споменъ болѣгъ потомства.

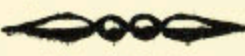
(У Београду 1838.)

XXXVIII.

МОЯ МУЗА.

Върна Муза наслонила нѣжне главе кротакъ ликъ;
На прси ми пала мила, боравила сладакъ санъ.
Тихо, тихо, нека спава; умору е покой сласть:
Сномъ се нектаръ душе лѣе, и небесный крѣпи гласъ.
Кадъ се Муза пробудила, у башчу е шетала,
Росомъ е се ютра мила, руже цвѣтакъ узбрала,
Нѣмь да съ чела зной ми утре, и разведри ума трудъ.
Кадъ е была подъ ябукомъ, дуну вѣтаръ, шушну листъ:
Да е Муза преснавала пуны' десетъ лѣта' вѣкъ.
Съ тужбомъ иде укорена, посеѣ' руже нѣжанъ цвѣтъ;
Ал' іой суза оку дала лѣпоте намъ вышій свѣтъ.
Съ чела зной ми утирала, бесѣдила м' дивеѣи с':
„Нисамъ ли я подносила съ тобомъ брига' стотину,
„За десетакъ овы' лѣта', што ме коре съ ветромъ листъ;
„На свештеномъ, свѣтскомъ Суду вѣрно правду бранила;
„Србску младежь управляла на свогъ рода славе путь;
„Врстна Борѣа Лѣтописца замѣнила у часъ лютъ;
„Цару Францу вѣнацъ плела, дижуѣ' Србма чувства
жаръ;
„Свогъ езика танке жиле Србской браѣи явила;
„Лукіана оплакала, съ Ураніомъ ранила:
„Іошть утѣху теби дала за жертвама срдца твогъ;
„Саву воду пребродила, Србу руку пружила,
„А садъ теби зной таруѣи одъ умора заспала?—“
Доста Музо, здрава была, на груди' ми спавала,
Ютромъ ружу лѣпу брала, браѣи нашой пружала,
Руменія враѣала се, нове пѣвце будила;
Іошть имъ любко бесѣдила, да е ружа одъ насъ даръ,
Нека само згодно узму, неѣе бости бодля претъ.

(У Београду 1838.)

XXXIX

НЕЗНАЛИЦЕ.

Было негди, незнамъ гди: Еданъ газда богатый
Имао лѣпу баштину, свои' слугу множину;
Па намысли градити онъ за себе дворове.
Онъ слугама бесѣди: „Ето циглѣ задоста,
Креча кол'ко потребно, гвозѣа, дрва сувыше.“
Слуге веле „Хоѣмо! Само зови майсторе
Изъ оближнѣ краине.“ И майстори до'ѣоше,
И дворове зидаше, на бой другій дигоше.
Иде газда, прегледа; слуге кажу: „Мы ѣмо
Направити дворове, нису знали майстори,
Како треба за нашу угодити потребу.“
На бой другій одоше, премѣштати стадоше.
„Ти майстори туѣини, па незгодно ставили,
Врата метли съ авліе, а прозоре съ улице.
Врата ѣмо метнути амо мѣсто прозора,
Да се пенѣ съ улице право горе у себе.“
Кадъ су были готови, врата они отворе,
Да се сиѣу къ улици; ерѣ съ авліе затворѣ е.
Ал' да видишь неволѣ, на авліи степени,
Гди су были, остали, садъ съ прозоры споени;
Томъ се нису сѣтили, па се ядни збунили,
Гледеѣ' стрмень къ улици, немогуѣи сиѣи се.
На то газда удари, а и дѣца изъ школе.
Газда иѣ се напсовао, а дѣца се смѣяла,
Да су они будале туѣегѣ посла с' латили,
Па у замку уцали, в'о мышеви у клоцку,
Показали с' съ улице цѣломъ свѣту шта вреде.

Ние стыдно незнати, што ко ние учио,
Ал' хотѣти све знати, и што ниси учио,
То ќе донет' срамоту за незгодну работу.
Зидарско е видати, а слугу е служити.

(У Београду 1838.)

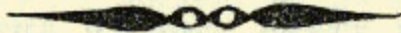
XI.

ГУСАКЪ НА ЛЕДУ.

Гусакъ стои на леду край бедена градскога,
Гди се Сава улива у велико Дунаво;
Клюномъ перѣ намѣшта, въ небу горе погледа.
У томъ ледъ се отисну, Дунавомъ се однесе.
Гусакъ не'ма ни бриге, нит' се куда обзире,
Ледъ подъ ногомъ осѣѣа, главу съ неба нескида.
У томъ Дунавъ у море, а и санта на море.
Гусакъ прену, трже се, види свою неволю,
Доле море широко, горе небо високо.
Обзире се и гаче, ал' помоѣи ниодкудъ.
Помоли се галия, кою шилъ Англіа,
Несреѣнѣма у помоѣ на просторной пучини.
Гусакъ гаче: „Помагай! Спасавайте Ангели!
„Амо свудъ су душмани, пустише ме низъ воду,
„Да я ружно погинемъ, домовину изгубимъ.“
А морнари викнуше: „Ето добре печенке!“
Па се нѣму спремаю, весла, руке пружаю,
Гуска съ леда скидаю, ал' му главу кидаю.

Тако бѣва свакоме, комъ су очи гускове,
Те не чине разлике измеђ' землѣ и воде.

(У Београду 1838.)

XLI.

ОРТАЦИ НЕБДНАКИ.

Добра браћа друговала, у ортаклукъ ступала.
Еданъ дае сто дуката' и јоштъ полу одъ тога,
Другиј даде што имаде, нит' задржа за се што;
Трећиј купи у кесицу, и узима на брой свой.
У томъ смрче, и ноћ до'ђе, и браћа се разиђу.
А кадъ сутра данъ освану, опетъ дружество настави.
Другъ вадећи кесу съ новцы: „Ево, вели, блага могъ!
„Чија кеса, тогъ и благо, то е света истина.“
Браћа веле: „Ние тако! Нашъ аманетъ у кеси.“
Изъ рѣчій се распра диже, не'ма края ни конца.
До кадиѣ терба дође, да се правда поиште.
Све кадија редомъ слуша, мѣру правде погледа;
Па узима кесу съ новцы, те е на сталъ изпразни:
„Чиѣ было благо синоћъ, тий е данасъ правица;
„Вы узмите новце ваше; празна кеса овогъ е.“
Тако право пресуђено, подѣлѣно уредно.
Лакомъ гледи празну кесу, па кадиј говори;
„Јо мени и до Бога, зашт' изтресе и мое?
„Ја самъ имао десетъ гроша' и тридесетъ парица'.
„Кадъ е свакомъ свое дошло, некъ остане то мени.“
„То е Суду за превару,“ одговара кадија,
„Теби празна само кеса, да се учишь поштению.“

(У Београду 1838.)

XLII

ПРВЫЙ ПРЕЛАЗАКЪ

ЦРНОГА ЋОРЋА

изъ Сербіе у Сремъ, па у Крушедолъ манастиръ,

ПРЕДЪ НѢМАЧКО-ТУРСКИЙ РАТЬ,

около год. 1787.

Пѣсна епійска.

*Coelo Musa beat! Sic Iovis interest
Optatis epulis impiger Hercules.
Horatius Lib. IV. Od. 8.*

— 0 0 — 0 0 — 0 0 — 0 0 } — 0 0 — 0
— — — — — — — — } — — — — —

Доста се крви проливало Србске у окови' турски',
Страдала невинна дѣца у майчиной утробѣ грозно,
Гнуснымъ и блудомъ чистота оскверяѣна дѣвице, брака;
Образъ и законъ, и црква и светци погажени явно:
Све в пропиштало ливаюѣ сузе у невољи горке;
Онда се подиже силна и храбра юначина мишцомъ,
Петра и Марице вртный сынъ Ћорѣ, а потоный
Црный,

Когъ в невидимо Божія десница водила крѣпко,
Народу смуѣномъ почевъ говорити небеснымъ гласомъ:
„Докле ѣе Србске намъ падати жертве подь ярости
мачемъ?

„Докле и светиия наша се газити ногама турскимъ?
„Докле юначство, поштенъ подь кивнымъ пропадати
ножемъ,

„Сваке безъ обране, освете праведне, накнаде, казни?

„Драга о жалостна Браћо! Я већ трпѣти нећу.
„Врату ми е' неће у гвоздени љрамъ свирѣна врага.
„Ако е драго вамъ, чујте ми свѣтлу и велику тайну,
„Коя дубоко у прсима моима скрива се давно:
„Дѣтетомъ кадъ самъ Новкове чувајућ' пасео свинѣ,
„Горомъ и долиномъ тамо и амо я ходио много,
„Едномъ сѣдећи изнадъ Кубршнице уморомъ свладанъ,
„Ладомъ и дебелимъ гранаты' дрва' покривенъ я онде
„Према жубору сладостномъ, знате вы, воде текуће,
„Тврдо самъ засп'о, а свинѣ су аняле доломъ и горомъ.
„У сну чудеснымъ околне ми планине синусе зраком;
„Лишће с' узвиаше дуванѣмъ съ истока сунца на
западъ;
„Над-а-многъ два се указаше трептећа сѣйностю лица.
„Кожа ми е' ежи, и садъ ми се споменомъ подижу
власи,
„Како самъ светогъ упазѣо краля Студеничке лавре,
„И съ нѣимъ Архангела Гаврѣйла, вѣстника Божеске
тайне.
„Око ми нѣ сватало небесне красоте лика,
„Срдце и душа, сва природа внутреня тресла се одъ
стра';
„Кадъ ал' благае и силне имъ рѣчи зазвонише озгорь:
„„Съ нама е Богъ, чуј, храбри се! Бѣде и туге е
доста!
„„Богъ хоће, небо и светци, турска да престане сила.
„„Ты ако вѣруешъ тврдо у Бога, сакрушитѣнешъ врага.
„„Све може храбрость вольомъ са Божиомъ сдружена
крѣпко.
„„Данашній данъ ће одсудити снагу ти мишце и
духа.
„„Далъ ће т' Майка Анѣлѣя тамо упутити млада,
„„Гди-но вамъ браћа подъ праведнымъ скиптромъ у-
живаю срећу.““

„Съ тимъ е изчезнуо санъ, и света и небесна лица.
„Юштъ ми се срдце и чувства одъ страве поврати-
ла нису,
„Али два велика хрта садъ прогоне хучно ми стадо;
„Погледамъ: Турчина опазимъ бѣсна на великомъ хату,
„Како силовито нагони керове, бие пиштолѣмъ.
„Два ми се прасца веѣ гушише крвлю, пѣнушише с'
други.
„Срамно ми с' учини, трпит' безъ освете силу и лягу.
„Бога се сѣтимъ и светца, и живо садъ къ мосту
похитимъ.
„Кленомъ заштиѣенъ десной на обали потока брза,
„Премда ми с' груди стеснявале, страшнога Турчина
свалимъ.
„Црномъ са крвлю онъ изблюва погану звѣрску му
душу;
„Трупина лежа у праху, и едва у кршѣ е свучемъ,
„Свѣтла скинувши юй ватрена ножа и удесне пушке.
„Крвь су заметнуле свинѣ, а коня самъ пратио натрагъ,
„Крыюѣ' оружѣ у шуплѣму деблу, а тайну у грудма.
„Тако се воля испунила Светца и Божія прва,
„Срдца и мище ми удесне снага се явила скоро.
„Иѣи ми стои садъ тамо, гдѣ кажу да живе юштъ
Срблѣ,
„Свете остатке и поштую Майке Анѣлиѣ вѣрно,
„Фрушка гдѣ гора се, чуваюѣ' светинѣ, кулама блиста.
„Кои ваѣ вѣруе Бога и Светца, нека е са мноми,
„Свирѣпость коме е драга, некъ остае турскомъ у
яру!“
Сви садъ повикаше гласно: „Мы за тобомъ хоѣмо
Борѣе!
„Кадъ те е вышня снагомъ укрѣпила десница Божя;
„Тебе кой остави, онога Богъ ѣе оставит' и Светацъ!“
Тайно се спремише люди, и жене, и дѣца и старци.

Дрвена веће зашкрипаше кола крозъ шуму и гору;
Рыканъ, блявнъ съ меканъмъ смѣшане даваху гласе.
Мила Загорица съ мѣстима краснима остаде пуста,
Скровито село Жабаре у корыту ливаде тучне,
Съ брзомъ Ясеницомъ, кићеномъ валяницама многимъ,
Борђе гди сладка дѣтинства му забавне проведе дане,
Крадомъ избѣгоше, Турска клонивши се страшнаго хана.
Остаде црква Стефанова, Опленацъ зађе съ Тополомъ;
Већ и Космая съ Неменикућама прођеше срећно;
Авала съ Порчиномъ куломъ са истока являла с' горда;
Къ Дубокомъ выше Остружнице дођеше здраво и

мирно,

Гдѣ су починули уморомъ свладани, прелазу спремни.
Брзо имъ Сава са Сремомъ с' указала очима жельнымъ,
Гдѣ ће поумлѣну достићи мету, и да нути душомъ.
Али зложельна е Судбина ту се испречила кивно:
Или е Сатана старцу уселио пагубне мысли,
Или се срдце потрзало сластю прадѣске му землѣ,
Ил' му се дугимъ заръ робствомъ къ слободи зату-
пило чувство;

Петаръ каюћий се, Борђевый бабо, желаше се вратитъ;
Озбыльомъ стаде одвраћати сына и гомилу свѣта:

„Мы ли смо люди подь сѣдима власима? Камо намъ
разумъ?

„Када се варати даемо едномъ неискусномъ дѣчку,

„Коме у жилама крвь ври, душа с' у пламену вѣ,

„Те му е тесна постойбина, тражећи широка свѣта.

„Гди самъ се родио, младе проживио съ друговы дане,

„Ту некъ ме стара са старима любима покрыве земля;

„Сербив унуци да се по гробной ми играю трави!

„Съ ове я землѣ ни крочити нећу за Борђевымъ
трагомъ.

„Онъ ако слушати неће, небыло му никада трага;

„Вы ћете Турскогъ нештедећегъ жертва постанути мача,

„Пре него ногомъ на обалу ступитъ узможете Саве.

„Идемъ я явити Туркомъ, шта сте наумили саде.

„Скоростю мунъ похитатѣ яростни къ плъну и крви.“

Трепетъ и страхъ по народу проѣе, и жуборъ се диже:

Жене су преи биюћи проливале потоке суза,

Дѣца завришташе, уздишу старци, у бризи су люди;

Зло еръ е вратити е натрагъ, горе невратити с

бѣднѣмъ.

Борѣ пакъ стегнувъ одъ жалости срѣце говорити
поче:

„Милый родителю! Шта ты рече, да одъ Бога наѣшь?

„Мало ли заръ намъ е страдања, туге и неволь тежке?

„Мало л' одъ вѣкова съ неслоге крви с' проливало
Србеке?

„Побуне, претнѣ се проѣи, и врати с', о врати се амо.

„Гди намъ е Божіе сунце освѣтливо путове до'вде,

„Ту ѣшь заръ ты се упиняти црный навлачити
облакъ?

„Сироте пиште, ах! небесна страши се гнѣва и стрепи.

„Вѣчите правде, знай, око е будно. О! врати се на-
трагъ!“

Неслуша родителъ молбе ни совѣта млађана сына;

Къ планини веѣ е окренуо лице и Турцима еиѣни.

Смутня у народу расте, и брига се диже и јукъ.

Моле и заклиню, помоћи траже одъ Борѣа и майке.

Онда и Марица, руке небесима ширеѣи, вриену:

„Оде ах! оде, и садъ ѣе се невинне валяти жертве,

„Люты кадъ вукова сѣвати очи са мачима почну.

„Я ако погинемъ съ моего супруга поступка ружногъ,

„Нека бы; правда бы небесна раемъ насладила м' душу;

„Съ насъ ал' кадъ страдаю люди, вѣчно намъ про-
пада душа.

„Ено, да, ено га, одлази, неѣе, ах! неѣе се вратит'.

„Жалостна майка ти, Борѣе, коя те е родила сына!“

„Отца ты остави силомъ, лѣпе кадь неслуша рѣчи.
„Десница гди ти е бодра, съ оружїемъ удесно око?
„Тамо га шильи, гди Турци му неће саслушати гласа!
„Проста небыла ти утроба моя и майчино млеко!
„Оде, ах! Оде! и садъ ће се невинне валяти жертве.“
Огньномъ Борђу е веће ускипила жестока крвца:
Трипутъ е подиг’о, спустио десницу снажну недви-

жимъ;
Тежко еръ ерѣцу е сладку раскинути природе свезу.
Нужда ал’ гвоздена свагда и свагда е меняла законъ:
Плачемъ сиротинѣ многе му е’ ерѣце разтрзало силно,
Отца и матере клетва раздваяла душу и чувства;
Сва се потресала природа: къ небу садъ сѣвнуше очи,
Вѣрномъ на Другу*) е пружио цѣвъ смртоносну са
рѣчма:

„Бїй! да нестрада толикїй намъ народъ. Болѣ онъ
еданъ.

„Ако е правда и Божїя воля, погодити хоѣешь!“
Плану и састави нишанъ, и згоди удалѣна старца.
Паде и съ душомъ се разстаде; црна га покрыла земля.
Опоянъ онъ е у спроводу цркве и закона Србска.
Жена и сынъ му іоштъ залише гробницу сузама то-
плим’;

Яре и овцу за душу му заклаше; дѣлише бѣдным’.
У то и тамна се спустила ноѣца са звѣздама сїйним’;
Сава е путнике прїймила, Срему е’ прикучише среѣно,
Леже гди свети остатци Кнеза и Деспота’ Србски’.
Текъ што е с’ютра одъ истока стазе освѣтмило
сунце,

Борђе Крушедолу цркви, къ Майки Анђелии дође,
Волю да испуни Божю, Архангела, светогъ и краля.

(У Београду 1838.)

*) Борђу Остоићу.

XLIII.

ЛЮБОВЬ.

Дивна Любо, првѣй цвѣте райскій,
Неба, землѣ красеѣ вѣнацѣ майскій!
Ты Божіе лице освѣтлявашь,
Сваку тварку духомъ оживлявашь.
Када сунце са истока сине,
И ноѣ мртва съ дрне землѣ мине,
У луче се ты блага преливашь,
Тамну землю свѣтомъ обасявашь;
Росомъ, даждомъ плодородность ливашь,
У завитке вѣчну силу скривашь.
Кадъ се губе сѣйни сунца зраци,
И вію се по небу облаци,
Сипаюѣи мунѣ и громове,
Цѣпаюѣи стѣне и грмове,
Твое око таму разведрава,
Яснымъ лицемъ съ неба просіява.
Сунца, звѣзде небросне тобомъ
По простору путую безмѣрномъ,
Твоіомъ рукомъ држеѣи се тока,
И превѣчно одреѣена рока.
Снагу твою у иглицу сбѣяшь,
И пучиномъ морскомъ стазе являшь,
Средъ по'ноѣи безъ свѣтлости свѣтлеѣ,
На край свѣта даскомъ люде водеѣ.
Край сѣвера съ югомъ силно вежешь,
Безъ желѣза землю вагомъ стежешь,
Да се съ мѣста нигда непокреѣе,
И опеть се чудесно окреѣе.

Ты естество сна покоемъ блажишь,
И живота новымъ силомъ снажишь,
Скрыто сунце ютромъ изводиши,
А вечеромъ тихо заводиши,
Тобомъ горе и ливаде с' красе,
Зрица бубре и издаю класе.

Рыса, лава люту кроти наравъ,
И питоми звѣрство нѣино любовъ;

И ледене подь каменомъ гуе
Огнѣмъ благимъ она онасуе.

Юнакъ лети на стрѣле отровне,

Гди га любовь отечества зовне.

А како се у оку преливашъ,

И предивномъ лѣпотомъ обливашъ,

Кадъ дѣвойка на угледъ узрасте,

И пролеће навѣсте іой ласте?

Каква чуда ты онда изводишь?

Топлымъ срдцемъ срдца производишь.

Ты съ пчелицомъ цвѣтиће облећешъ,

И у са'ће медне сласти мећешъ.

Сладкимъ млекоомъ дѣте ты задаяшь,

Нѣжне груди природи отварашъ.

Тобомъ твораць у човека пре'ће,

За човека съ тебе муке на'ће,

Да превѣчна покаже чудеса,

Отвараюћ' запрта небеса.

Све са тобомъ вете и настае,

Тобомъ с' држи и вѣчно остае.

О пресвѣтло любви божество,

И обилно природе блаженство!

Ты се спусти са горњи' свѣтова,

А у вѣнцу небесны' цвѣтова;

Срдце, душу Србска рода краси,

Да му красне сину зракомъ власи;

Да я душу у пѣсню изливамъ,
Жарко сердце у хвалу т' преливамъ:
Да ништ' не'ма безъ любви на свѣту,
Коіой слава к'о райскоме цвѣту,
Према коме сунце с' помрачава,
Сва лѣпота неба исчезава.

(У Београду 1838.)

XLIV.

МАЛОМЪ И ВЕЛИКОМЪ ЕРУ (Б. Ъ.)
у Шумици.*)

Ерићъ малый са великимъ у шумици шета,
Славуј пѣва, Ранко младый съ отцемъ дрва цепа;
Одмара се и почива, и трудъ пѣсомъ слади,
Ерѣ съ ерићемъ зефиромъ се исподъ грма 'лади.
Ерићъ еру тихо вели: „Да л' се славуј люти?
„Одъ ярости или пѣсма нешто нама слути?“
Ерѣ дебелый одговара мукло и безгласно:
„Што у пѣсми славуј збори, све е мени ясно;
„У шумици никогъ не'ма до насъ два юнака,
„Безгласника одъ старина', два брата еднака.
„Коме може овде быти пчела за клубукомъ?
„Ко л' се може другій пишнут' своіомъ десномъ рукомъ?
„Ал' тако ме неродила, коіомъ с' дичимъ, древность!
„Я љу мою одбранити, и задржат' врлость.“
Лють потеже люта мача Лютице Богдана,
Да славуякъ позна Ера, и допадне рана'.
Ко ће мачемъ домашити славуева крыла?
Чія ли е холостъ кадгодъ нишанъ погодила?
Лоша среѣа прискочила, махомъ премашила,
И Ериѣа на домашай мачемъ е ранила.

*) Ово е Одговоръ на одговоръ Притчару на Ч. Нов. Срб. 40. 1838. съ подписомъ Б. Ъ. на листу предъ стр. I. у дѣлу „Шумица“, гай другій, насађена и подраниѣна Даниломъ Младеновићемъ, закл. Мађарски Права Адвокатомъ. У Будиму 1838.

Стаде писка у шумици ерића и ера,
А славуя узнесоше лагка крылна пера,
Те му сяю сунца зраци съ високи небеса,
Да лѣпоте у зрцалу загледа чудеса.
Одде Ранко са бременомъ горомъ пѣваюћи,
А ерѣ оста са ерићемъ рану выдаюћи.

(У Београду 1838.)

Эрићу мајини са великимъ у шумици
Славуя пера, јанко мајини са високи небеса,
Одде се и погна, и траје постоје слава,
Эрић са ерићемъ се постоје ерићу мајини,
Эрићу ерѣ тако вели: „Да њ се славуя мајини,
„Одде ерићу или ерићу мајини ерићу мајини,
Эрићу ерићу мајини ерићу мајини ерићу мајини,
„Што у ерићу ерићу мајини ерићу мајини,
„У ерићу ерићу мајини ерићу мајини,
„Безвезнија од ерићу мајини ерићу мајини,
„Номе може ерићу мајини ерићу мајини,
„Но њ се може ерићу мајини ерићу мајини,
„А њ тако ме ерићу мајини ерићу мајини,
„Н њу моме ерићу мајини ерићу мајини,
„Номе може ерићу мајини ерићу мајини,
„Да славуя пера ерићу мајини ерићу мајини,
„Но не мајини ерићу мајини ерићу мајини,
„Н њу ерићу мајини ерићу мајини ерићу мајини,
„Номе ерићу мајини ерићу мајини ерићу мајини,
„Н ерићу мајини ерићу мајини ерићу мајини.

*) Ово е одговор на одговор ерићу мајини на Р. Номе.
Срб. јб. 1838. ерићу мајини ерићу мајини ерићу мајини,
стр. 1. у ерићу мајини ерићу мајини ерићу мајини,
ерићу мајини ерићу мајини ерићу мајини ерићу мајини,
Нова Авонтома. У Београду 1838.

XLV.

ЕРОВИ, МИРЪ ВАМЪ!

Парницомъ ерови хоће да сѣде на престолу Србства;
Престолу мѣсто е средѣ, пристойну дайте имъ
честь!

Дакле у ѣзачелѣ брѣчій ѣда ѣставлямо ерове ѣмукле?

Чудна имъ долази ѣудѣ; смѣшанѣ ту играю видѣ.

Проѣи се играчке, шале, гдѣ мачеви сѣваю люти,

Лете юнаци на бой, свою проливаю крвѣ.

Давно е казано одѣ Лукіана са престола пѣвца,

Знашѣ, да е у грлу кость: безмѣстно дебело ерѣ.

Савва и Дуриѣ, Катанчиѣ и Бериѣ су спустили
платна;

Права е у грлу кость, кадѣ намѣ е у куѣи ратѣ.

Али е борба и нуждна и славна свудѣ бывала свагда.

Безѣ ползе срамно ал' мрет', штета проливати крвѣ.

Силни юнаци су Косово, Врачарѣ заливали крвлю,

Славомѣ вѣнчавали родѣ; кавгу свудѣ тражи налетѣ.

Дай нека орлови стреме с' у небесне высине гордо,

Пѣеме славуеве гласѣ краси некѣ пролетній
рай!

Ерови свое по природи мѣсто некѣ заузму кротко;

Свой ако чуваю край, добитѣе достойну честь.

Само у своме се кругу напредно подиже свашто;

Тай намѣ е природе гласѣ, правице парничне край.

Извѣстно ерима ј' мѣсто, но сѣ маслине гранчицомѣ
красно.

Мирѣ вамѣ, ерови садѣ! Спада потомцима судѣ!

(У Београду 1838.)

XLVI.

ОПЕТЬ МОЯ МУЗА.

Моя Муза цвѣће брала, па се нешто смутила:
Кадъ е пѣсню гласомъ вѣйла, вѣнце роду сплетала,
Онда горомъ вукъ заурла, ружу паукъ поплета.
Иде Муза узверена съ плаховитомъ бесѣдомъ:
„Како да ми е' пѣсна диже чисто, ясно, удесно,
„Кадъ урланѣ вуче смета, пунеѣ' страхомъ лугове?
„Како ли ће нѣжна ружа у вѣнцима сѣяти,
„Кадъ е мрачи паучина, 'ватаюѣи мушице?“ —
Ах! Нецвѣли Музо мила, кадъ е вышня воля то:
Да у свѣту борба влада, сила сили супротна:
Сунце сѣя крозъ облаке, коба 'вата голуба,
Гуя пузе у травици, гди яганѣци скакуѣу;
Вепарѣ општри люте зубе, гди Адонисѣ пролази:
И осѣ боде сладко воѣе, врани гачу съ славуйма.
Не'ма любве безъ мрзости, безъ зависти врлости;
Не'ма вѣре безъ невѣре, ни Милоша безъ Вука,
Ни благости безъ лютине, безъ жалости радости,
Нит' сладости любка гласа безъ вучѣя урланя,
К'о ни нѣжна зрачна цвѣта безъ икаква налета.
Па у гори есу вуци, на ружици пауци.
Ал' урланѣ престанутѣе, о стѣне се разбити,
Плаха киша ударитѣе, паучину сапрати;
И ружица просинутѣе лѣпша сунцу на угледѣ,
Као струѣомъ што времена добро, красно стално есть.
Пѣсна твоя некѣ се диже у небесне высине,
Гди вучѣи недопиру урлаюѣи гласови;
А ружица синутѣ' лѣпша, зачинитѣе вѣнца сплетѣ:
Да се Србска рода краси навѣкѣ име, слава, честь.

(У Београду 1839.)

XLVII.

СТРАДАНИЕ СРБСКО

године 1813.

Одъ Босне се Турска войска силна люта диже,
Сабля сѣва, пушка пуца, чета чету стиже,
А Дрина се плачемъ гуши, Мачва тежко дише;
Ядаръ са ньомъ и Поцерье и Шабацъ уздише.

Облакъ се віе,

Сунце се крѣе

Сербіи.

Съ Делиграда, Неготина, и Кладова тутњи,
А Морава предае се горке судбе слутњи;
Веѣъ и Петки являю се силна грома гласи,
Београду удараю грозна рока часи.

Сузе ах! ліе,

И прси біе

Сербія.

Србъ Србина довикуе, къ обрани позива,
Диже гласе до небеса, и Бога призива;
Руса виче и нариче, синій пуца каменъ,
Али Москве више не'ма, сву прогута пламенъ.

Помоћи ние

Жалость ах! піе

Сербія.

Боланъ Борѣе у Тополи у постельи лежи,
Десна рука клонула му, Турчинъ веѣма с' ежи.

Веѣ погибе храбрый Велько, десно паде крыло,
Устава се провалила, буря продре силно.

Яукъ се чуе,
Врагъ ланце куде
Серби.

Залудъ Вила са планина' билъмъ Борѣа диже,
Притиснута кадъ Сербиѣ веѣе слабо дише;
Нит' се грудма уставляю громовни ударци:
Борѣе броди преко Саве, и дѣца и старци.
Главе кадъ ние,
Ни срца ние
Серби.

Оставлѣна скорбна майка неутѣшна гледи,
Прекосавскимъ царскимъ Србма плачевно бесѣди:
Пріймите ми у загрлѣ мою дѣцу драгу,
'Лѣбомъ, виномъ и любовію дижите имъ снагу.
Братъ вамъ се вие,
Некъ срце бие
Србину.

Ах! Хоѣе ли Божье око Срба озарити,
Хоѣе ли се кадгодъ сунце опеть намъ родити,
Любвомъ, слогомъ и юначествомъ крестъ и образъ бѣлит',
И крозъ силне ове муке вѣчномъ славомъ свѣтит'?
Где срце бие,
Ту с' свѣтлость вие
Серби.

(У Београду 1839.)

Десно рука клоуна му. Турингъ ворна с' еднѣ

XLVIII.

МОМАКЪ И ДРАГА.

Сунце сія, вѣтриѣ дуба,
Листакъ листку шапуѣ;
Птицу птице гласъ дозива,
Пчела цвѣтке облеѣе;

Потокъ бистрый струйно тече
Исподъ бѣле тополе;
А ту стои младо момче
Са дѣвойкомъ оздоле.

Гледеѣ' воду са обале
Виде у нѣой лица жарѣ;
Нѣимъ се рѣчи момку дале,
Сладка чувства рѣдкѣй дарѣ:

Ой дѣвойко, душо драга!
Буди мени вѣрена;
Нетреба намъ свѣтска блага,
Кадѣ е любовь ватрена.

Рибици е вода мила,
А пчелици ясный зракъ,
Траву крѣпи росе сила,
Сунце диже зеленѣ влакъ.

Пчела сладость цвѣта сиса,
Радуе се медомъ рой;
Цвѣту цѣна са мириса,
Кой зачина красный строй.

А животъ се любовью слади,
Милымъ окомъ подиже,
Вѣрностью се сердце млади,
Жаръ радости поджиже.

Видишь потокъ где одтиче,
У нѣмъ яркій образъ твой!
Вода тече и протиче,
Ликъ остае еднакъ твой.

Тако време некъ протиче,
Любовь, вѣрность остаю,
И за гробомъ некъ насъ диче,
У вѣчности вѣнчаю.

(У Београду 1839.)

Ридиш в вода мила,
А гледамъ всенъ врягъ,
Траву крави росе ская,
Сунде диче велевъ влягъ.

XLIX.

ГОСПОДНУ

АЛЕКСИ СИМШЬУ,

СВОЕМУ ПРЯТЕЛЮ,

прешавшемъ са породицомъ у Цесарію.

Съ Богомъ! — Срећанъ путь!

Съ Богомъ, велишь, мила мѣста,

Драгъ Алекса роду свомъ!

Како да те пѣсомъ пратимъ,

Кадъ ми суза кваси ликъ?

Небо даждомъ сузе явля,

Кое рони бѣлый градъ,

Гди е твое душе роса

Подранила добра цвѣтъ.

Предъ тобомъ се сунце явля,

Еръ ти свѣтли ума свѣтъ.

Мила мѣста ты оставляшь,

Миле съ собомъ одводишь:

Кашарину, люблю дичну,

Коя ведри дружества сборъ;

Кудъ се крене, све окрене

У Грація' красный кругъ.

Мила чеда, залогъ любве,

Отцу, майци ока два:

Милана ти оштра ума,

Кога люби старъ и младъ,

Савку ѣрку красна лика,

Кою друге спомыню.

Срећно путуй съ милим' твоим'!
То ти желимь съ Любомь я.
Божа благость некъ те прати
Водомь, сувымь, на свакъ часъ;
Да испуни желю твою,
Теби, свима на радость,
Да се вратишь здравъ и вес'о,
И застанешь срећанъ родъ.
Спомень да ти живый буде
За родъ Србскій Миланъ сынъ;
А кћи Савка да обнови
Майке свое тѣло, духъ.

(У Београду Србскомь 16-га Апр. 1838.)

у еданъ сатъ после подне.

L.

ЗАГОНЕТКА СЛОВОСЛОВКА.

Одъ осамъ самъ слова' рѣчца,

Дивѣ значимъ и питомо:

Што су прва два ту словца,

Тако царе майци с' рађа,

Тако м' яйце птиће дава.

Што за њима три пакъ словца,

На стаблу е зимы, лѣты,

На господской виђа с' пети.

Четврто е съ петымъ вода,

Турскомъ крвлю намућена.

Та са шестымъ два та словца

Смртномъ стрѣломъ рази срдца,

И њима се два последня

Сама онда већь додаю,

И грѣшника тогъ издаю,

Да се свакиѣ њѣга клони,

Клетви, казни, муки дае.

Цѣла самъ ти кротка, мила,

Одъ вѣка самъ я постала,

И племе самъ прославила

Са надежде лѣпомъ граномъ;

И опеть самъ садъ настала,

Желећ' свакомъ мила быти,

Племя мое прославити

Са мирисомъ лѣна цвѣта.

Као што се свагда плодимъ,

Тако с' желимъ обновити,
Често тебе полазити,
Добру свакомъ научити,
И іошть лѣпо веселити.

(У Београду 1839.)

Го — луб — уб — уби — убица.

Г о л у б и ц а .

Голубица, съ цвѣтомъ књижества Србскогъ, по-
ставша 1839. године.

ЛІ.

ПОБУИЪНОМЪ НАРОДУ

У Сербіи (на Топчидеру)

Мѣсеца Мая 1840 год.

Quo, quo scelesti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enses conditi?
Horatius.

Безбожный роде! — Пакленный л' изроде,
Ил' чето дивя лѣса изъ звѣрскаго,
Кудь тежишь слѣпо съ огнѣмъ сильнымъ,
Лютымъ оружіемъ зашто сѣвашь?

Са Колубаре, Друговца, Ужице,
Валѣвске стране, брзе Ясенице,
Одъ Чачка, и Бруснице мрачне,
Многе што прогута врстне душе,

Куда се стремишь бурнымъ у ятама?
Видимъ я землю ружно узмуѣну.
Србъ Срба гони, скверномъ рукомъ
Утробу Сербіе чупа грозно.

Веѣь бѣже добри, заштите тражеѣи
У тврдой стѣни, оштры' одъ ножева
Ах! свое браѣ, къ коіой любве
Пламтише жаромъ за вѣчну среѣу

На жалость свою. Старци су везани
На подъемъхъ дѣци; разбойникъ слободанъ
Раскида ланце, бѣсни; невинъ
Стенъ у окови, мученъ тежко.

Погаженъ Уставъ, светиня презрѣна,
У праху законъ; Судови зашѣни,
И порокъ гнусный диже главу.
Освете духъ крвожедный простре

Ужасну владу бѣдномъ надъ Сербіомъ,
И сунце правде веѣ въ потамнило,
Слободе чезне лице сѣино,
Србина за мало обасявше.

Ах! Хоѣе л' Божя рука одвратити
Погибель скору, любовь удворити
У Србске груди съ златномъ слогомъ,
Правдомъ и милостію вѣнчат' владу? —

Надежда свѣтли. Ангела чуйте гласъ!
„И Сократъ піе отровъ за истину,
„И народъ сильный заблудившій
Распинъ Божія сына хулно:

„Ал' правда Божя съ истиномъ небесномъ
„Побѣдоносно сія крозь вѣкове,
„И тама бѣжи, гину страсти,
„Ярма желѣзнога крше с' ланци.“

Радуйте с' добри! Благій надъ Сербіомъ
Бди Геній бодро, жертвомъ да непадне
Варварства древногъ, судьбе л' люте,
Раздора, освете коя бичемъ

Гони е давно, глупости ланцима
Стежуѣи силно. Съ помоѣю Вышняѣга
Ой Николая моѣна рука
Хоѣе заступити бѣднѣй народъ:

Зли неѣе рушит' реда и закона,
И Уставъ съ правдомъ свѣтлитѣ Сербіи,
Тиранству падшемъ неѣе с' на срамъ
Двери отворити стары' зала'.

(У Београду 1840.)

III.

КОМЕ ПТИЦА ПЪВАЛА?

(по народной приповѣдки.)

Два су друга путемь ишла;

Украй пута на гранцици

Пъвала е птица една

Гласно, лѣпо, и весело!

Еданъ рече: „Мени пѣва“.

Другій вели: „Мени пѣва“.

Еданъ другомъ непопушта,

Свакій себи пѣсму свои.

Тербу носе на кадію,

Да кадія право суди,

Коме птица пѣсму пѣва.

Еданъ узе сребрнѣ новаць,

Па кадіи мита носи,

Да непѣва другу птица;

Ал' и другій сребрнѣ новаць

У митѣ дае судцу своме,

Да непѣва другу птица.

А кадія ѣитабѣ гледи,

Чита, мысли, па говори:

„Право ѣу вамѣ пресудити,

„Како ѣитабѣ управѣ вели;

„Она птица непѣвала

„Нити едномѣ нити другомѣ,

„Веѣ е мени башѣ пѣвала;

„Тако ево ѣитабѣ вели.

(У Београду 1840.)

ЛІІІ.

ПЛАЧЬ

ЗА РЕДКИМЪ СРБИНОМЪ, ДРУГОМЪ И ПРИЯТЕЛЪМЪ,

ПАВЛОМЪ БЕРИЋЕМЪ,

закл. Адвокатомъ, Сремске и Чанадске Вармеђе При-
сѣдателъмъ, Архіепископо-Митрополитскимъ Секрета-
ромъ, преминувшимъ у 44. години дѣятелнога живота
свога, у Карловци' Сремски', 13-га Априлія 1842.

Quis desiderio sit pudor aut modus
Tam cari capitis? Praecipue lugubres
Cantus, Melpomene, cui liquidam Pater
Vocem cum cithara dedit.
Horatius L. I. Od. 20.

Што су горе тугомъ обузете?
Да л' е писка ята соколова
За своима саломлѣнимъ крылма?
Да л' соколчадъ пиште за майкама,
Ил' за птићемъ кука кукавица?
Ил' за другомъ тугуе славуякъ? —
Ние оно ято соколова,
Штоно пишти за сломлѣнымъ крыломъ,
Већ е оно Србскій народъ тужный,
Кои тужи за Србиномъ редкимъ,
За Србиномъ, ах! *Берићемъ Павломъ*,
Кога више међъ живима не'ма,
Чиста срдца, племените душе,
И наукомъ богатога ума,
Коино е родъ любии жарко,
Неба цвѣћемъ нѣга окитио,

Другуюћи съ Музама Олимпским'.
Нису оно соколчадъ што пиште,
Већ су оно Берићева чеда,
Ситна чеда ишту родителя,
Ранителя, одъ зла бранителя.
Нити кука птица кукавица,
Већ јуче остарѣла майка,
Јдна майка шта е дочекала,
Да изгуби свога сына Павла,
Свою дику, поносъ и утѣху.
Нетугуе славуякъ за другомъ,
Већ то плаче Берићева люба,
Коіой данасъ навѣкъ сунце за'ђе,
Сунце за'ђе, а ноѣца наиђе,
Па е тужну у црно завила,
И смутну іой омрачила душу.
Братъ и сестра брата оплакую,
Коимъ су се свуда поносили;
Сва родбина тужна и невольна.
Сузе роне друзи, пріятельи,
Ах! за вѣрнымъ, за истиннымъ другомъ.
И црква е оборила главу,
Лишила се стуба и подпоре.

Боже вышній, ил' Судбино грозна!
Зашт' изчупа изъ средине Павла,
И съ њимъ срдце роду изъ нѣдара?
Зашт' извали воѣку плодородну,
Са сазрѣлымъ плодомъ на гранама?—
Кадъ намъ сину луча просвѣштена,
Па се борба за књижество яви,
Берић стая у првоме реду,
Борећи се дично и поносно,
Съ юнацима мейдане дѣлећи,
Другуюћи съ Флаккомъ и Марономъ,

Агатоне свагда милуюћи,
Виландова Срблѣмъ даруюћи,
И Волтера роду казуюћи.
Ако стои, што намъ стари кажу,
Да се свѣте на две поле дѣли,
Добра и зла у вѣчной борби,
Бериѣ добро свагда умножава,
Да неотме злоѣа трудеѣи се.
Онъ невинность штитомъ покрываше,
Правде силнымъ поборникомъ бывшій,
Тамо тежеѣ и ердцемъ и душомъ,
Кудъ га Геній претомъ упутио
Юшть у младо свога вѣка доба.
Кадъ ѣе опеть Герархія Србска
Подобнога добыт' закрылника,
Кои знаде како црква стои,
Како ли е оградити валя;
Па узъ знанѣ и волю имаде,
Добру волю и огнѣну ревность?
Ерѣ су врли редко посѣяни,
А юшть реѣе майкомъ одранѣни.
А найреѣе до зрѣлости дошли.
Съ Богомъ Друже, съ Богомъ Пріятелю!
Было време, кадъ смо се састали,
Юшть у младо у зелено доба
На поляни науке мудрости,
У прекрасни' дворови' Палладе,
Кадъ смо любовь любовью сладили,
Олимпійскимъ забавляли с' цвѣѣемъ,
И о роду на яви саняли,
Дижуѣи се у высъ на небеса,
Кадъ си дружество обаяв'о гласомъ,
Пѣваюѣи Хасанагиницу,
И уза ню Пивлянина Бая,

Па и Марка съ Арапиномъ црнимъ,
И Србію крестомъ прекрштену,
И Борѣевымъ крыломъ закрылѣну.
Дошло време, да се разстанемо,
Тебе друга вѣчности предамо.
Плачѣте друзи, плачѣте пріятельи,
И сви обштегъ добра ревнительи!
Я остадох на гробному прагу,
Сузе ронѣхъ на земљицу црну,
Заливаюхъ дрво одъ спомена,
Да му споменъ високо узрасте,
Пробіяюхъ врховы небеса,
А гранама Србство покрываюхъ,
Казуюћи име Бериѣево,
Докъ траяло неба и Србинства,
И потомству плоде пружаюћи
Чисте любви, права пріятельства,
Човечности, родолюбя жарка,
И честности, и небесне правде,
А пріймаюхъ вѣнце невенуѣ
Праве чести, вѣковѣчне славе,
Да с' наслади у небесномъ крылу
Одсадъ навѣкъ тихого покоя,
К'о Ангелске утруѣне душе.

(У Н. Саду 1842.)

ЛІІІ.

КНЯЗУ СРБСКОМЪ

АЛЕКСАНДРУ КАРАЂОРЂЕВИЌУ.

Што се ведри небо съ юга,
Зашто блиста вышній зракъ?
Да л' Ангела явля дуга,
Да разгони адскій мракъ?
Ил' Богъ пружа десну руку,
Да подигне Србскій родъ,
Да утоли тежку муку,
Шилюѣ съ неба райскій плодъ?

Небо с' ведри са свѣтлости,
Кою шилѣ Царевъ градъ;
Срдце плива у радости;
Александеръ князь е садъ;
Богъ намъ даде нѣга свыше,
Да прослави Србскій родъ;
Срѣ сынъ отца душомъ дише,
Што надвыси неба сводъ.

У сыну се отацъ явля,
Божѣ правде сѣя зракъ,
Златный да намъ вѣкъ обнавля,
И желѣзный скруши мракъ.
Одъ орла се орлиѣ раѣа,
Одъ юнака юнакъ младъ;

Цвѣтъ съ кореномъ лѣпо с' сраѣа,
Безъ основа ние градъ.

Александре процвѣтавай,
Гласомъ рода избранный,
Любовь съ правдомъ ты сагрѣвай,
Чувай уставъ изданный!
Па благословъ рода пріймай
До дубоке старости,
Сваку срећу ты уживай,
И небесне радости.

(У Београду 26га Окт. 1842.)

LV.

ПЪСМА СРБСКА

ПРЕДЪ ИЗБОРЪ ДРУГИЙ

КНЯЗА

АЛЕКСАНДРА КАРАЂОРЂЕВИЋА,

на Видовъ данъ 15. Юнія 1843.

Боже милый, чуда невидѣна!
Што е сунце тамомъ помрчало
Выш' Србіе на небу ведроме?
Да л' застиру облачине црне?
Ил' се вію надъ облаке Виле?
Ил' се бію змай и аждае?
Ние оно сунце помрчало,
Выш' Србіе на небу ведроме;
Нит' застиру облачине црне,
Нит' се вію надъ облаке Виле,
Нит' се бію змай и аждае;
Већ' е оно одъ Србіе правда,
Србска правда и слобода сяйна,
Коя-но е тамомъ потамнила;
Єрѣ се вію орли надъ облацы,
Ор'о русскій цара Николая
И змай турскій Абдула-Мецида,
А збогъ србске правде и слободе.
Кадъ се стишта цара русскогъ орле
А на змая османскога цара,
Стои писка змая Цариградска,
Па дозивлѣ орла Нѣмачкога,
Одъ старина' овогъ сусѣда драгогъ,

И дозивлѣ орла Енглезскога,
И Французскогъ у помоѣъ призива;
Те му ови брзо долеѣше,
Змая Турска іоште охрабрише,
Да с' небои, докъ на нѣма главе;
Ерѣ ни нѣма небы добра было,
Кадъ бы русскій ор'о надвладао.
Када веѣе поусташе орли,
Онда вели Енглезѣ са Французомѣ:
Послушай насѣ ты Нѣмачкій орле:
Мы идемо мало починути,
Ты остани, и почувай стражу,
Да намѣ змае непода туракій.
Ерѣ ако намѣ онѣ попода сада,
Желитѣмо и водице ладне
На Дунаву до црнога мора,
Желитѣмо видит' Цариграда.
Мало време за тимѣ постояло,
Докъ се орли одѣ сна пробудише,
Ал' стражара Нѣмца ни видити,
Онѣ задрѣма у дубока санка,
А змай Турскій окунѣио главу,
Па и крыла опружио вита,
У канцама орла русійскога,
На заслону те Србинске правде.
Те тако е помрчала правда.
Люто куне Енглезѣ са Французомѣ:
Богѣ убио такога стражара,
Што на стражи негледа, но спава:
То слушали Срби и Србія,
То слушали, па су бесѣдили:
Боже благій, да чудны' прилика',
Гди се орли надѣ Србіомѣ бію,
Србске правде лице засланяю,

И слободу сѣнкомъ помрачю,
А за свою дику и поштенѣ,
Текъ да веѣма крыла ширит' могу.
Некъ дремаю съ Французомъ Сяглези,
И некъ спава и Нѣмацъ на стражи,
Русскій е' ор'о съ турекимъ змаемъ гони;
Зато правда потамнити неѣе,
Ни слобода ербека са уставомъ;
Докъ е Србу ербеки' соколова,
Змай Вучиѣа и Аврама мудра,
И све њине дружине остале,
Све по изборъ болѣгъ одъ болѣга,
Што чуваю ту ербинску правду,
Па докъ му е Александра Княза,
Вретна сына Караѣорѣа храбра,
Кога майке сузам' изплакаше,
И Срби га лѣпо изабраше,
У по' подне свѣту на видику,
Средъ Врачара выше Београда:
Коино се есте завѣрио,
А на гробу свога родителя,
Да ѣе бранит' истину и правду,
И слободу ербеку са уставомъ.
Пре ѣе Србинѣ са душомъ се разстат',
И покрити Врачаръ лешевима,
Закрвавит' и Дунавъ и Саву,
Него што ѣе ударит' одъ рѣчи,
Одступити одъ избора свога,
И окалят' образъ и поштенѣ.
Княза бират' народа е право,
Народъ избра Княза Александра,
Александра Караѣорѣа сына,
Съ њимъ да среѣа Србу процвѣтава,
И на дѣцу да се прероѣава;

И сто пута' да се народъ пыта,
Сто пута' ќе избрат' Александра,
Александра, Караџорџа сына.
Нек' се бію орли и змаєви,
Ор'о Русскій и Османскій змаю,
И Енглезскій, съ нѣме и Французскій,
И Нѣмачкій некъ стои на стражи,
Нека стои, и на стражи дрема;
Све то Србу ништа сметат' неће,
Кадъ онъ има слободу и правду,
Да онъ свога себи Княза бира,
А за свою срећу и напредакъ.
Ние Србинъ тако научио,
Да с' о нѣму, а безъ нѣга ради.
Србинъ мысли и о себи ради
Зато есте крвцу проливао,
И витежски' рана' допадао,
Да онъ дише слободомъ и правдомъ,
Да самъ собомъ влада и управля,
Самъ да собомъ себи княза бира,
И кадъ Цару онъ Царево даде,
Да у дѣла нико му с' немѣша. —
Громъ съ небеса' грми и удара,
Па га люди на шилакъ ватаю;
Нема силе надъ Божиомъ правдомъ;
Еръ Богъ држи истину и правду,
Па онъ силу сваку сакрушава,
И неправду съ правдомъ поражава.
Тако Србинъ мысли и говори,
Тако образъ и поштенъ брани;
И истину и правицу чува,
А неправду одъ себе одбія.

LVI.

ПОЗДРАВЪ

МЛАДЕЖИ СРБСКОЙ,

УЧЕБОЙ СЕ У ПОЖУНУ,

пѣвавшей 7-га Януарія 1845.

(У Подунавки 10-га Марта 1845. Ч. 10.)

О тако да, юнаци мира!

Слѣзайте ревностно къ святой цѣли!

Мушкѣй.

Тражеѣ' конаць Ариаднинъ за ту шуму обрастлу,
Како Србскій родъ да иде стазомъ правде, закона,
Къ источнику среѣе праве, на свѣтъ чести и славе,
Чуемъ гласа ясна гра мило Србске младежи
Съ умне горе, гдѣно поє, плетуѣ' вѣнце одъ цвѣѣа;
И пренувъ се бацих погледъ у небесне свѣтлинѣ;
Ал' се млади загрлили, еднымъ ятомъ летили,
Надъ главомъ се моіомъ вѣйли, крылма с' небу дизали.
Тако да, юнаци ума! Диж'те гласе, диж'те летъ,
Тамо горе Аполлону, одкудъ смртнымъ иде честь.
И любви мое топле чуйте стремный къ вама гласъ!
Ой Минерве чеда яка на извору мудрости,
У пролетнѣ време драго пѣйте нектаръ умности.
Што вамъ Сократъ вели, знайте, зашто л' страда за
насъ Богъ?

Каква сила држи землю, и обрѣе свѣтове?

Шта народе чува, веже, шта л' у пропасть свалює?—

Да незнанѣ првый есте изворъ людске несреѣе;

И да зависть, злоба таре силу добра народногъ;

Своя корысть и суета гаси свѣѣу рода свогъ,
Цѣпаюѣи общте благо, свему спрема вѣчный гробъ.
Тежко ономъ свакомъ смртномъ, кога вѣтаръ носи
странъ;

Съ волнама га у высъ диже, дубль спушта у пропасть.
Пунъ е животъ буръ, града; обрана е Паллада
Противъ кивны' свѣтски' зала, коя штитомъ одбія.
Шта Славяне мори, диже, казатѣ вамъ вретный
Штуръ,

А што Србе врже доле, некъ покаже Косово.
Умъ са вольомъ добромъ, крѣпкомъ, диже царства,
држи свѣтъ,

И препоне круте кршеѣ' простире се у вѣчность.
Льпомъ рызомъ вышнѣгъ свѣта одѣвени спѣшите,
Любовомъ къ роду зажарени Србство са мномя кра-
сите.

А кадъ сунце мое клоне на западу живота,
И последнѣ луче проспе по горама высокимъ,
Младежъ Србску осинутѣ съ опроштаемъ вѣчитымъ,
Шилюѣ' нѣойзи залогъ сердца, а са любовомъ небесномъ:
Да е духъ мой путемъ прати бурногъ овогъ живота,
И у тами нѣой да свѣтли, у бѣди е утѣши,
Па на крыли' умни' лети, тежеѣ' къ дверма вѣчности,
Гдѣ насъ райска радость чека, и покоя вѣчна сласть,
После трудны' смртны' дана', за истину и правду,
И за животъ Србска рода, и нѣгову славу, честь.

(У Београду 18. Марта 1845.)

LVII.

УТЪХА

Г. СТОЯНУ СИМИЉУ.

20-огъ Марта 1840. у Београду.

Што си брижанъ, смућенъ, Стояне?

Зашто сѣдишь, идешъ безъ волѣ?

Та што е было, прошло е,

А премалеће дошло е.

Знашь, како су ждрали летили,

Изъ далека ятомъ трептили;

Люту су зиму избѣгли,

А топломъ сунцу прибѣгли.

Лѣпо су иѣ вође водиле,

Само су се летома двоиле;

Свакиѣ е напредъ тежио,

И премалећу наглио.

Кадъ су веће скоро dospѣли,

Ал' се вѣтри бурни подигли:

Јто се ждрала занело,

Предъ вође свое излѣгло.

Ал' се вође брзо сѣтиле,

У јто се свое слетиле:

Срећно су скуна dospѣли,

Буда су были тежили.

Яркимъ су се сунцемъ грѣяли,
Па су себи гнѣзда правили;
Мила су чеда гаяли,
Вођама славу пояли.

Кажи ово куму *Ефрему*,
Причай редомъ брату *Авраму*,
Извѣсти *Боку Прошића*,
И ако уземъшь, *Вучића*:

Та лѣпше е лѣто одъ зиме,
Башъ да има грома и мунѣ.
Облаци сунце прикрыше,
Ал' плода не'ма безъ кише.

Коме капу народъ купуе,
Безъ капе намъ онай тугуе.
Вѣтрина куда подуне,
Тамо се море покрене.

Та нетугуй, вртный Стояне!
Кадъ су твое и садъ соляне.
Ерѣ што е было, прошло е,
И премалеѣе дошло е.

(У Београду 20. Марта 1840.)

LVIII.

ЗА

СПОМЕНЪ ЛЮБОВИ И ПРИЯТЕЛЬСТВА

Г. ЛАЗАРУ АРСЕНЬВИЊУ (Бата Лаки).

СОВѢТНИКУ СРБСКОМЪ,

полазеѣмъ у Цариградъ на должности Капуѣхае

Србскогъ, при разстанку изъ Београда.

Какавъ споменъ срдца мога, Родолубе Лазаре!
Да ти дамъ я, кадъ веѣь куца часъ разстанка нашега,
Кадъ одлазишь Цариграду, да заступашь Србію;
А я идемъ Новомъ Саду, да съ Минервомъ другуемъ
После знойны' деветъ лѣта', жертвованы' Србіи? —
Прійми духа мога искру жаромъ твое любви,
Па ты среѣанъ иди тамо на брегъ чести, заслуге.
Съци волне, кроти буръ, и одбіай громове:
Южногъ сунца лучомъ благомъ ты разгалюй облаке,
Кои с' муте, претеѣь тучомъ нѣжномъ класу Србіе.
Знашь да борба твори мужа, кои сія вѣковма;
Зависть, злоба есу вѣтаръ, кои славу подиже;
Препоне су круте лѣстве за высину небесну. —
Кадъ зажелишь мене видит', тепло са мною бесѣдит',
Крылма ма'ни пріятельства, жаркогъ родолубія,
Па полети къ србскимъ горам' и поляма китнястым';
Срестѣемо се на развалам' негда сainya Крушевца,
Видитѣемо с' на Опленцу, одкудъ Србу сѣвну зракъ,
Шетатѣемо по Мишару, гди юнаци лише крвь,
За слободу Србска рода и нѣгова пореда,

Коега смо и мы грана, и — дай Боже — обрана!
На'ћи ћешь ме и подь свакимь грмомь шуме зелене,
Замышлѣна и брижлѣва о судбини рода свогъ,
И пратећа жельомь благомь свакогъ доброгъ Србина,
Па и тебе стрѣляюћегъ на неправду и подлость,
Све за име драгогъ рода, и нѣгову ползу, честь.

(У Београду 16. Апр. 1846.)

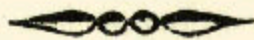
Србскогъ, при расстану наг Београда.
Никакогъ србскогъ србскогъ србскогъ србскогъ
Да ти даме а, кажда вера наша кажда вера наша
Наша одважна Србину, да заступана Србину;
А а вѣки Новогъ Садъ, да се живи Новогъ Садъ
Наше званье, да се живи Новогъ Садъ, да се живи Новогъ Садъ
Прими духа мого, кажда вера наша кажда вера наша
Па ти србскогъ ни кажда вера наша кажда вера наша
Сани воле, кажда вера наша кажда вера наша
Южнотъ србскогъ србскогъ србскогъ србскогъ
Нон е муте, претегъ, кажда вера наша кажда вера наша
Знаме да добра вера наша кажда вера наша
Знамегъ, кажда вера наша кажда вера наша
Преноне су претегъ кажда вера наша кажда вера наша
Када кажда вера наша кажда вера наша кажда вера наша
Крива кажда вера наша кажда вера наша кажда вера наша
На волон кажда вера наша кажда вера наша кажда вера наша
Србскогъ се на кажда вера наша кажда вера наша кажда вера наша
Видитко е на кажда вера наша кажда вера наша кажда вера наша
Штатскогъ по кажда вера наша кажда вера наша кажда вера наша
За слободу Србскогъ кажда вера наша кажда вера наша кажда вера наша

ЛІХ.

ЗОРА И ПОЕЗІЯ.

К'о невѣста украшена Зора мила устала,
Одъ лѣпоте нѣна лица небо, земля синула;
На обали бистре воде Поезія сѣдила,
Гласномъ пѣсномъ напунила поля, горе, лугове,
Вѣнаць плетуѣ' кликовала одъ истока Зорици:
„Лѣпа Зоро, лѣпа ти си! Я самъ лѣпша одъ тебе;
„Єрь безъ мога вѣнца теби не'ма праве лѣпоте.
„Землю, небо осіявашь, све ты будишь иза сна.
„Но я креѣемъ и каменѣ, свему животь уливамъ,
„Мрачный тартаръ освѣтлявамъ, землю къ небу по-
дижемъ.

„Са мною ярость Ахиллева у пламенъ се развила,
„И Богови Олимпійски са мною єсу безсмртни.“
Кадъ то чула красна Зора, одъ жалости клонула,
Сузама се обливала, сузам' траве полила,
Одъ стыда є црвенила сѣ понижене лѣпоте.
На Олимпъ є одлазила, тужбу Зевсу носила,
Што потряса небо, землю, и мунями сина страхъ.
Громовникъ се осмѣ'нуо, нѣжно ню є тѣшио;
Десномъ Зору пригрлио, Поезію са лѣвомъ:
„Обе сте вы красне кѣри мога неба високогъ,
„Обе миле Боговима, к'о подъ вѣнцемъ невѣсте,
„Краснозрачна лица обе, ока пуна радости,
„Єднимъ путемъ вы ходите и Богове изводите:
„Зора ярка Аполлона, Поезія Палладу,
„Зора сунцу преходница, пѣсна крутой мудрости.“

ПРОМЪТЪ

ПЪСНЕ ИЗВОРНЕ.

ОДЪЗНЪ

Ч. ЛЕВОНА СРЪБОМАНЪ ДЪДА.

ПРИМЪТБЕ

НА

ПЪСНЕ ИЗВОРНЕ.

Ова е првиот од голем број од народни песни и изворни песни кои се собрани во оваа книга. Авторот на оваа книга е Ч. Левона Србоман Дѣда. Оваа книга е издадена во Скопје во 1912 година. Книгата е издадена во 1000 примероци. Цената е 100 денари.

Скопје, 1912 година.
Издавач: Ч. Левона Србоман Дѣда.
Улица „Братство“ бр. 12.

Првиот од голем број од народни песни и изворни песни кои се собрани во оваа книга. Авторот на оваа книга е Ч. Левона Србоман Дѣда. Оваа книга е издадена во Скопје во 1912 година. Книгата е издадена во 1000 примероци. Цената е 100 денари.

ИЗДАНИЕ

ВЪ

ИЗДАНИЕ

ПРИМѢТБЕ
на
ПѢСНЕ ИЗВОРНЕ.

I.

ОДЗИВЪ

МЛАДОГА СРБСКОГЪ ДУХА.

Ово е прва Ода, којомъ се Пѣсникъ указао на по-
лю књижества Србскогъ. Онъ е онда бую у Пешти
слушатель прве године права'. Мушицкій са својомъ
силнозвучномъ лиромъ у оно време већ е у велико
потресао душе млади' Србаля. А на ново лѣто 1821.
изиђе у Додатку Новина' Србски' у Бечу одъ нѣга
*„Гласъ Арфе Шишатовачке, као даръ на ново лѣшо
народной Србской юности;“* кои се овако починаю:

О, ако самъ ти икада, Музо, я
Са пѣсомъ Србскомъ, земный, угодно,
(У самой бѣди съ тобомъ среѣанъ);
Арфу ми сладосѣу обли данась!

Приведи струне побѣдоносно у
Соглас'е. Данась пѣсму испошльи ми,
Коя ѣе живит', докъ е Сербска
Племена яркимъ подъ сунцемъ! Младымъ

Вишь! готовимсе пѣвати Сербльима;
Сѣмена сѣят' нѣжна у сердца, и
Душе по светой воли твоіой!
Пѣвцима име и славу даешь. — и т. д.

(Ч. I. Од. 38.)

И на овай *Гласъ* напише Пѣсникъ „*Одзивъ*“ и пошлѣ такоѣрь у Додатакъ *Новина Сербски* у Бечъ. Истый *Гласъ* и други су изъ младежи у оно време пѣснама поздравляли, као *Ненадъ Ребићъ* (*Пешаръ Машичъ*), *Слићъ*. Но и *Одзивъ* овай быо е съ не мањимъ ускликомъ одъ младежи Србске пріймлѣнъ и поздравлѣнъ, као пѣснама одъ *Ненада Ребића*, *Божидара Божидаровића* (Одпевъ Б. Б. У Ч. 51.) и *Павла Любиграшића* (Радость у Числ. 17.). Пѣсникъ е, као што се види, указао се подъ именовъ, „*Милошъ Свешичъ*“ као, по нѣговой ондашньої мысли, у преводу свога имена и презимена. И Мушицкій ние равнодушанъ остао према появившемъ се младомъ Пѣснику, тако е онъ съ радостью и задовољствомъ у писму *Магарашевићу* писаномъ изразио се овима рѣчма: „Светићъ намъ осветла образъ! Богъ га живио!“ И доцнѣ мало, кадъ е већ и IVта Ода „*Имену Милошъ*“ изишла, написао е Мушицкій на младаго Пѣсника овай Надпись:

„Nomen et omen habet!“

Милый, коме првенство дае учена младежь
Србскогъ народа садъ; првога Милоша сѣнь
Гласъ на чій у спокойства у крылу са сѣнкама
Србскимъ
Заигра се сва; второга Милоша духъ

Ватрену пѣну на чію до звѣзда се попе за
народъ;
Комъ Титанъ створи болѣе изъ земљице
грудь;
Кои е' стремишь у предѣле тамне излити свѣ-
тлость,
Младый Светићу*) нашъ! Задржи презиме то!

И како е онда младый Пѣсникъ подь овимъ и-
меномъ овако лѣпо на полю књижества пріймљивъ и
дочеканъ, тако е после подь истымъ именомъ у књи-
жеству Србскомъ и остао.

II.

ПОМЕ ДУХУ.

Лѣпи поздрави и радостни усклици, којима су
вретни синови изъ младежи србске младога Пѣсника
предсерели и прихватили, морали су наравно яко дѣй-
ствовати на духъ и на срдце нѣгово. И ово отвори
у нѣму волю и далъ пѣсне стварати, те тако прво
се обрати съ мыслима и чувствама себи самоме или
своме духу, коєга позива да пѣва и далъ, докле годъ
снага трає, изразивши се и шта и како да пѣва, т.
е. да подиже *храмъ човечности* (*die Humanität*) за
родъ свой, да пѣва слично уму и срдцу браће и се-
стара, т. е. гласомъ или разиѣромъ народнымъ, не-
смећући съ ума прекрасне образце классичне древ-
ности и новіе науке. Онъ хоће, да му духъ кити

*) Свѣтићъ? сынъ свѣта, Минерве? —

срдце и душу рода свога таковымъ цвѣтемъ, кое в право Србско, то ће рећи Србске майке млекоу подранѣнымъ; али да то исто цвѣће буде порошено росомъ умномъ душа' узвышени, т. е. да се ползуе и лѣпотомъ и савршенствомъ классичне древности и садашности.

IV

ИМЕНУ „МИЛОШЪ.“

У овой Оди опѣванъ е юначкѣй духъ и особита храбрость три Србска Милоша: *Милоша Обилића*, *Милоша Шоићевића* (Поцерца Милоша), оба изъ Поцера, и *Милоша Обреновића*. Поводъ овой Оди дао е разговоръ, кои е Пѣсникъ у оно време имао са Вучкомъ Стефановићемъ Караџићемъ, идућимъ изъ Сербіе, и онда крозь Пешту прошавшимъ, о новимъ догађајима у Сербіи; којомъ е приликомъ Пѣсникъ неповольность свою изразио о томе, што князь Милошъ Обреновићъ садъ већъ миръ уживаюћи нимало се нестара, да школе подигне и науке у земљу уведе, кое може бацити сумню и сѣнку и на остала свойства нѣгова, којима се у свѣту разгласио. И на то се односи свршетакъ исте Оде, гдѣ се после узвышенога юначства нѣговогъ онъ опоминѣ, да *рѣкама науке и човечности напои јошъ jednu земљу, да одшуда процваши цвѣтъ красный Роду*. И нека зна, да кадъ то учини, онда ће се текъ име нѣгово прославити и глава лавровымъ вѣнцемъ увѣнчати.

VI.

МИЛАНЪ И МИЛИЦА.

Ова е пѣсна, као и предидућа (V.) спѣвана размѣромъ десетосложнымъ народны' наши' пѣсама. Пѣснотворци Србски спѣвали су и славенски и србски свое пѣсне по слоговима сличногласнима на краю (начу *Reimen, Kadenzen*). Тако е пѣвао Доситей србски „у писму Харалампіи 1783.“ „*Похвала басни*“ „*Одговоръ Зориѣу*“, и пр. — тако *Терлаић* и славенски и србски, тако *Везилић*; тако е *Раић* спѣвао србски „*Бой змая са орлови*“ и т. д. Прве производе спѣвне размѣромъ еллинскимъ и римскимъ и то у хексаметру налазимо кодъ насъ*) на смртъ Юанна Раића, Архимандрита (преминувшега 1801. 11. Дек.), и то еданъ одъ *Ашанасія Солойковића* „*Плачь*“ кои е починао овако:

Что сей краткій и безпокойный сонъ значить?

Что л' сновидѣнія бурна; въ нихже мечтателна сила
Воображенья отъ бездны во бездну падаетъ ужасно? — и т. д.

а другій одъ *Гаврїйла Хранислава* „*Цвѣшь на гробѣ Юанна Раића*“, — когга е почетакъ овай:

Въ долгую вѣчность великій Списателю Србскаго рода!

Тихо прешедъ почивай, сладць уже почивай. —

Кто же надгробное воздухокружіе будетъ смущая?

*) Правила о просодіи на начинъ Еллинскій и Римскій налазимо іошть у *Грамматики Смошрїйскога и Максимова*.

Сътуеть, ахъ! неутѣшно слезы Сербъ горки пуца
Тамо на пепель священъ. —

И *Мушицкій* е на смръть *Юанна Райфа* писао у оно време одну Оду, но не размѣромъ римскимъ, но на строфе и слоґове сличногласне, и овако гласи почетакъ:

Удалися на вѣкъ отъ нашихъ глазъ
Живъ добродѣтелей и чистъ образъ!
Листъ жалостна вижу киепресса!

Простерту всюдъ вижу скорбъ велию,
Грудь угнетаему печалию,
Добрыхъ наводнена очеса! — (Ч. II. Ода I.)

И тимъ е начиномъ *Мушицкій* до конца 1808. године пѣсне свое спѣвао. Но одъ године 1809. онъ е веѣ и Србски и Славенски римскимъ размѣромъ (но не на основу количности или по дужини, но на основу высокости или по высини гласа, по начину новіегъ Германскогъ пѣснотворства) свое Оде писао, и увѣравао е и друге, да е Србскій езыхъ за тай размѣръ сасвимъ сгоданъ. Ово е онъ увѣренъ таки у Оди *Андрею Волному*, Гимназіе Карловачке Директору (23. Фебр. 1809. Ч. I. Ода 7.) изразио у три строфе овако:

Заръ, Волный, милый мудросѣу, тихосѣу,
Ты с' крѣпко сумняшь, Сербска да Муза веѣ
Правилно може хоръ, какъ римска,
Играти, мѣшати слично пѣсне?

Не може л' Отацъ привити на то кѣрь,
Ко свему витку, искусанъ ако е

Смѣй, любовь, скокъ и радость мѣритъ,

Сглашати съ Флакковомъ лиромъ ухо?

Далеко л' пада свога отъ стабла плодъ?

Сад' нек' ти кажу Гершићъ и Живковићъ,

Гледавши юче игру Музе,

Уборомъ Сербкиње, ходомъ Римке.

И одъ овога времена было е Мушицкій са овимъ размѣромъ као единый ирой пѣсничкій на полю књи- жества Србскогъ. Наравно е, да е и учећа се мла- дежь Србека у нѣговой бистой струи свое силе о- гледала. На нѣговомъ одушевлѣню и жару родолюбія огрѣвала се она као према топлоти яркого сунца. Тако и *Свешићъ*, као показавшій се молодой Пѣсникъ, ние се могао другимъ размѣромъ на Гласъ Мушиц- кога одазвати, него онымъ истымъ нѣговымъ, т. е. старымъ еллинскимъ или римскимъ (размѣромъ Алка- ийскимъ). Но у исто време онъ ние было убѣженъ, да е римскій размѣръ за Србско пѣснотворство сходанъ и удесанъ; но држао е, да бы природнѣе было, да Србинъ Србину Србскимъ гласомъ и размѣромъ пѣва. И то е было поводъ, да е онъ ову пѣсму „*Ми- лана и Милицу*“ као и ону предъ нѣомъ пѣсмицу „*Браша сестри своіой*“ народнимъ десетосложнимъ сти- ховима спѣвао. Томъ идеомъ воѣженъ онъ е у исто време изъ *Виргилія* почетакъ кнъ. II *Енеиде*, као по- кушеніе размѣромъ истымъ народнымъ превео, кое е печатано у *Лѣтопису Србскомъ* (Ч. I. год. 1826. стр. 63.) съ единомъ примѣтбомъ, у којой е изразио свое мысли о томъ, да ли небы болѣ и сходнѣе было за Срблѣ Србскимъ гласомъ пѣвати, додавши да и онай начинъ показуе гибкость и савршенство, и умножава богат- ство Србскога езыка, и тако едно се може чинити,

а и друго неизоставляти. И по овоме ондашнѣмъ своемъ увѣренію Пѣсникъ е и доцниѣ поступао, спѣваюћи производе свое разновиднимъ размѣрима. Тако е и са самима производима классичне Музе поступао, преводѣћи такове часъ еднимъ часъ другимъ размѣромъ, и у самоме дѣлу предлагајући ихъ ученой браћи Србској на угледъ и размышлянѣ. Изъ тога е узрока и Хорација Флакка Писмо къ Пизонима о Стихотворству уеданпутъ на оба начина превео, и 1827. издао.

Будући да ова мысао Пѣсникова сачинява главну точку обртая пѣсничкога за нѣга и за пѣсничество Србско, зато неће излишно быти на овомъ мѣсту навести прво оно покушеніе превода народнымъ размѣромъ десетосложнымъ са доданомъ о томе примѣтбомъ:

Изъ кнѣиге II. Виргиліеве Енеиде.

(Као нѣко мало покушеніе, по начину юначки' Србски' пѣсама.)

Сви около саде умукше,
И зѣяху на нѣг' укочени,
А Енеасъ съ висока престола
'Вако стаде нѣима бесѣдити!
Ах! краљице, ты м' обнови бо'лю,
О којой бы волио ѣутити:
Како благо Данаи Троянско,
И плачевно царство оборише,
И кое самъ жалости видио,
И самъ што самъ доста препатио.
Кои бы што такво бесѣдећи
Одъ грознихъ уставилъ е' суза' ?
Та ни Мирмидона', ни Долопа',
Нити войникъ тврдога Улисса,

Небы мог'о непроливат' суза'.
Веѣь и влажна ноѣь са неба ступа,
Осипа се небо са звѣздама:
Валя, веле, садь спавати иѣи.
Но кадь желишь ты знати несреѣу,
И послѣдній чути Трое посао,
Ако с' душа споменомь и стреса,
И одъ яда неѣе да говори,
Опеть ѣу ти почет' казивати.
Кадь се яко войводе Данайске
Многолѣтнымь ратомь измучише,
И по среѣи одбіени быше,
Онда ти иѣ Паллада умудри:
Граде коня божескомь вѣштиномь,
Граде коня ка'но и планину;
Ѣлу режу, те му ребра праве,
И згодно иѣ око нѣг' склапаю.
Завѣтъ чине, да ѣе да одлазе,
Гласъ с' разноси по свима странама,
Ал' се они лажно завѣштаху.
Коцке меѣу, бираю юнаке,
Те иѣ крадомь тамо затвораю,
Затвораю у потайну страну,
И све грдне одъ коня шупльине,
И утробу юнацима пуне.
На видику есть островъ Тенеда,
Слава і' нѣна позната далеко:
Бы богата благомь свакоякимь,
Докле царство Пріямово стая;
Садь є само заливъ и пристанакъ,
Кой є доста незгоданъ за лаѣе.
Овамо се они садь навезу,
И у пустомь сакрыю приморю.
Мы мыслисмо, они су отишли,

И у Миценъ вѣтромъ отпловили.
Теукрія опрости се яда,
Кои ню е давно обузим'о:
Сва се врата саде отворише,
Мило намъ е иѣи, те гледати,
Гдѣ су были отпре Дорски стани,
Пуста мѣста, пуштено приморѣ.
Ту Долопске быяху мышце,
Овдѣ шаторъ лютога Ахилла;
Ево мѣста, гдѣ су лаѣе были,
Ево гдѣ су борили с' на суву.
Многи с' диве дару Минервиномъ,
Минервиномъ дару пагубноме,
И чуде се грдоби одъ коня.
Тиметъ првый 'вако свѣтоваше:
Да водимо граду меѣъ зидове,
У тврдию нѣга поставимо;
Ил' превара бы, или башъ сама
Судба Трое 'вако е донела.
Али Каписъ, и съ нѣимъ паметнѣи,
Они нама 'вако говараху:
Или да га у море вргнемо,
Ил' спалимо онымъ огнѣмъ живымъ;
Ерѣ су само то Данайске замке,
И нѣиови поклони зазорни;
Ил' трбуха шупльине бушимо,
Све углиѣе па да испытамо.
Непостоянъ народъ се раздвая,
Те на ову, те на ону страну.

Ту ти првый Лаоконъ распалѣнъ
Брзо трчи са горнѣга града,
Нѣга прати народъ гомилама,
'Вако поче іоште издалека:
Чуете ли вы бѣдни граѣани?

Каква васъ е лудость заніела?
Вы мыслите, душмани одоше?
Ил' мыслите, да и кои дари
Одъ Данаа' есу безъ преваре?
Тако л' вамъ е заръ познать Улиссесъ?
Ил' с' у овомъ коню дрвеноме
У потаи гдѣгодеръ Ахиви,
Ил' е ова коньина прегрдна
Противъ наши' грађена зидова',
Коя ће намъ гледат' у домове,
И одозго у градъ ће намъ до'ћи,
Ил' ма каква і' у томе превара.
Ой Теукри! коню невѣруйте!
А и было што му годеръ Драго,
Я се боимъ Данайска народа,
И кадь даре они нама даю.
'Вако нама Ла'конъ бесѣдио,
Па потеже оно копъ грдно,
Біе коня право у бокове,
И округлый саставцима трбухъ,
Біе нѣга изъ све снаге свое.
Тресући се оста у коньини,
Заечаше све тайне шульбине,
Заечаше, люто узда'нуше.
И да небы зле среће одъ Бога,
Паметъ людска да ние скренула,
Бы желѣзомъ нагн'о у утробу,
Те ты бы намъ Троіо іошть стаяла
Са высокимъ Пріямовымъ градомъ.
Ал' ето ти Дардански' пастыра',
Ухватили едно момче младо,
Везали му руке наопако,
Дигли вику, нѣга крало вуку:
Оно с' бѣше већ на то спремило,

Како ѣ' Трою отворит' Ахивцим';
Учини се странно залутало,
Како сгледа Троянце гдѣ иду,
Оно с' пушта сам' у руке њине,
У себе се бѣше поуздало,
И готово сплетати преваре,
Ил' свога се лишити живота.
Тадѣ полети сва Троянска младежъ,
Пламти желѣомъ да види сужника,
И утичу еданъ предѣ другога,
Те срамоте, покоришу нѣга.
Садѣ лукаве чуй Данајске замке,
Одѣ зла едногъ познай и сва друга:
На средѣ среде на погледу стои,
Безъ оружја збунѣнъ и уплашенъ,
Те погледа народъ око' себе,
Па процвилѣ тужнымъ 'вако гласомъ:
и пр. и пр.

Виргилій е живио одѣ 684. до 734. год. Рима. Онѣ е быо поглавица у пастырскомъ (idyllusa), поучителномъ (didactica) и юначкомъ (epica) спѣву кодѣ Римляна' или Латина', као што е быо Теокритъ, Исидѣ, и Омиръ кодѣ Грка'. Спѣвао е юнака Енея у 12. кнѣига', и одтудѣ се и сама пѣсна Енеида зове. Ово самѣ само за оне забележио, кои то незнаду, а ради су знати. — Омира самѣ навалице овдѣ споменуо; зашто мал' те ние и онѣ слѣпацѣ быо, као што многи свѣдоче. Но то е цѣла истина, да онѣ свою Илиаду и Одисеу ние тако спѣвао, каква е данасѣ, но да е многи' мали' юначки' пѣсама одѣ нѣга (а може бити и одѣ други' слѣпаца) было, па да су поводомъ Пизистратовымъ или сына нѣговогъ Ипарха, у овај редѣ, у коме су данасѣ, став-

лѣне, и тако сложене и скончане, да су цѣле две велике юначке пѣсме, Илиада и Одисеа, постале. То исто показуе и велика она простота, коя се у ове две Омирове пѣсме налази. И зато бы се Омиръ много лакше и болѣ на Србскій языкъ превести могао, него и на кои другій што е преведенъ, и то духомъ и начиномъ просты, т. е. народны' наши' пѣсама. Виргилиа е веѣ теже овимъ начиномъ преводити зато, што ее онъ одъ простоте Омирове удаљно. Ово самъ я самъ некусио у маломъ овомъ преводу, а и свакій, кои ову стваръ разумъ, лако се о томе увѣрити може. — Омиръ служи за образацъ и чистый источникъ свима проевѣштеныма народима у юначкимъ пѣсамама; сви га славе, дижу и узносе. Ево шта Квинтилианъ о нѣму вели, у кнѣ. X. гл. I. „Hunc nemo in magnis sublimitate, in parvis proprietate superavit. Idem laetus ac jucundus et gravis, tum copia, tum brevitate mirabilis, nec poetica modo, sed oratoria virtute eminentissimus“. *) — А Хорацій, преславный стихотворацъ Латинскій овако у писму 2. кнѣ. I. о нѣму пише:

Qui (Homerus) quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non, Planius ac melius Chrysippo et Crantore dicit. **)

*) Овога у великима стварма нитко высиномъ, у малима нитко особиномъ нудвысио ние. Онъ е заедно и весело и пріятанъ, и важанъ, како изобиліемъ тако и краткостю диванъ; и не само у слогу спѣвномъ, него е и витійства силомъ найотлични.

**) Кой (Омиръ) оно, што есть лѣпо, што ружно, што полезно, што л' не, Болѣ и згоднѣ, него ли Хрисиппъ и Крапторъ намъ каже.

И съ пѣсмама овога славнога мужа упоређую просвѣштени народи Србске наше народне пѣсме. Шта бы было, кадъ бы мы, кои умъ свой чистима истинама, како о цѣломе свѣту, тако и природи човечіой пунимо, и чувство къ свему ономъ, што е брасно и добро, оштримо и танъимо, шта бы, велимъ, было, кадъ бы мы нама природнымъ и свойственнымъ духомъ, чувствомъ и гласомъ пѣсме о стварима за родъ човечіи, а навластито за Срблѣ важнима, спѣвали, и за уши и за срдце Србско удешавали? Небы ли мы срдца нѣмова на оно лагко склонити могли, на што насъ текъ умъ поведе? Небы ли управъ чудеса чинили, ка'но што е Орфей у стара времена кодъ Грка' чинио? — Опетъ опоминѣмъ, да я пишуѣи ово немислимъ, нит' говоримъ, да е у простым' нашим' пѣсмама дубока каква наука, но само да су лѣпо спѣване. Нити хоѣу, да ко помисли, да я овдѣ одсуѣуемъ, како треба да се стихотворство наше уреди. — Не, то е стваръ за насъ у садашнѣ време тако важна, да се неможе текъ узгредъ раздрешити, развити, разложити, разположити, и установити, но мора се оставити за згодние време и за друго мѣсто задржати, или пакъ одъ оны' мужева очекивати, кои се нарочито овомъ струкомъ науке у роду нашемъ баве. Добро валя отворити очи, да намъ се нерекне: Брзо трче, али изванъ пута! —

Вредно е да наведемъ овдѣ, као сувишакъ, шта Руси, кои су веѣ до немалогъ степена словесности дошли, у садашнѣ време о овоме послу мысле и пишу, и то навластито изъ тога узрока, што е скоро у природи човечіой, да се сваки и нехотице радие за людма, него за истиномъ потеже и поводи. — *У Соревновашелю просвѣщенія и благошворенія*, кои у СПетербургу, и то свакогъ мѣсеца по една частица излази, стои подъ ч. IV. год. 1823. заглавіе: „О

народной Поезіи (изъ I. части Исторической Картины Россійской Словесности, соч. К. Н. Цертелевымъ).“ У овой списатель овако починѣ: „Между тѣмъ какъ Зиваній и Смотрицкій силились ввести въ Поезію нашу стихосложеніе Греческое; потомъ Сумеонъ Полоцкій, Барановичъ, и другіе сочинители, подражая Полякамъ, испытывали дарованія свои въ стихахъ силлабическихъ; простой народъ, *чуждый предубѣжденій учености*, повторялъ звучныя пѣсни отцовъ своихъ, и изливалъ чувствованія своего сердца гармоническими слога-мѣрно-числительными стихами, неимѣвшими впрочемъ опредѣленныхъ правилъ своего стопосложенія“. — После раздѣлюе све пѣсме народне русске на два главна рода: *Повѣсти* (юначке) и *Пѣсни* (женске); наводи примѣре и одъ едны и одъ други (о коима мыслимъ другій путь на своемъ мѣсту обширно говорити); показуе важность, цѣну и красоту ныну на кратко, но съ разлогомъ, па затимъ мысли свое мало у страну на стихотворство русско баца, и овако іѣ разроява: „Читая старинныя народныя Стихотворенія, представляющія между прочимъ, образцы различныхъ гибкихъ и пріятныхъ для слуха метровъ, *нельзя не пожалѣть*, что Стихотворцы разсматриваемаго мною періода, и люди, занимавшіеся составленіемъ правилъ Россійскаго Стихосложенія, *необращали вниманія на гармонию народныхъ Рускихъ Пѣсенъ*. Еслибы они испытали различные метры народнаго Рускаго стиха, то Ломоносовъ, несмѣвшій въ послѣдствій обратиться къ забытому и презрѣнному народному стопосложенію, можетъ быть, вмѣсто ритмованныхъ ямбовъ и хореевъ, представилъ бы намъ образцы и правила гармоническаго Рускаго гексаметра, и лирическаго стиха, *неотягченнаго ритмами*“. —

Дакле Руси данасъ виде, шта е требало у почетку чинити, и шта су промашили, признаю да се у странпутици налазе, и жале на оне, кои су узрокъ те њиове странпутице, што нису болъ очи отворили. То Руси говоре, којма тај говоръ садъ слабо помаже, и чіе се народно пѣснотворство ни богатствомъ, ни лѣпотомъ, ни силомъ духа, ни разнообразію предмета и размѣра, ни сравити съ нашимъ неможе; Руси, кодъ кои се (као и кодъ други' народа') мораю са увеличательнымъ стакломъ по поучљивима забаченима перганенама пѣме народне (кое и незову другоячіе, него *сшаринныя*!) тражити, и парче по парче съ великимъ трудомъ на свѣтъ извучити: а мы, кои тако рећи садъ текъ стазе тражити морамо, на којма цѣломъ потомству нашемъ вѣкъ вѣковати валя, кодъ кои јоштъ никаква правилца за стихотворство написана не'ма, кодъ кои се пѣснотворство народно, као живыи духъ по цѣломъ народу разлива, и данъ данашній царствуе, расте и крѣпко стои, мы тако да немислимо, мы то благо наше да пренебрегавамо? — — Стари Грци су одвећ на то мотрили, да неизмѣне стару слику пѣснотворства, о коме су увѣрени были, да е кадро душе и срдца людій на свашто склонити *); и самъ Плато, мудраць Грчкій, мыслио е, да се у исто време и закони грађански, у кое закони музике измѣнити мораю **). Я тако далеко небы смѣо замашити, али опетъ доста истине морамъ у томе допустити. Нити мы за-

*) Civitatumque hoc multarum in Græcia interfuit, antiquum vocum servare modum. — Cicero de Legibus.

**) Negat Plato mutari posse musicas leges sine mutatione legum publicarum. — Cicero de Legibus.

то, што бы овај начинъ народный као свой рођеный и природный задржали, и правилама укрѣпили, другій (грчкій и римскій) са свимъ одбацити морамо. Еданъ размѣръ и удесъ гласа неизключава другій. Едно се чинити може, а друго неоставляти. Съ тимъ се красиво и богатимо. — Ово самъ зато као сувишакъ додао; ерѣ е преводъ овај изъ *Виргилія* заедно са примѣчаніемъ већъ кодъ Г. Учредника быо, кадь ми е „*Соревновашель*“ у руке дошао. Далекое Петербургъ! —

IX.

СИМЕОНУ ТЕРКУЛЬИ.

Симеонъ Теркуля, родомъ изъ Хрватске. Свршио е Богословію найпре, и после Гимназію у Карловци, Философію и прву годину права у Пешти; и опростившій се са Светићемъ, као другомъ своимъ, отиде у Карлштадтъ съ намѣромъ, у чинъ монашескій ступити, и кадь е одунда явио, да му се желя испунила и да е ступио у монашескій чинъ, онда му е Пѣсникъ овимъ писмомъ одговорио. Онъ е доцнѣ као већъ Архимандритъ и ревностный учитель Богословски' наука' умро.

X.

СРБСКОМЪ ПОЕТИ.

Ова Ода управљна е на Мушицкогъ, као главногъ Србскогъ поету. Питанъ и сумня изражава се

о размѣру или начину спѣваня Србскогъ. Пѣсникъ
пыта овдѣ Мушицкогъ, да ли е то правый путь по-
лета, да л' води управо къ цѣљи, да л' е Хораці-
евъ размѣръ сгоданъ за Србскій языкъ, и да л' на-
родный Србскій размѣръ ние сгодни за Србско пѣ-
снотворство, и да ли небы требало да и учени пѣ-
снотворци тимъ размѣромъ пишу и т. д. позиваюћи
Мушицкогъ, да му ту сумню разрѣши. Но на ово
Мушицкій ние никада одговорио; али се размѣра рим-
скогъ постоянно и единствено држао; Светићъ е пакъ
равнымъ начиномъ и римскимъ и народнымъ размѣ-
ромъ свое пѣсне спѣвао, а ни слогосличнорѣчности
изъ вида изпуштао ние, мыслећи да се и у овой раз-
новидности показуе богатство языка и ума Србскога.
(Сравни VI.)

XI.

ЛУКІАНУ МУШИЦКОМЪ.

Пѣсникъ разговараюћи се са нѣкими родолюби-
вима Србљима у Бечу, како се тежко кнѣиге Србске
на свѣтъ издаю, како бы доста се дѣла' у рукопису
нашло, коя бы полезна роду была, споменувши ту и
дѣла Мушицкова, добые увѣренѣ, да су они готови
трошакъ на Мушицкова дѣла жертвовати. Радостанъ
овай гласъ похити Пѣсникъ са Одомъ овомъ и пис-
момъ узъ ню саобштити Мушицкомъ, позиваюћи га,
да дѣла своя за печатню спрема, да непрођу као
Терлаићева и други' нѣки' вретны' Србала. Ову мы-
сао треба сматрати као прво сѣме у души Пѣсника
за постанакъ Матице Србске у Пешти. На ово од-

говори Мушицкій Пѣснику писемомъ и Одомъ слѣдую-
щомъ (Ч. I. Ода 41.):

Lucianus Miloschio salutem!

О сродный душе духу ми моему,
Премилый госте, добро ми дошао!
Изъ Виндобоне умне летишь,
Сяйно да м' надежде лице явишь.

Радость ти *швою* видимъ и любимъ сву;
Ньой с' радо скорбне груди отвараю!
Озбыльски велишь, Сербльи мысле.

Дружтво то Сербаля мысли тобомъ,
Я велимъ. Сербльинъ дигнути Сербльина

Текъ може къ слави. Прва т' е побѣда
Та! къ многимъ другимъ среѣу т' желимъ.
Мысли не лете, гдѣ чувства нема.

Добри су Сербльи; умни су, храбри су,
Къ высоким' можешь мыслима дызати
Ньи, лѣна душо Сербска! Пѣвци
Дигоше Тевтоне, Англе, Франке.

Подашну руку, велишь, отвараю,
Да б' моим' дали дѣлима животъ, блескъ,
Поздравъ имъ мой изручи топлый,
Гледаѣу, сѣнь да м' не тужи горко. —

Но садъ се спремамъ нравственна Милоша
Ко слави. Ратне страсти овладаше
На оризонту нравна поля. —
Данъ ће ми видовъ осванут' скоро.

На овај лѣпый поздравъ слѣдовао е одъ Пѣсни-
ка *Одпоздравъ* подъ XII.

XIII.

Чувствованія благодарнога срца

ГЕДЕОНУ ПЕТРОВИЊУ.

Гедѣонъ Нешровићъ, Епископъ Бачкій, био е ро-
ђеный уякъ Пѣсниковъ. Пѣсникъ іошть у 11-ой го-
дини своіой лишенъ отца свога, имао е у уяку от-
ца и благодѣтеля, кои е нѣга као сына воспитаво
и наукама изображавао, жертвуюћи сва нужна и по-
ребна на то. Као слушатель права' у Бечу излио
е онъ овимъ благодарности чувство према великоме
благодѣтелю своме. (Сравни Оду XXIV.)

XIV.

ОБРАДЪ И ЗЛАТОБ.

Ова се Еклога односи на Мушицкогъ, кои е у
зимно време као Администраторъ Епархіе Горњокар-
ловачке тамо къ своме стаду путовао. —

XVI.

ПОМЕ РОДУ.

XVII.

Дѣлайте, дондеже свѣтъ имате.

Ове две Оде произишле су у оно исто време, и изъ разположенія онога истога духа, коимъ в Пѣсникъ Матицу Србску произвео и нѣой уставъ прописоа. На Матицу се и односи почетакъ строфе пете, гдѣ се каже :

Дай, носи вольно сребро и злато на
Честъ рода! Одъ те добытѣшь краснiю
Свѣтлость ты, цѣну оно. —

XVIII.

НА СЛОГУ.

Ова е Ода сачинѣна народнымъ размѣромъ десетосложнымъ, као покушенiе, како се у оваковомъ народномъ домаћемъ одѣлу издае важность и полетъ пѣсне лирiйске. У 16. реду погрѣшка е печатнѣ „трещешь“ мѣсто „шрешишиъ.“

XIX.

НА

СМРТЬ МАРИЋ ТИРКА.

Смртъ ове врстне Госпође объявѣна е у Лѣтопису год. 1826. Ч. I. стр. 155. овима рѣчма: „*Жалостный гласъ изъ Беча.* Мѣсеца Февруарія 16|28 у 3. сата у ютру преставила се у Бечу после четридесетосатне болести у 42. години живота на превелику жалость своего рода и свою познаника *Благородна Госпођа Марія Тирка*, рођена *Демелићъ* отъ *Паньове*. У нъой е изгубио мужъ вѣрцу и найвеће любви и почитанія достойну любу; сынъ нѣжну и чедолюбиву майку; кућа премудру домаћицу; браћа и сестра сестру, коя имъ е испуњавала мѣсто отца и матере; Србска литература благодѣтельница, коя іой е са своимъ добрымъ и поштенымъ мужемъ оно учинила, што бы у данашнѣ време тежко ико другій учинио; а Србскій народъ родолюбиву Србкиню, кокову е данасъ тежко на’ѣи. Лице іой е было огледало красне и веселе нѣзине душе; умъ іой е показивао зрелу мужку память; а очаяный плачь и обумирањъ домаћи служителя око гроба нѣна были су найсилнѣи проповѣдници редке нѣзине добротѣ.“

XX.

ПѢВЦУ АРФЕ ШИШАТОВАЧКЕ.

Мушицкій, поставшій Епископомъ, дошао е изъ Горнѣгъ Карловца у Сремъ ради посвештеня, и ба-

вио се подуже у Шишатовцу, одкуда пошлѣ Светићу, Шаффарику и Магарашевићу „Чувствованія къ народу Србскомъ на ново лѣшо 1828.“ у Новый Садъ, коя се починѣ :

Ни, деснице моѣ! Празднѣй покой не чѣ,
Съ дѣхомъ дѣлай ѣ ты. Бѣрна ѣзъ Плашкагъ
Дѣнны вѣрнымъ заслѣгамъ
Дѣры ѣти, пришѣдше ко

Срѣмъ, въ Стефѣни ж' Домѣ дѣлае оныхъ ждѣт'
Дѣлжни, мѣ замолчимъ? — Вѣрвѣтъ съ стѣны
возмѣ, и т. д. (Ч. III. Од. 8.)

На ова „Чувствованія“ сачини Светић у замѣну ову Оду, и пошлѣ нѣму у Шишатовацѣ. У предпоследней строфи, гдѣ се каже :

— — — — — Съ истока, сѣвера

И юга тутнѣ, сѣвну муня,

Громъ ѣе загрмити. Србљинѣ чека

И гори. Своимъ славно е быти; —

то се односи на ратѣ Русскѣй са Турцима (збогѣ неиспунѣногѣ трактата Букарештскогѣ и Акерманскогѣ), кои се спремао да се отвори; изѣ кога е рата и Србѣя изгледала за себе тврѣу и политично бытѣе; као што е по свршетку рата са миромъ и трактатомъ Едренскимъ 1829. год. и слѣдовао Хатишерифѣ Султанскѣй одѣ 3. Авг. 1830. коимъ е независимость внутреня Србѣе обезбѣѣена и утврѣена.

XXII.

НАДПИСИ

на

НАДПИСЕ П. Б. У ДАНИЦИ 1829.

У Даници Вука Стеф. Караџића за год. 1829. печатани су Надписи Павла Берића заедно са писмомъ нѣговимъ Јосифу Миловуку у Пешту писанимъ противъ Матице Србске и нѣны' Членова управљенимъ. Као свако ново заведеніе, ново появљеніе што има обично свои' непријателя' и противника', тако е и Матица Србска еъ постанкомъ своимъ такове добила. Овдѣ видимо три такова: Вука, Миловука и Берића у друштву као противнике и хулитеља Матице Србске. На позивъ Миловука Берићъ е писао нѣму, а Миловукъ послао у Бечъ Вуку, а Вукъ у Даници печатао. Пѣсникъ е са шесть родолюбивы' Пештански' Србаля Матицу Србску основао и уставомъ утврдио у почетку год. 1826. и данъ светога Савве као најсходни за данъ постанка изабрао. Ови први приложници осимъ Пѣсника были су: Петаръ Райћъ, Јованъ Деметровићъ, Андрија Розмировићъ, Ђорђе Станковићъ, Јосифъ Миловукъ, Гавриїлдъ Бозитовацъ. Сваки е приложио и положио по 100 фор. В. В. и тако е са 700 фор. В. В. Матица Србска у животъ ступила. На позивъ већ поставше Матице доцніе су и други са прилозима приступали, између коих е быо и Петаръ Аси-Марковићъ изъ Будима, Јосифъ Миловукъ быо е одма у почетку Манипулантъ; а прва књига, кою е Матица своимъ трошкомъ из-

дала, было е „Лѣтописъ Србскій Ч. IV. одъ Магарашевића уређиванъ.

Како се показало у почетку велико участіе према Матици, таки е Вукъ Стеф. Караџићъ изъ Беча дошао у Пешту, гдѣ е кодъ Јована Берића, Актуара школске Депутаціе настоявао, и съ њимъ заедно навалывао на Светића, да Матица Србска нѣга т. е. Вука за учредника Лѣтописа узме. Светићъ е и њму и Берићу отсудно одговорио, да то Матица чинити неће, нити се може одъ Магарашевића нѣгова собственость одузимати; почемъ е Матица нѣга као учредника Лѣтописа затекла; онъ е пре уређивати и издавати Лѣтописъ почео, него што е Матица постала; па нити бы то лѣпо ни праведно было чинити. И тако се Вукъ безъ успѣха врати у Бечъ. То исто лѣто отиде Миловукъ у Бечъ трговачкогъ свога посла ради; и врати се са свимъ преображенъ. Почне разносити невольне гласове, нарочито пакъ свакога увѣравати, да е онъ садъ у Бечу извѣштенъ, како е опасно за свакога члена Матице дуже у Матици остати; еръ таково што заводити ние слободно, и могу сви членови у гвожђе доћи, говорѣћи да онъ дуже неће у Матици остати, ако се дозволенъ не добьє. И тако одма почну навалывати са сви' страна' на Светића, да прошеніе Правителству за дозволенъ Матице поднесе. То е чиѣбно и управо и преко нѣговы' пріятеля' Јована Берића, Актуара, и Михаила Витковића, Адвоката. Светићъ се отпирао, и увѣрио е оба ова своя пріятеля, да е то навалыванъ само згоданъ начинъ одъ стране Матичины' непріятеля' употреблѣнъ, надаюћи се тимъ путемъ найпоузданіе разорити Матицу: почемъ ништа ние лакше него стваръ овако обштеннолезну за родъ Србскій кодъ Правителства у подозрѣнъ довести, нарочито кадъ

мы сами са прошеніємъ веѣхъ напредъ признамо, да таково што заводити несмѣмо; а и теже е свагда пре дѣйствованя напредъ увѣрити Правителство, да никакове опасне намѣре у предузеѣу не'ма, него ли самимъ дѣломъ и радомъ, кадь веѣхъ стварь постои, исто показати и освѣдочити. О путности и основаности овы' рѣчій горе речени пріятельи Светиѣви тако буду убѣѣени, да су не само за право му дали него су га іоштъ у томе утврдили; шта више Іованъ Бериѣхъ изтражи изъ Архиве онай позивъ Правителства, коимъ се захтѣва, да се таковий еданъ фондъ у народу заведе, одкуда ће се полезне кнѣиге издавати, и добри списательи достойно награѣивати моѣи: и ово е у второй части Лѣт. год. 1826. печатано.

Меѣу тимъ у засѣданію едномъ Матице Србске изясни се Миловукъ, да онъ више у дружеству Матице са прилогомъ своимъ остати неможе и неѣе, и зато ће да изступи, а и другима совѣтуе да то исто учине. Съ нѣимъ су се веѣхъ сдружили были нѣговъ пашеногъ Гавріѣлъ Бозитовацъ и Петаръ Аси-Марковиѣхъ, кои су нѣгово изясненіе подкрѣпили, захтѣваюѣи, да Светиѣхъ нѣнова имена избрише. Светиѣхъ на то одговори, да су они сами себе своевольно подписаи, па нека сами себе и бришу, ако имъ е воля; онъ ихъ брисати неѣе. И тако они сами своя имена и побришу. На то се Светиѣхъ къ остальма членовима обратио овима рѣчма: „Ево садъ стои свакоме на вољи, кои хоѣе нека се брише; но я напредъ кажемъ, да и ако се сви избришу, я са моимъ прилогомъ одъ 100 фор. В.В. остаемъ, па ѣу опетъ скупити дружества. А я мыслимъ, кадь се я небоимъ и смѣмъ остати, шта бы се други бояти имали? нарочито кадь се зна, да се вы сви съ тимъ поносите, што сте први участници у осниванію Матице Србске,

али сутра да дође питањѣ и да насъ на одговоръ кодъ Правительства зато повуку, вы бысте сви на мене претъ упрли, и готови бысте были съ тимъ изговорити се, да самъ васъ я на то позвао и навео, и да самъ я и уставъ сачинио, слѣдователно да самъ я кривъ.“ Како су они ове рѣчи одъ Светића саслушали, одма се сви едногласно изясне, да они остаю у друштву са своима приложима и далъ, па што буде нѣму нека и нѣма буде. И тако само она троица изетупе, сами своя имена избрисавши, а остали членови остану, и Матица се перазори. Одъ Миловука се по томъ узме манипулація и преда Розмировићу. Што е Матица и опетъ остала, изетупившимъ членовима ние угодно было. Они су се надали, да ће са излазкомъ нѣновимъ и други членови поплашити се, и прилоге свое извући, и тако и Матица престати. И зато се Миловукъ јоштъ нѣко време трудно одвратити нѣке членове одъ Матице, те е и саму Матицу свуда хулио и ружио. У те поступке нѣгове спада и ово, што е бывший у союзу са Павломъ Берићемъ одъ овога миѣниѣ писмено по собственомъ своемъ извѣстию изискао, и на писанъ Надписа' противъ Матице и нѣны' членова навео, те е после и писмо речено и Надписе послао Вуку Стеф. Караџићу у Бечъ, кои е таково што као наручбину нѣку едва дочекао, и печатао у Даници својой за год. 1829. Берић е са Светићемъ доцнѣ о овомъ више пута' говорио, и лютио се, што е непознавајући опаку намѣру противника' Матичины' на таковий поступакъ навести се дао, увѣравајући га, да онъ самъ постанакъ и станъ Матице Србске ние познавао, но е по извѣстию Миловуковомъ, и одтуда изведеномъ своемъ нагађаню писао, и да е право поня-

тіе о Матици и нѣной намѣри текъ онда добыю, кадъ е изясненіе Магарашевићево у Архиви Митрополитской о томе читао. А каковымъ су духомъ оно писмо и Надписи писани, види се довольно веѣъ изъ тога, што е и само име Матице изсмѣвано и членови нѣни, кои су изъ едине ревности своевольнo по 100 фор. В. В. безъ сваке свое корысти принели и жертвовали кнѣжеству сръбскомъ, трутовима називани, и Светићу у писму између осталoга пребачено, да е изъ саме суѣте дружество „*Матица Сръбска*“ наименовао, што се те две рѣчи са М. С. починю као и нѣгово у кнѣжеству узето име „*Милошъ Свешићъ*.“ И на те Надписе П. Б. написао е Пѣеникъ ове Надписе у одбой, и печатао е у Лѣтопису Сръбскомъ год. 1829.

XXV.

НА НОВОСАДСКО ОБШТЕСТВО СРЪБСКО.

Кадъ се после смрти Митрополита Стратимировића о избору другога Митрополита радити почело, онда су нѣки навалывали, да се прошенія шалоу одъ общества' на Цара, и да се иште конгресъ народный, а други нису были за конгресъ народный. Тако е миѣниѣ и између Епископа' раздвоено было. Мушицкій е іоштъ онда живъ быо. Онъ е желио конгресъ; еръ се надао одъ освѣдочене наклоности народне много за себе; а Станковићъ, Епископъ Бачкій, ние са свимъ быо за конгресъ, имаюћи тако якогъ супарни-

ка као што е Мушунцкій быо, и више се надао за себе одъ Двора него одъ народногъ Собора. Обшество Новосадско тога ради држало е састанакъ 7|19 Окт. 1836. год. гдѣ е о томе раѣено, да л' да се иште конгресъ народный или не. Веѣъ се напредъ видило, да ће быти гласова и за едно и за друго. Пѣсникъ е быо за исканѣ Собора, и да бы то за рукомъ изишло, напредъ се о томе договарао са пріятельима нѣкими, нарочито Павломъ Юанновиѣемъ, Сенаторомъ, и Гаврїиломъ Ползовиѣемъ, Адвокатомъ, како да се свакояко о томе настои, да се прошеніе на Цара оправи ради Собора народнога. И за то е веѣъ све спремно и удешено было; но ту ноѣъ предъ што ће засѣданіе обшества быти, Пѣсникъ се яко поболе, и тай данъ у обшество отиѣи ние могао. Но стваръ е и опеть по жельи и договору испала; и рѣшено буде вышествомъ гласова, да се Соборъ народный иште. Кадъ су пріятельи Пѣсникови самый те чай совѣтованя нѣму у постельи лежеѣемъ явили, а и заключеніе, да се Соборъ иште саобштили, онда е онъ заискао напиръ и пайвазъ, те е Оду ову на Обшество Новосадско написао, као што е после и Рекуресъ за Соборъ сачинио.

XXVI.

НА

СМРТЬ ЛУКІАНА МУШУНЦКОГЪ.

Лукианъ Мушунцкій родио се у Темерину у Бачкой године 1776. Име крштено было му е *Лука*.

Родъ нѣговъ, као и остали Темерински Србљи, преселили су се доцнѣ у село Бурђево у Шайкашкѣй Баталіонъ. Онъ е свршио науке философске и правословне у Пешти. Профессоръ Естетике быо му е славно познатый *Шедиусъ*, коѣга съ похваломъ споминъ у Оди Павлу Јосифу Шаффарику (Ода 34. кнъ. 2.) овима рѣчма :

Мой ѡще кáркѣтъ днѣсь ѱшесà Тевѣ
Трогаѣтъ слáдцѣ, дѣтсá дѣхѣ мѣлз,
Сѣе дадѣ мнѣ свáтъз ѣстѣчникз,
Коѣго Шéїдѣ сз мнѣ ѱкѣрзе.

Првый путъ налазимо име нѣгово у Терлаићевомъ Нуми Помпилю између ревностны ученика', кои су подпомогли изданіе исте кнѣиге. 1802. год. ступио е у монашескѣй чинъ. Одъ тога времена до 1812. год. предавао е Богословске науке у Карловци', нарочито е Славенску Грамматику, кою е особитымъ своимъ методомъ на 12. таблица' не само Богословцима него и ученицима Гимназіалнымъ у две последнѣ године са особитымъ успѣхомъ предавао. 1812. год. као Архимандритъ отиде у манастиръ Шишатовацъ, гдѣ е настоятелъмъ быо, и найвеће неугодности, најжешће борбе, најпосле кадъ му е настоятельство одузето, и саме оскудости претрпио. 1823. године буде за Администратора Епархіе Карлштадтске, а 1828. за Епископа исте Діецезе поставлѣнъ, гди е као Епископъ 1837. год. 15|27 Марта у вѣчностъ преселио се. Ватреный духъ нѣговъ пѣсничкѣй, нѣгову силну ревностъ и жарко родолюбіе, основано познанство Славенства и нѣговы старина', припомаганъ и ревнованъ у истраживаню и подизаню

Славенства и Србства, редке способности, и обширне науке, нѣгова Дѣла довольно показую, и являю.

XXVII.

БЕЗПОСЛЕНЪ ПОПЪ И ЯРИЊЕ КРСТИ.

XXVIII.

ГУШТЕРЪ И ЧОВЕКЪ.

У оно време в Пѣеникѣ са садругомъ своимъ Василиємъ Лазаревичемъ, Градоначалникомъ Земунскимъ, прешавшій изъ Сербіе, гдѣ се са прегледанѣмъ закона нѣколико мѣсецій бавио, у контумацу Земунскомъ десеть дана по пропису ондашнѣмъ пробавио. Затворъ е оваковый заиста свакоме досаданѣ. И Пѣеникѣ е сѣдећи тако, да бы затворъ тай контумацкій сноснимъ учинио, између осталога и саставлянѣмъ разны пѣемица на случае, кои су се ондѣ за оно време догађали, време испуњавао, и духъ забавляо. Ове две нека послуже овдѣ као споменъ онога времена, одъ коих прва пѣва ону велику хуку и буку, коя се начинила одъ страха, да гуске, кое су се случайно залетиле изъ Београда, и преко Саве прешле, непренесу кугу на цесарску страну. Цигляри, кои су онда съ ове стране Саве циглю правили, заиста су ухватили и испекли гуска, него иѣ ние на лио прошло. И друга пѣема поводъ има одъ истинитогъ догађая, гди е заиста Павле вио гуштера и виюћи

дотакнуо се шешира Марка помѣшаного, и зато е десетъ дана контумацъ издржати морао.

XXXI.

ГЛАСЪ СРБИНА

1830. године.

Како су после трактата Бдренскогъ (2. Септ. 1829.) Хатишерифомъ Султанскимъ (3. Авг. 1830.) права народу Србскомъ обезбѣжена и утврђена, те су Србљи и гласъ првога звона Србекога онда подигнутога чули, наравно е да е требало и да се сва Сербія одъ радости дигне и преобрази. Али при свемъ томъ у самой ствари остало е было по старомъ, само се име измѣнило: кулукъ остао, десетакъ се узимао, трговина се монополизирала, и друго се коешта доста као и подъ Турцима чинило. И зато јошть Сербія майка тужна е стаяла, и највећма е јошть но болело, што јој садъ сынакъ гвѣчи грудъ. И мы смо видели доцнѣ, да е народъ Србскій са Милетомъ Радойковићемъ, Стояномъ Симићемъ, Авраамомъ Петроніевићемъ и другима нѣкима старѣшинама противъ те неправде устати, и оружаномъ рукомъ у Крагуевацъ дошавши (8. Јануар. 1835.) оно у силу узети, и на Сретенској Скупштини (2. Фебр. 1835.) особенымъ Уставомъ опредѣлити, и заклетвомъ одъ княза Милоша узетомъ утврдити морао, што му е по трактату и Хатишерифу принадало. И на оно станѣ Сербіе год. 1830. односи се пѣсна ова.

XXXII.

ЛИСАЦЪ И КОКОШИ.

После горе опоменуте побуне народне (1835.) и Сретенске Скупштине, па и Сретенскогъ Устава, како е князь Милошъ себе слободна видио, таки е и старѣшинама, као коловођама оне побуне опасностъ грозила. Нѣки су одма удалѣни и у бездѣйство бачени, нѣки су се одъ страха и уклонили. Симићъ Стоянъ уклонилъ се у Букарештѣ у Влашку, Борђе Протићъ пребѣгао у Нѣмачку и ишао у Цариградъ; Давидовићъ службе лишенъ, Вучићъ уклонилъ у Београдъ, да надгледа зиданѣ правителствены' зданія, Милета Ћутао и стренио кодъ свое куће, Авраамъ Петровиѣвићъ истина јоштъ е у служби быо, али више на страни и т. д. Изъ оваковога станя слѣдова- ле су и тужбе међусобне, часъ кодъ Порте, а часъ кодъ Покровительнице; а тако исто долазили и дописи разни, којима се старало стваръ ову утишати и у поредакъ довести. Овимъ е поводомъ и князь Долгорукій одъ Цара Николая послатъ у Сербію князу Милошу (1837.) съ подобнима наложима, кои е присовѣтовао князу Милошу, те е овај, докъ се јоштъ онъ у Крагуевцу бавио, издао онај Указъ одъ 16. Окт. 1837. којимъ се на основу Хатишерифа свакога Србина личностъ, честь и иманѣ обезбѣђава. Овај Указъ е князь Долгорукій враћајући се до границе Влашке у Сербіи и самъ чиновницима и другима раздавао, увѣравајући их, да ће одсадъ болѣ быти. И на ово станѣ Србаля односи се басноподобна пѣсмица ова.

XXXIII.

ЗОРА 6!

Ову пѣсню сачинио е Пѣсникъ 1838. год. у Београду, у оно време, кадъ е на новомъ устројству Србіе радио, и Уставъ земальскій сачинявао. Духъ преиспунѣный мыслима и чувствама о свему оное, што на ползу, честь и славу Србіе тежи и са устројствомъ землѣ у животъ ступити има, породило е ову пѣсню. Тако у строфи 1-ой каже се, да се свѣтлостъ одъ истока указуе, т. е. да ће скоро *Ушавъ* доћи и у животъ ступити. Зато садъ е време радити. У строфи 2-ой. Благодарити Богу, па съ Божиомъ помоћю оны' юнака', кои су крвь за ослобођењѣ Србіе проливали, опоменути се, њинове труде и подвиге уважити, и њи прославити, (еръ у оно време ние нико смѣо ни споменути што о заслугама Караџорџа и Караџорџевы' юнака': ни гусларъ слѣпацъ ние смѣо узъ гусле пѣвати пѣсме одъ онога времена. Пѣсникъ е у оно време по нѣкогъ гуслара у свою собу дозивао, да му узъ гусле пѣва; па кадъ бы га опоменуо, да му пѣва кою пѣсму изъ Србскога времена, као што су они Караџорџево време називали, а онъ бы се окретао лѣво и десно, као да бы одъ нѣкога зазирао, па бы одговорио, да незна, или да е поборавио што е знао; а кадъ бы га далѣ опоминяо и храбрио, а онъ бы се мало пригнуо па као шапѣући одговорио: несмѣмъ, еръ Господаръ нема радо да се ове пѣсме пѣваю). А Пѣсникъ на ово опоменуо е и зато, што му е познато, да су за време рата Караџорџева съ Турцима и съ тимъ народъ на бой побуѣавали, што му е говорено, да ће се свию за отечество и слободу погинувши' Србаля

имена пописати и у црквама и манастирима на вѣки на служби Божіой споминяти. Строфа 3. Вѣру и законъ чувати, цркве подизати и манастире оправляти и красити. 4. Землю обработавати, т. е. домостроителство подизати. 5. Руде копати. 6. Фабрике подизати. 7. Трговину водити. 8. Законе грађанске и казнителне установити. 9. Судове у земљи поставити, и кругъ дѣятелности опредѣлити: па Судови да суде, а кодъ Главе или Княза да остане право помилованя. 10. При радњи треба свакога труде уважавати, у слоги и любви радити, еданъ другога чести и заслугама незавидити, нити злобити. 11. Науке и школе заводити, дѣцу изображавати, и у полезнимъ наукама обучавати. 12. И кадъ тако све учине, онда ће текъ одъ истока свѣтлость просути се, Уставъ оживити и Сербія се прославити. —

XXXIV.

НА ОБРАЗЪ КАРАЂОРЂА.

Кадъ в Якшићъ, надзиратель типографіе Београдске првый путъ образъ Карађорђа за явность резати дао, онда в замолио Пѣсника, да му сходанъ надписъ на истый сачини, кое в онъ учинио, и овдѣ га у редъ осталь свои производа ставля.

XXXV.

КУДА ЂЕМО, ШТА ЂЕМО?

XXXVI.

МОЈ РАДОСТЬ

Ове две пјесне епјване су у исто време год. 1838. кадъ и *Зора*, кадъ е Пјеникъ на Уставу и устројству земаљскомъ у Београду радио. Зато су и мысли и чувства у њима еродна и подобна, и управљна къ ползи, чести и слави рода Србскога,

XXXVII.

СТАРАЦЪ, ЈБУКА И ДЪЦА.

Ова пјесна показуе и изражава уобште неблагодарностъ и непризнателностъ праве заслуге у свѣту, особито млађега нараштая спрема старии людій, кое е најобичније видити. Такова непризнателностъ много приноси штете роду. Заслужени люди искусивши неблагодарностъ за свое труде и подвиге, губе волю чинити више добра, а други усмотривши на другомъ непризнателностъ тежко се одважаваю на подобна дѣла, боѣћи се да то исто неискусе. Ово садржава пјесма ова, и на концу разгони такове мысли, и увѣрава, да при свой непризнателности опетъ нетреба клонити духомъ, но радити; еръ ако се садъ не признае, доћи ће време, кадъ ће болъ потомство

благодарность и признательность показати, и прах таковы' заслужны' людій благосиляти.

Ова е пѣсна, као што се види, сачинѣна 1838. год. и послата у Пешту у народный Листъ. Павловиѣ, онда бывший учредникъ овога Листа, печата исту пѣсню, али узме стварь на себе, по свой прилици зато, што е нѣму пчела за клобукомъ была; ерѣ и онѣ е у томе случаю быо, настояваюѣи еднако да убіе заслуге предака свои', нарочито првы' членова Матице Србске. Нѣму е часъ *Матица саморасшно изникла*, тако се онѣ изражавао, (што саморасшно изникне, ондѣ не'ма ни ко оре ни ко сѣе, дакле по нѣговомъ изражаю и Матицу ние нико ни завео ни установио, него е сама постала, и тако заслуге у почетку ничіе не'ма); часъ су опетъ Матицу нови членови съ Павловиѣемъ воскресли, ако и ние умрла, па и славили Матицино воскресеніе, и одѣ онога дана почели постанахъ Матичинѣ брояти, и на самима признаницама тако назначити желили и заключили, па и заиста назначили бы были, да нѣки старіи членови томе противостали ниеу; часъ еу и *Лѣтопису* ние додали „*Новый Лѣтописъ*“ чимъ да се покаже да е садѣ другій нѣкій Лѣтописъ основанъ, а не да е старый наставлѣнъ, и т. д. Дакле Павловиѣ узевши ову пѣсню на себе, напише или зарѣ написати да другу пѣсму као одговоръ на ову са нѣкимъ укоромъ, починюѣи овима рѣчма :

Благо нама, ево и Светиѣа

После пуны' десетѣ годиница! — и т. д. и тако корео е Светиѣа, као да овай за десетѣ прошлы' година' ние ништа радио. На ово е Пѣсникъ нашао за добро одговорити у пѣсни слѣдуюѣой :

XXXVIII.

МОЯ МУЗА.

У овой е онъ на найнѣжнѣи начинъ, кои се могао употребити, одбио наертанѣ Павловиѣво тимъ, што е навео, да е Муза нѣгова, кадъ е пѣвала *Ябуку шарчеву* одъ *Лисша народнога* укорена была (т. е. кадъ е была подъ *ябукомъ*, дуну вѣтаръ, шушну *лисшъ*, да е Муза преспавала пуны' десетъ лѣта' вѣкъ), ядала се Пѣснику, и правдала, наводеѣи укратко редомъ, што е она (т. е. Пѣсникъ) за оны' десетъ година' радила, и тимъ показала, да Павловиѣвъ укоръ нестои. — Премда е Пѣсникъ мыслио, а и садъ мысли, да нѣжнѣга начина, кои бы безъ сваке увреде спрама личности быо, одъ овога ние могло бити, опеть се не само Павловиѣ, но и Вукъ Стеф. Караѣиѣ противъ тога ополчио. Вукъ е то чинио у свомъ Одговору противъ Светиѣа; Павловиѣ е пакъ изишао са погрдама своима у Лѣтопису оне године (1839.). На обѣ ове грднѣ осимъ Утука на Одговоръ Вуковъ писанога, Пѣсникъ е опеть у пѣснѣи одговорио, по начину веѣ узетомъ, подъ именовъ „*Опешь моя Муза.*“ (XLVI). А шта е Вука Стеф. Караѣиѣа побудило, да се и онъ садъ подигне противъ Пѣсника? запытатѣе когодъ. Ево шта: У оно време Пѣсникъ е на позивъ и захтѣванѣ кн. Милоша бавио се у Београду, радеѣи на устройству и законима за Сербѣю, и онда (1838.) сачиняваюѣи Уставъ земальскѣи, кои кн. Милошу ние у рачунъ ишао. И зато, неналазеѣи за совѣтно явно противъ тога изяснити се, старао се разнымъ начиномъ раднѣи сметати, или баръ радника у забуну довести и волѣ и ревнованя лишити. Измеѣу осталы' употреблѣны'

средства' было е и то, што е Вука за орудіе употребио, како да овај съ грдњама противъ Пѣсника уставши помогне сметати реченой радњи на Уставу, или да баръ раднику волю поремети? Да е Вукъ у Бечу онда овакову наручбину добио, Пѣсникъ се найпре извѣстио одъ врстне и отличне кѣри Анне Господара Ђрема Обреновића, после одъ Г. Авраама Петроніевића, бившегъ онда княжескогъ Представника, и найпосле и одъ княжескогъ онда у Бечу Агента Хоппе, кои му е саобштио, да е та наручбина писмено преко нѣга Вуку учинѣна.

XLII.

ПРВЫЙ ПРЕЛАЗАКЪ

Црнога Ђорѣа изъ Сербіе у Сремъ.

Ова е пѣсна пѣвана 1838. год. и есте пѣсна епійска или юначка. Она сачинява едно цѣло, и опеть се може сматрати као почетакъ веће юначке пѣсне. Пѣсникъ е іоштъ одъ почетка раднѣ свое прежимао мысли, како да изведе едну епоею о Караѣорѣу и нѣговимъ юначкимъ дѣлима, кое бы може бити и учинио быо, да овога народнога юнака ние конацъ трагійскій быо; те е то сметало суштности и цѣлости епійскога дѣла. У млаѣаномъ жару Пѣсникъ е такову пѣсню юначку народнымъ духомъ и размѣромъ и почео пѣвати, но пошто е о плану и излазку размышляти почео, видио е, да излазакъ живота нѣговога неслаже се са духомъ епійскога створа, и за-

то е оставио већь почету стварь. Любопытства ради саобштава овдѣ почетакъ таковога покушенія іоштѣ 1822-е године написанога и остављѣнога:

Боже милый и истинно зрачна!
Чуднымъ твоимъ зада'ни ме огнѣмъ,
И просини неба свѣтомъ яркимъ,
Да ми душа лагко крыла шири,
И диже се небу надъ облаке,
Ка'но орле што се віе гордо;
Ту да гледа чуда невиђена,
Што се чини горе и на земљи.
Горе чине светци угодници,
А на земљи Петровићу Ђорђе,
Когъ е майка на то породила,
Да изврши вышнѣгъ Бога волю:
Да освети кнеза праведника,
Когъ душмани срамно уморише
У Косову, у полю бойноме;
Да Србію чисти одъ нечисти,
Да вучіе Турске душе стеже,
Бриткимъ мачемъ у мракъ адскій гони,
Гдѣ никада пѣтли не пѣваю,
Нити свѣтлость бѣла данка сія;
Свѣтлу славу надъ Србію води,
К'о Даница оно ярко сунце
Што узводи изза чарны' гора'.
Де' поведи яснымъ, Душо, гласомъ!
Кажи свѣту мача и юнака,
Нека знаде мало и велико,
Кимъ се дичи Србія и Србљи.
Дуго лежа Србія у тамі,
У невољи и окови' Турски',
Одъ Косовска одъ боя крвава,

Гдѣно сунце Србима заиђе,
А просу се гадна маглуштина,
Она смртна душманска задая.
Ерѣ юнаци силни изгибоше,
Све юнаци Србски закрылници,
И юштѣ кнеже одѣ Србіе глава,
А съ невѣре Вука пакленого.
Срдце нѣму Виле одгреяле
Огнѣмъ адскимъ башѣ у главо доба,
Те му роди *зависѣ* прву ќерку,
Отровницу съ пунымъ туломъ стрѣла',
И съ очима лютого погледа.
Туѣ вредность нѣой е мука тежка:
У коме се та покаже само,
Жертва бива нѣна люта ока,
Люта ока и отровны' стрѣла',
Нити прашта отцу нити брату,
Нити цару нити отечеству.
Одѣ зле майке гора бива ќерка.
Она роди *злобу* на пагубу:
На уста юй пламен-огань сина,
А у руци мачъ разорный сѣва,
Смрть, убійство свакомъ дичномъ прети;
Што се красно и високо диже,
То обара и руши немило.
Гдѣ неможе сама да достигне,
Ту узима *помоћнице* свое,
Све изроде проклете нѣзине,
Ил' изроде или црне сестре.
Клевеша е нѣойзи найвретнѣя
Са лукавогъ тайногъ нѣногъ трага;
Ерѣ се крѣе ка'но едка гуя
Што се вуче по травама густымъ,

И подь црномь земльомь по руцама,
Изъ потае едь свой смртный пушта
А у нагу у ненадну ногу. и т. д.

Тако е Пѣсникъ 1839. године јошть едну повећу пѣсню епійску народнымь духомь и размѣромь десетосложнымь у нѣколико пѣсама раздѣлѣну саставио быо, у којой е опѣвао борбу између силе и закона у Србїи, и како е уставъ и законъ продрео, и надь силомь и самовольствомь побѣду одржао. Ова е пѣсна епійска имала насловъ: „*Бой силе са закономь*“. Но ова е као и остала Пѣсникова дѣла са пропастю Новога Сада 1849. године упропашћена. Само е заръ спомена ради почетакъ пѣсне III. нашао се баченъ на авлии, кои се овдѣ любопытства ради као малый одломакъ ставля :

Пѣсна III.

Јошть се Авра'мъ путу опремаше,
У Стамболу у цареву граду,
А Милошу гласи допадоше,
Да е царе правду поклоню,
И Србима веће опремио.
Сва Србїя кликомь закликнула,
Закликнула кликомь одъ радости,
Еднымь гласомь и единомь душомь.
Само Милошъ свое срдце стеже,
Само нѣга жалость обузела;
Еръ е Милошъ научио вольно,
Па се жаса закона и правде.
Милошъ ради да правду превали,
Те онъ ватру распируе люту,
Небы ли се Уставъ запалио,

У народномъ огню сагорѣо,
Милошъ мысли, нико га негледа,
А то Вучићъ и слуша и гледа;
Па дозивлѣ Милутина старца,
Што е света полазио мѣста,
Угодно вѣри и закону.
Вако Вучићъ Милутину прича:
„Милутине, о юначка главо!
„Ево књиге изъ Стамбола лете,
„Да е царе правду поклонио,
„И Устава Срблѣмъ опремио,
„Да се свакомъ свое право знаде.
„Сва Србія кликну одъ радости,
„Само Милошъ пуца одъ жалости,
„И онъ ради да намъ правду спали;
„Зато Милошъ на све стране жари,
„И онъ ватру распируе люту,
„Небы л' како народъ запалио,
„И Устава огнѣмъ изгорѣо.
„Но ты иди Крагуевцу граду,
„Те му кажи, да се онъ обрати,
„Да нетура огня по народу;
„Ерѣ е крвца веће узаврела,
„Па ће Милошъ изгубити главу,
„Те ће намъ се насмѣяти Турци,
„Да смо Срби убоице старе,
„Да незнамо чуват' господара,
„Господара одъ Србска племена!“
Юштѣ ни зора ние заплавила,
А одъ дана нема ни спомена,
Кадъ Милутинъ Крагуевцу до'ђе,
И Милошу на диванъ изиђе.
Ерѣ се Милошъ научио бѣше,
Пріе зоре устат' изъ постелѣ,

Свое бѣле прегледати дворе.
Онъ Милошу Божю помоѣ дае,
Покрай нѣга сѣда на миндере;
А Милошъ га лѣпо прихватио,
Па овако нѣму проговара:
„Милутине, Србска сѣда главо!
„Што си мени тако похитио,
„Те нечекашъ зоре ни сунашца?
„Ты си ми се доста утрудю,
„Путуюћи преко мора синя,
„Полазећи она мѣста света;
„Садъ бы мог'о мирно починути,
„Та кодъ твоя три сокола сына“

Ал' говори Милутине старче:
„Зла намъ среѣна, зло намъ почиванѣ.
Ево нама гласи допадоше,
Да е царе правду поклонио,
Слободама лѣпо накитио,
И Србима веѣе опремио,
Да свагѣ свое веѣе ужива благо,
Да с' нечини, што е коме драго.
Радуе се и старо и младо;
Само ты си оборю главу,
Те намъ ватру сипашъ по народу,
Да изгорѣшъ правду и слободу.
Зато мени не'ма тиха санѣа,
Зато хитимъ пріе бѣла данѣа.
Вучиѣ тебе лѣпо поздравлю,
И све прве старѣшине редомъ:
Они чую, а и добро знаду,
Да ты ватру свудъ подмеѣешъ крышомъ,
Небы л' 'згорѣо ту народну правду.
Зато су те поздравили лѣпо,
Да се проѣшъ кавѣе и ината,

Да се држишь ты правога пута;
И да с' про'ђешь са мора Енглеза,
Да у ято летишь соколова,
А подь крыло цара Николая.
Ерѣ е крвца веће узаврела,
Хоће народъ да освети правду.
Онѣ Вучића на оружъ зове,
Да излѣгне Шумадиомъ крутомъ;
Све ће устат' мало и велико
Одъ Мораве па до воде Дрине.
Четри пута' већь се народъ дива,
Да неправду оружѣмъ освети,
Четри пута' еси с' избавио,
О кончићу глава ти остала;
Вучићь ти е одржао главу,
Ако ли се садь подигне народъ,
И путь петый на оружъ с' дигне,
Те излѣгне Вучићь у народа,
Ты ћешь твою изгубити главу;
Да си птица излетити нећешь;
Ерѣ Србиву веће додјало,
Што нечинишь, што е Богу драго,
Веће чинишь, што е срдцу драго.“ и пр.

XLIV.

**МАЛОМЪ И ВЕЛИКОМЪ БРУ
(Б. Ђ.) У ШУМНИЦИ.**

Пѣсникъ е 1838. год. написао у прози нѣшто
подъ именовъ „Сласуй“, коєга е пѣсму споредно са
чврчанѣмъ врабаца по кућама, и навео е, како е и

славуј негда по кућама пѣвао, но да се после го-
нѣнъ одъ врабаца морао уклонити у густе шуме, а-
ли да се пѣванъ славуево и у шуми тражи и радо
слуша. Ово буде печатано у Нов. Пешт. Ч. 40. 1838.
Нити се на кога односило, нити е ко ту именованъ био.
У то време изиђе печатано дѣлце *Шумица*, гай дру-
гій, насађена и подранѣна Даниломъ Младеновићемъ
у Будиму; и на листу предъ првомъ страномъ напе-
чатанъ буде „*Одговоръ Пришчару* на Числ. Нов. Срб.
40. 1838. са подписомъ „*Б Ђ*“ и то са толикомъ
жестиномъ, као да е она притча „*Славуј*“ Богъ зна
съ каковомъ увредомъ на нѣга (т. е. Б. Ђ. танкога и
дебелога ера) управљена была. Видећи Пѣсникъ о-
ваковый одговоръ, и нѣговогъ непозваного сачините-
ля са Б и Ђ. танкимъ и дебелымъ еромъ, рѣши се
Еру и Ерићу одшалити шалу, те сачини ову пѣсну,
и пошлѣ у Новине Србске у Пешту. Ерови на ово
опеть у стихови' одговоре, на кое Пѣсникъ сврши
парницу са пѣсомъ слѣдуюћомъ XLV. подъ насло-
вомъ : *Ерови, миръ вамъ!* —

XLIX.

ГОСПОДИНУ

Алекси Симићу.

Г. *Алекса Симићъ*, млађий братъ *Стояна Симића*.
За разлику старіега су звали *Симићемъ*, а млађега
Алексомъ. Служио е најпре у канцеларіи княже-
ской кодъ княза *Милоша*, после у другимъ званіама,

а доцнѣ као *Базерѣан-баша* у Београду, имаюћи непрестанна сношенія са Пашомъ Београдскимъ. Онъ е са породицомъ своіомъ у оно време (1838.) одлазно у цесарію, тражећи помоћи оболѣвшой кѣри своіой Савки, и стараюћи се за воспитаніе сына свога Милана. Пѣсникъ е у оно време са супругомъ своіомъ живио у зданію Бумручкомъ на Сави. Опростивши се са одлазећима пратио их е очима саprozора' Бумручки'. Киша е падала, па на еданпутъ се предъ њима ведрити стаде и сунце сину. Пѣсникъ то видећи съдне одма, и овај опроштай спомена ради пріятельства напише. Што му на последку вели, да *зашане срећанъ родъ*, то значи, да *зашане родъ усрећенъ ушавомъ*, на коме се онда радило. И заиста е тако и застао, и после е службу отечествену наставио, бывшій Совѣтникомъ, Попечителѣмъ Финансіе, Попечителѣмъ правосудія и просвѣщенія; па и изванъ службе е у разнимъ приликама много повѣреня уживао одъ свакога княза Србскогъ и Правительства. Садъ е (1855) онъ Представникъ княжескій и Попечитель иностранны' дѣла.

LI.

ПОБУНѢНОМЪ НАРОДУ У СЕРБІИ

(у Тошчидеру) Мѣс. Мая 1840.

У оно време 1840. год. кадъ е князь *Михаилъ*, Бератомъ Султанскимъ потврѣенъ, изъ Цариграда у Сербію дошао, онъ е, особито іошть онако младъ,

врло тежакъ задатакъ имао. После оставке (1. Ю-
нія 1839.) княза Милоша, отца нѣговога, цѣпали су
се и чиновници и народъ на две стране. Са удалѣ-
ніемъ нѣговимъ особито се сва породица Обреновића
посрамљена и увређена нашла. Овога е наравно
слѣдство было жеђъ за осветомъ противъ оных, кое
су они по свомъ увѣреню за виновнике ове нанеше-
не обиде држали; да се врати жао за срамоту. Вр-
ховна власть у рукама сына Милошева давала е и
способа и начина лагко се осветити моћи. А раз-
двоенѣ нѣки' главны' старѣшина' и разстрояванѣ чи-
новника' и народа, у коме их е долазакъ кн. Михаи-
ла застао, томе е на руку ишло. Поглавице при у-
далѣнію княза Милоша бывше надале су се томе; и
зато су заръ настоявали кодъ Порте, да се двои-
ца нѣих узъ младога княза као нѣгови особити Со-
вѣтодавци поставе и бератомъ утврде, надаюћи се
по свой прилици, да ће на таковомъ мѣсту све умы-
шляе на освету противъ себе и свой' едномысленика'
осуетити и одбити моћи. Но то управо противно
дѣйство произведе, и ускори противоборство. Ово
се узме за нарушенѣ уставны' права', нѣима се при-
пише, и послужи за поводъ подизаня народа противъ
нѣи. Са властю у руци лагко е было на то коло-
вође на'ћи, и ови доведу са сви' страна' народъ съ
оружаномъ рукомъ у Топчидеръ, са викомъ противъ
Совѣтодаваца княжески' Вучића и Петроніевића, па
после и нѣиовы' нѣки' едномысленика'. Пѣеникъ е
у оно време радио на сачиняваню закона' у Београ-
ду. Онъ е быо свию дѣла' очевидацъ. Князь са
главним' своима чиновницима, као и съ княгиньомъ
матеромъ и сроднима, често е излазио у Топчидеръ
къ тако побунѣномъ народу. Позиванъ е быо и Пѣе-
никъ више пута', и у разговорѣ пытанъ, како се нѣ-

му то допада; на кое е онъ одговарао, да се нѣму никако допасти неможе, почемъ е онъ човекъ одъ закона, па то са свое точке сматра, онъ види да у побуни овой сила влада, гдѣ пакъ сила влада, ту законъ посла не'ма, па и онъ садъ са закономъ треба у страну да иде и ѣути. И другима старѣшинама, кои су га онда запытивали, како му се допада, одговарао е обично: „Никако! Ђръ онъ мысли, ако е намѣра, опростити се наметнуты' несносны' Совѣтодаваца Вучића и Петроніевића, то е князъ имао за то стотину начина' больи' и безопаснии одъ буне, коя му се види као најгорій и најопаснии начинъ, тако, да Богъ самъ зна, како се свршити може.“ Овако негодујући Пѣсникъ ову побуну, којомъ е народъ узмућенъ, излио е мысли и чувства своя у Пѣсни овой.

ЛІІІ.

ПЛАЧЪ

за

Павломъ Беричемъ.

Павао Беричъ, родомъ изъ Мохола Бачкогъ потисскогъ Диштрикта. Родило се у год. 1797. Свршио е православне науке у Свеучилишту Пештанскомъ, и постао Адвокатомъ; радио у Диштрикту, и слѣдовавши позиву Митрополита Стратимировића био Архіепископо-Митрополитскій Секретаръ, и ту умре године 1842. у години 44. свогъ живота, прерано за

књижество Србско, у комъ бы іоштъ много ползова-
ти могао, прерано за младолѣтну дѣцу свою, кою е
неяку оставити морао. Онъ се найпре на полю књи-
жества показао іоштъ 1817. године са преводомъ
Хораціевы' Ода' у Давидовићевим' Новинама печата-
ны' размѣромъ римскимъ. Колико се Пѣсникъ опо-
мынѣ првый е было преводъ Хор. Оде 12. кв. I.

Quem virum, aut herosa, iuga, vel acri
Tibia sumes celebrare, Clío ?

Каквогъ о Кліо! пѣвати юнака,

Мужа ли мыслишь узъ лиру ил' трубу? —

и т. д.

Онъ е преводио и изъ Сатира' и писама Хораціевы' и
Виргилиевы' Еклога'. Писао е и пѣсне оригиналне.
Нарочито кадъ е 1819. год. печатао „*Сиоменъ Про-
копѣи Болићу* († 14. Ок. 1818.)“ видели смо га у
благородной борби са вртнымъ Пѣсникомъ Мушиц-
кимъ, која е породила одъ стране овога „*Диологию
Србскогъ срдца*“, и „*Побѣду Србскогъ срдца*“, а одъ
стране онога „*Правданѣ Србскогъ срдца*.“ Више пу-
та' е онъ и о езыку Србскомъ давао се чути у Да-
видовићевим' Новинама. Пѣсне народне толико е лю-
био, да е већу часть на изусть знао, и пѣванѣмъ та-
ковыхъ другове свое забавляо. Онъ е превео на Срб-
скій езыкъ „*Агашона Виландовогъ*“, и прву е часть
и издао; такођеръ превео е „*Волшеровогъ Задига*“
и издао. Кадъ су Новине Давидовићеве 1821. год.
престале излазити, и тако Србско Књижество безъ
органа остало, Берићъ е више пута' са Пѣсникомъ
дѣлио разговоре, како бы се той нужди помогло, и
онъ се рѣши самъ издавати еданъ явный Листъ. На
тай коначъ управи прошеніе на мѣстозаступный Со-

вѣтъ у Будиму. Но на то добые одговоръ, да онъ покаже найпре характеръ свой, ко е и шта е онъ. Увидивши онъ да се съ тимъ само намѣра нѣгова у сметню доводи, онъ обнови прошеніе свое, кое да бы лакше постигао, обећа половину чистого прихода на Фондъ народны' школа' Србски' дати. Но и тако неуспѣ, добывши оваковый одговоръ: „*Будући да се ни нужда ни полза какова оваковога Лисша повременога неувидѣа, прошеніе се дозволиши не може* (Nulla necessitate aut utilitate eiusmodi Scripti periodici subversante, petito deferri nequire).“ Недобывши на то дозволенія отиде у Мохолъ кући, гдѣ се бавио у пословима Адвокатскимъ. Кадъ 1830. год. Учредникъ Лѣтописа Магарашевићъ умре, Светићъ е, да небы Лѣтописъ престао, учредничество одма наставио, но опоменувшій се желъ нѣгове, понуди Берића, да се учредничества прійми, и овай готовъ буде пріймити; но немогући оставити кућу и послове свое започете, и у Пешту пре'ћи, ко е Матица Србска за условіе ставила, та се намѣра размине. Као што е Берићъ по отличной способности своіой и точности врстанъ у одправляню дужностейъ званичны' быо, тако бы онъ по ватреной любви къ роду и кнѣжеству Србскомъ заиста пребогату жетву на кнѣжевной нѣиви оставио, да му се желы обстоятелства у првомъ нагону испречила нису, те е, као и многи врстни рода сынови, доцніе на званичне дужности ограниченъ быо.

LV.

ПЪСМА СРБСКА.

Познато е, како е 1842. год. у Србији буна се родила, како е кн. Михаилъ землю оставити морао, и како е на Врачару одъ народа одма Александеръ сынъ Караџорџевъ за княза избранъ, и одъ Порте бератомъ потврѣенъ. Познато е и то, како на овоме ние могло остати: почемъ е Руссія као покровителица Србије гласъ свой противъ тога кодъ Порте подигла, и сматрала е изборъ овај као произлазакъ буне, кое песмъ да буде. Зато е захтѣвала, да се поглавице побуне те Вучићъ и Петроніевићъ изъ землѣ удаде, да се изборъ овај уништи, да се народна Скупштина сазове, и на тој изборъ слободанъ учини: и да Русіи ние стало до лица, но до основа. *) Порта, премда е одъ Енглеске и Французске, па и одъ Аустрије, у почетку поддржавана, захтѣваню Русіе попусти, и поиште, да кн. Александеръ оставку да, и да се новъ изборъ учини. И на ово князь Александеръ да оставку, наравно са жельомъ да на предстоѣћој Скупштини опетъ за княза избранъ буде. Едно између осталы' средства', којма се народъ за то преправляо, была е и пѣсма ова одъ Пѣсника на-

*) „Въроятнѣе всего, что народная Скупщина подаетъ голосъ свой въ пользу Александра Караѳорѳевича; но какъ *вопросъ о лицахъ непредставляешъ для насъ ничего особеннаго*, то Государь Императоръ, вѣрный своему Царскому слову, невоспротивится ни мало что бы новоизбранный, кто бы онъ ни былъ, былъ подтвержденъ Портою въ достоинствѣ Сербскаго князя.“ — Генералъ-Маіоръ Баронъ Ливенъ — Временному Правленію и Совѣту Княж. Серб. Нр. 8. 14. Юлія 1843.

роднымъ духомъ спѣвана, и тако удешена, да су е
гуслари у народу пѣвали.

LVI.

**ПОЗДРАВЪ МЛАДЕЖИ СРБСКОЙ
У ПОЖУНУ.**

Изъ самога наслова види се, да е ова пѣсна као
Одзивъ на пѣсню младежи Србске изъ Пожуна на
Пѣеника управлѣну. Она е была печатана у Поду-
навки 10-га Марта 1845. Ч. 10. и гласила е овако:

Высокоблагородномъ и Высокоученомъ
ГОСПОДИНУ

ЮВАНУ ХАДЖИЉУ

(Милошу Светиљу)

Србскомъ Књижевнику и славномъ Стихотворцу,

НА ИМЕН-ДАНЪ

7-га Януара 1845.

Источникъ живой юности отворашь
За ревность свету къ чести рода,
Красна хрдожества златнымъ ключемъ.

М. С.

На Авали, погле роде!
Гдѣ е Србски Муза рай,
Срб-МиLINE коло воде,
К'о да весне цвета Май;
И пѣваю ликъ слободе,
Коиmъ с' ори Србскій край:

Яенымъ грломъ Вила кличе
Громовито Срб'ма виче:
„Слави роде! кумства данъ,
Светый дође ев' Юванъ.“

Любовомъ пламте Србеке груди,
Веѣъ поздравля кума кумъ,
Обшта слава чувства буди,
Желъ Богу шилъ умъ.
Калміоне ал' загуди
Любкій сада лире шумъ:

„Ой питомци! мога хора
Слав'те име вы Ментора,
И пѣвайте вес'о ликъ,
И дижите къ небу кликъ.“ —

Ты выпрeный Пѣвче милый,
Кои с' вѣрный Муза другъ,
Ты с' на ума хитри крыли
У небесный дижешъ кругъ,
Хармонія неба врлы
Слушашъ тамо красный звукъ:

Гди анѣлски хори лете
Поеѣ' Богу химне свете;

Тадъ божества пуна т' грудь
Пъсеме Србству ліе свудъ.

У рай-поля, кано Лука,
Србскогъ рода исполинъ,
Садъ насъ води твоя рука,
Невиности гдѣно кринъ
Съ цвѣтемъ красногъ цвѣта струка
По лаяма зеленымъ :

Гдѣ мудрости росу мила
Стреса зора съ руйны крыла :
Ту совѣте милопой
Златне нама ліе твой.

Ил' на Србекомъ Хеликону
Пѣво съ лиромъ къ роду жаръ,
И подобно Аполлону
Гласомъ неба трес'о шаръ ;
Ил' Астрее по Солону
Дав'о врмый Србу даръ ;

Свагда родъ те Србскій слави,
Дичной вѣнаць плете глави :
У тог' хвале вѣнца сплетъ
Прими овай нѣжный цветъ !

У Косовомъ тко е бою
Юнакъ быо, знамо сви,
На књижества садъ си полю
Храбрый Милошъ Србу ты !

Пѣвай роду вышню волю,
Зракъ просвѣте на насъ лій:

А ты неба, землѣ Творче;
Чуй младежи желѣ, отче!
Нек' му жизне звѣзде ходѣ
Дуго гледи Србскій родъ!!!

У Пожуну

пѣвала

Учећа се Србска Младежь.

Ова овако ватрено и прекрасно изражена чувства колико су на похвалу Пѣсника управљена, толико су више учећой се младежи у Пожуну на честь и отличіе служила, и данасъ служе (*honor est honorantis!*). Али се у исто време тимъ и зависть пробудила, тако, да се еданъ одъ главны' старѣшина' ние уздржати могао и самимъ дѣломъ противодѣйствовати, и баръ за инатъ (штоно рѣчь) Пѣснику натрунити, и похвалу ту помрачити. На тай конаць позове онъ учредника Београдски' Новина' на то, да бы овај садъ устопце штогодъ на похвалу еднога главнога књижевнога противника Пѣсникова сачинио и печатао, чимъ бы се и оной пѣсни цѣна побила. Кадъ се овај извини, да се тога приѣмити неможе, пошлѣ га Исидору Стояновићу, Профессору, кои се пѣсничствомъ занимао, да овога именовъ нѣговимъ на то позове. Но ова поштена душа, не само да то као нѣшто подло одъ себе одбаци, него и одма Пѣснику дође, и стварь ову съ najveћимъ негодованѣмъ саобшти. Овај оваковый догађай Пѣсникъ само зато овдѣ

саобштава, да мила младежь Србска, коя ће роду и отечеству служити, и чести и похвале заслуживати, оваково и подобно искуство на свою науку употреби, и позна, шта ню на путу живота сретати може, и какве страсти и за похваломь иду.

LVII.

У Т Ъ Х А

Г. Стояну Симиѣу.

Одъ времена Милетине или Симиѣеве буне (Ян. 1835.) и у слѣдству ове слѣдовавше Скупштине Сре-тенске (2. Фебр. 1835) Старѣшине су Србске колико по увѣреню своме толико по крайньої нужди све-тешиѣ скончавале се у слогу и дружество, настоява-юћи, да се самовольство княза Милоша ограничи, и безбѣдность личности, иманя и чести свакоме Срби-ну прибави. Оваковимъ настояванѣмъ дошло се до Устава 1838. године добивеногъ, и у пролеће 1839. год. обнародованогъ. Князь Милошъ инакъ покуша надбити ову побѣду Старѣшина, изъ потае буну ди-гнувши кодъ регуларнога воинства противъ Устава и Старѣшина. Но овога покушенія онъ самъ жертва буде, тако да е притесивъ 1. Юнія 1839. оставку на княжеско достоинство у ползу сына свога най-старіега Милана дао, и изъ землѣ изишао. Но коли-ко е пре тога Старѣшине Србске страх одъ кн. Ми-лоша у едно сбїао; толико су се садъ, како су се овога ослободили, подма цѣпати и раздваяти почели. Веѣ при првомъ почетку и постанку Намѣстничества

достоинства княжескогъ, кадъ е Вучиѣ нѣке себи неугodne чиновнике самовольно и безъ суда прогна-ти хотѣо, распре и цѣпаня су се породила. Нѣки су у томе поступку сматрали првѣй коракъ новoga самовольства, одъ кога су се едва юче опростили, ни-ти су допустити хотѣли, да Вучиѣ оно садъ чини, противъ чега су у Кн. Милошу сви до ючеръ ишли и радили. После смрти Миланове буде млађѣй сынъ Кн. Милоша Михаилъ за княза кодъ Порте предло-женъ. Овай е онда у Влашкой кодъ отца быо, и збогъ затезаня и задржаваня отчина дуже се онде задржао, тако да е доцнѣ у Цариградъ ради потврдителногъ берата отишао, и текъ у пролеће 1839. год. у Сер-бию као князь дошао. Чимъ се долазакъ княза Ми-хаила веѣма протезао, тимъ е у Сербѣи раздоръ ра-ст'о, и распростирао се. Старѣшине су се све веѣма раздваяле, еданъ другога понизити и у сѣнку бацити старао се. Одъ старѣшина' прелазило е на чиновни-ке остале, на воинство регуларно, и у самъ народъ. Све се поремеѣавало и разстроявало. У оваковомъ станю их е и долазакъ княза Михаила застао. Сто-янъ Симиѣъ, кои е онда Вице-Предсѣдатель Совѣта быо, и самъ е едно одъ главнѣи дѣйствиуюѣи лица' у томе быо. Великѣй займъ, кои е онъ после удалѣ-нѣя княза Милоша одъ Правителства узео, давао е по-вода и оружѣя супарницима нѣга у повѣреню поколе-бати, и сѣнку на нѣга бацити. Пѣсникъ е онда, ра-деѣи на устроенѣяма земальскимъ, са Старѣшинама у непрестанномъ сношеню бывао, све те смутнѣ и не-прилике очима гледао. У такомъ станю видеѣи Сто-яна Симиѣа мучна и невольна, сѣдне, и напише му „Ушѣху“ ову, изъ кое се и стаѣъ и отношенѣ он-дашиѣ Старѣшина' видити може. Пѣсникъ таки у пр-вой строфи пита, зашто садъ да неволянъ буде, кадъ

е оно, што су желили, добывено, т. е. прошло е време самовольства и силе, и дошао уставъ и законъ (премалеће или пролеће); нѣиову тежню и радню предъ народомъ и са народомъ да се одъ самовольства ослободе и подъ крыло устава и закона до'ђу, уподобљава летеню ждралова, кои бѣже одъ хладногъ предѣла и иду у топлии; представля, како су се ови раздвајали и опетъ сложили, па су имъ и воће и ято лѣпо топлый предѣлъ уживали. Одъ тога примѣръ нека узму и Старѣшине Србске садъ раздвоене, одъ коих су четири главна у мѣсто свію именована: Ефремъ Обреновићъ, Авраамъ Петроніевићъ, Тома Вучићъ Перишићъ, Намѣстници княжескогъ достоинства, и Ђорђе Протићъ, Попечитель внутрени' дѣла'. Па башъ да кадкадъ и незгоде и неприлике у овомъ станю искусе, опетъ е болъ, него онако као што е было, као годъ што е, вели, лѣпше лѣто одъ зиме, башъ да има грома и мунѣ; ко е радъ плода, мора трпити и кишу, а гдѣ е киша, мора бити и облака, па се облацима и сунце закрыва, па нека и они погдѣкою и незгоду претрпе и сносе. Садъ већ нека се про'ђу вели, смутнѣ по народу и буне; еръ ће остати безъ капе. Найпосле за-ключуе тѣшећи га съ тимъ, што онъ и садъ има у Влаш-кой закупъ и трговину солеску, па може спокойно то уживати, кадъ и тако већ не'маю се зашто бочити, И кадъ оно што е было прошло е, и премалеће дошло е, т. е. кадъ е самовольство престало, и оно што су они тражили т. е. уставъ и законность, добыли су. —

LVIII.

ЗА СПОМЕНЪ

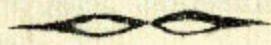
Г. Лазару Арсенієвићу.

Г. Лазаръ Арсенієвићъ (названный *Баша Лака*). Онъ е вѣданъ одъ вѣстны' ученика' велике школе Београдске изъ Караѣорѣева времена. При паденію Сербіе 1813. и онъ е прешао у цесарію и са старѣшинама у Бесарабію отишао. Кады е отечество нѣгово подъ князомъ Милошемъ опять мало оснажило се, вратио се и онъ изъ Бесарабіе, и поднео услуге свое. Службе е разне отиравао, особито служио е много по струци судейской. У оно време 1846. быо е Совѣтникъ и опредѣленъ на дужности Капуѣеае Србскогъ у Цариграду. У оно време веѣ су нѣки уставобранители и устава и закона наситили се были, и радо бы по старой науци, кою су болѣ разумѣвали, управляли. Наравно е было, да коме е законъ сметао, томе е морао и законописаць на сметнѣи быти. Было их е старѣшина' истина и другога духа, али ови нису доволно срѣца имали, противостати томе, докъ се те противозаконне тежиѣ до крайности развиле нису; те мало их та слабость екупно ние стала на Крагуевачкой Скупштини 1848. И по наведенной тежнѣи овой буду и послови законодателни са Пѣеникомъ (онда бывшимъ законописцемъ) прекинути; и онъ се спремао оставити Сербію и своіой куѣи вратити се (навршившій деветъ година' свое раднѣ). Г. Лазаръ Арсенієвићъ као любитель реда и законности, сматрао е овай разстанакъ и одлазакъ законописца изъ Сербіе као великій губитакъ за отечество свое, и често е са истымъ о судьбине Србской

разговоре водио, яде свое надъ раздоромъ, смутнями и пагубнимъ тежняма изражаваюћи. При разстанку за залогъ уваженія и пріятельства скине са свое руке прстенъ, кои е онъ обично носио, са каменомъ едне древности римске, и да га законописцу; а овај нѣму разставшій се да пѣсну ову односећу се на станъ ондашнѣга времена и нѣнова разстанка. Колико е онъ одлазакъ овај Пѣениковъ за великій губитакъ сматрао и чувствовао, изразио се тако у првомъ свомъ писму изъ Цариграда 18. Юнія 1846. писаномъ овима рѣчма: „Ахъ! Да ли ће судби земаля и людій јошть кадгођь угодно бити, да я съ вама у скупи опетъ у Србији поживимъ?“ — Онъ е доцнѣ отправляо дужности попечителя правосудія и просвѣщенія, и садъ е (1855) у званію члена Совѣта княжества Србскогъ.

Типографійске нѣке погрѣшке :

На страни	— у реду	— печашано	— поправљено.
— 34.	13.	— 1823.	1822.
— 48.	3.	— Гуануло	— Грануло
— —	15.	— и срцемь	— срдцемь
— 55.	16.	— трепѣшь	— трептишь
— 72.	10.	— Юлія	— Юнія
— 99.	4.	— Пунь	— Пунь
— 102.	7.	— дат'	— дат';
— 135.	21.	— одранѣни.	— одранѣни,
— 182.	11.	— Шéдїѳsz	— Шéдїѳsz
— 187.	3.	— манистире	— манастире
— 204.	последнѣмь	— Юлія	— Юнія.

Титулярнаго сына полковника:

На списки — у воев — неужасно —	1823.	34.
Грануло — Грануло —	1823.	48.
срдненя — и срденя —	15.	—
требеня — требеня —	16.	52.
Юля — Юля —	10.	72.
Пуня — Пуня —	4.	88.
дат; — дат; —	7.	102.
одьявня — одьявня —	31.	132.
Шейсх — Шейсх —	11.	182.
мянестире — мянестире —	3.	187.
Юля — Юля —	—	204.

Г. Г. ПРЕДУПИСНИЦЫ,

и а

КНИГУ I.

БЕОГРАДЪ.

Правителствена Библиотека при попечит. Просвѣщенія, Г. Павле Илићъ прав. апотекаръ, Илія Гарашанинъ пенсіонеръ, Архимандритъ Гаврилъ, Теодосіе Іеромонахъ, Серофилъ Перовићъ Іеромонахъ и Серофилъ Никифороъ Дучићъ Іеромонахъ Ерцеговци, Велимиръ Валожичъ книжаръ.

Свега 8

БЕЧЪ.

(Скупіо Стеванъ Павловићъ.)

Уредништво „Световида“ за себе и свогъ дописника изъ Албаніе 2. к. Г. Борђе Даничићъ, Тома Мухъ власникъ народне гостіонице (National Hotel) у Бечу, Бранко Јовановићъ, М. Д. Рашићъ, Игњатије Бартулићъ професорскій кандидатъ, Јованъ Бошковићъ юриста, Игњатије Брилићъ юриста, Вл. Жупунскій юриста, Алекс. Мандровићъ юриста, Миланъ Маринковићъ юриста, Дашанъ Миланковићъ юриста, Борђе Милосавлѣвићъ юриста, Јованъ Михаиловићъ юриста, Димитріе Мусулинъ юриста, Марко Надашкій юриста, Павле Николаевићъ юриста, Михаило Политъ юриста, Јованъ Руварацъ юриста, Јосифъ Хадія юриста, Франьо Чегетекъ юриста, Милошъ Михаиловићъ диплом. апотекаръ, Димитріе Христофоровићъ апотекаръ, Коста Вуићъ медицинеръ, Никола Дука медицинеръ, Андрија Мандровићъ изъ Винковаца Миланъ Берићъ, Димитріе Петровићъ академикеръ, Михаило Борђевићъ академикеръ, Корнелие Станковићъ піяниста, Јов. Марковићъ техникеръ, Јов. Касаниновићъ контоариста, Гаврилъ Чанићъ трговач. помоћникъ, Никола Шендлъ трговач. помоћникъ, Владимиръ Јовановићъ изъ Шабца, Јосифъ Пецићъ изъ Крушевца.

Свега 37.

БЕЧЕЙ СТАРИ.

(Одъ Г. Александра Бастића.)

Чест. Гд. Самуилъ Бранковићъ Парохъ и конс. членъ, Благородна Господа: Милошъ Јоцићъ, Александеръ Станов-

виѣ, Севастіанъ Завишиѣ, Никола Загорица, Милошъ Вла-
овиѣ, Симеонъ Пеиѣ, Тада Елчиѣ, Новакъ Кекиѣ, Бли-
савета Недельковиѣ, Юстинъ М. Шимиѣ, Георгій Петро-
виѣ, Господари Васа Поповиѣ и Васа Штефковиѣ, Б. Гд.
Др. Боголюбъ Борѣвиѣ, Александеръ Бастиѣ.

Свега 16.

ДАЛМАЦІЯ.

Високоучени и Велецъвиѣни Г. Божидаръ докторъ Пет-
рановиѣ ц. к. савѣтникъ апелационаго суда Далматин-
скогъ — Г. Лазаръ Брберъ — Г. Јово Букилица — Г.
Стефанъ Сеферовиѣ — Г. Павле Петровиѣ — Сима Ка-
луѣеровиѣ, скупитель. Герас. Петрановиѣ Протосинг. Г.
Георгій Николавиѣ протопресвитеръ дубровнички. Савва-
тѣ Кнежевиѣ Бром. м. Крке.

Свега 9. ком.

СРЕМЪ.

Г. Трифунъ Младеновиѣ изъ Руме. Г. Урошъ Милу-
тиновиѣ Протопресв. изъ Митровице. Г. Милошъ Радой-
чиѣ, Докторъ Медицине, варошкій Физикусъ у Земуну
10 екс. Г. Јованъ Поповиѣ (Зубанъ) изъ Карловаца.

ЛУГОШЪ.

Г. Христ. Кеѣбелацъ срезни Начелникъ за себе и
свою ѣрку, госпоѣицу Јелисавку 2 кнѣ. Г. Јоѣеф Јаудиѣ, I.
Окружни Комесаръ. Г. Васа Луяновиѣ, II. Окружни и
Грундъ — Ентластунга комесаръ, Г. Антон Мелѣер одъ
Райтербурга, III. Окружни комесаръ. Г. Павле Риѣички одъ
Скрибешѣи, за себе и свою супругу, госпою Јелку 2 кнѣ.
Г. Теодоръ Петровиѣ одъ Охабе — Мутника. Г. Андрия
Јовановиѣ одъ Поганешѣа. Г. Софроние Новаковиѣ, Ад-
юнктъ Манипулацие кодъ Окружногъ Суда. Г. Ферд. Це-
реръ, Саветникъ Окружногъ Суда. Г. Константинъ Чехов-
ски Саветникъ Окруж. Суда. и срезки Судацъ Лугошки. Г.
Др. Свет. Милетиѣ. Г. Борѣе Филиповиѣ, бивши срезки
комесаръ.

Госп. Данило Миленковиѣ Слахия одъ Жабара. Г. Вѣкoslavъ отъ Маршо, Окр. Суда Совѣтникъ. Г. Гривичиѣ, Ц. К. конц. кодъ Ф. Дирекцие. Г. Илиѣ Іов: Стражмештаръ кодъ жандара. Г. В: Арновлѣвиѣ Аушкултантъ. Г. Андра Іанковиѣ Лебцелдеръ. Г. М. Иванъ Маршо Ц. К. Акцесиста.

Свега 21.

МЕЛЕНЦИ.

Преч. Г. Павелъ Бибиѣ парохъ и Намѣстн: Чести: Г. Лазаръ Бибиѣ парохъ. Чести. Г. Георгій Георгиевиѣ парохъ Батанскій Чести. Г. Леонтій Петровиѣ парохъ Батанскій Чести. Г. Петръ Граниѣ Діаконъ Меленачкій Благород. Г. Лука Трифунацъ одъ Батфе. Благор: Г. Данило Трифунацъ одъ Батфе. Благор: Г. Іоакимъ Протиѣ Адвокатъ и мѣстни Началникъ. Благор. Г. Николай Пайдакъ Адвокатъ и мѣстни Бележникъ. Г. Г. Радивой Суботельскій и Радивой Богарошкій и Павелъ Богарошкій Ешкути. Г. Арсенъ Граниѣ кассиръ. Г. Стефанъ Богарошкій Први Тудоръ. Г. Г. Алексій Васильвиѣ и Николай Момировиѣ Учителы. Г. Христофоръ Шифманъ Егзакторъ и Инжиниръ Спаил. комлошкогъ. Благор. Г. Павелъ одъ Сабо Адвокатъ изъ Батовѣ. Г. Сима Шиѣаръ Трговацъ, Г. Димитрій Ранковиѣ Трговацъ. Г. Іосифъ Клаиѣ Трговацъ. Г. Теодоръ Теодоровиѣ Трговацъ. Г. Іоаннъ Таназевиѣ Трговацъ. Г. Іоаннъ Живановиѣ Трговацъ. Г. Іоаннъ Христофоровиѣ Трговацъ. Г. Георгій Хаджиѣ Трговацъ. Г. Живанъ Радакъ трговацъ. Г. Димитрій Янковиѣ трговацъ. Г. Георгій Янковиѣ трговацъ. Г. Аца Таназевиѣ. Г. Андриа Монашъ коларъ Г. Георгій Радакъ ковачъ Павелъ Бибиѣ ученикъ I. классе.

Свега 33.

НОВИ САДЪ.

Нѣгово Високопр. Г. Платонъ Атанацковиѣ Епископъ Бачкій. Г. Георгій Вуковиѣ, парохъ Н. Садскій. Г. Іосифъ Матиѣ, ц. к. пенз. маіоръ. Г. Іоаннъ Хладникъ, докторъ права, ц. к. државный правобранитель, Г. Іованъ Суботиѣ докторъ права, и Адвокатъ Г. Александеръ Стоячковиѣ,

1*

III. пол. комисаръ у Н. Саду. Г. Александеръ Кода, докторъ
медицине, окруж. Лѣкаръ у Темишвару. Г. Георгій Дим. Ко-
да, трговаць. Г. Петаръ Политъ. — Гаврїйлъ Политъ, Е-
милъ Саввиѣ, Стефанъ Николиѣ, Леонидасъ, Стерїо, Илія
Стерїо, ученици.

Свега 14.

(Совокунио Г. Петаръ Мих. Райковиѣ.)

Пречест. Г. Павелъ Стаматовиѣ Протопресвит. Нары-
цат. Патриаршескаго консіст. и Чест. Бачк. консіст. Сосѣ-
датель, якоже и Одескаго Содружества за Історию и Древ-
ности Кореспондентъ. Пречест. Г. Алекс. Захаричъ, Намѣст-
никъ Н. Садскій. Чест. консіст. Бачк. Сосѣдатель. Чест.
Г. Г. Нароси, и еродіаконъ: Григорій Андреевиѣ, чест.
Консіст. Бачк. сосѣдатель. Іованъ Марковиѣ, Павелъ Нико-
лиѣ Балта, Іованъ Поповиѣ Администр. еродіак. и учи-
тель Іоанов. школе Георгій Продановиѣ. Цес. кр. Господа
чиновници: Максимъ Паску. Георгій одъ Новиѣ ц. кр. ок-
руж. Среза Новосадс. началникъ. Алек. Георгиевиѣ. ц. кр.
окружногъ суда секретаръ. Г. Никола Банчевиѣ. финанц.
Чиновникъ за сына Іоанна. Г. Іованъ Живковиѣ ц. кр.
финанц. чиновникъ. Г. Теодоръ Бомпариѣ ц. кр. чиновникъ
бауамта. Г. Димитрій Марковиѣ лѣкаръ очію и зуба. Г.
Атан. Трифковиѣ, за сына Косту. Г. Петаръ Тьулумовиѣ.
Г. Іованъ Димиѣ, Г. Аркадіа Дада за сына Стеву Г. Димит-
рій Калиѣ за сына Миту. Господа Адвокати: Іованъ Ма-
тиѣ, Иліа Христиѣ, Іованъ Радовановиѣ, Георгій Гондо-
рошъ. Павелъ Димитриевиѣ, Алек. Шевиѣ, Тома Теодоро-
виѣ, Теодос. Іоанновиѣ. Радивој Стратимировиѣ одъ
Кулпинъ. Господари Трговцы: Іованъ Гвоздановиѣ Свето-
заръ Николиѣ, Мих. Георгиевиѣ за сына Іована. Несторъ
и Елена Шудиѣ, Ігнать Стефановиѣ за сына Георгїа.
Конст. Яковиѣ, Георгій Яковиѣ, Милошъ Саранда ту-
торъ цркве свято Іоанновске. Братїа Харишъ. Георгій Ба-
рако, Василій Тешиѣ за кѣрь Марию. Георгій и Екат.
Вучериѣ. Теодоръ Саввиѣ, Давидъ Поповиѣ за сына Іо-
вана. Георгій Субботиѣ, Іованъ Ф. Костиѣ. Ник. Копри-
вица, Григорій Костиѣ, Петаръ Петровиѣ Коровъ, Госпо-
жа Александ. Маринковиѣ, Г. Іованъ Лазаревиѣ грађаръ,
Г. Ђвта Медуриѣ членъ избр. Общества, Г. Гавриль К. По-
повиѣ членъ избр. общества, Г. Аркадіа Радосављевиѣ,

Г. Ник. Нешковићъ, Г. Стеф. Стояновићъ. Г. Г. Винопро-
давцы: Петаръ Летићъ, Георгій Ф. Шилићъ, Петаръ Јовичићъ,
Димит. Савићъ, Стеф. Ђетићъ, Г. Г. Савунджие: Јованъ
Јевтићъ, Членъ Избр. общ. Јоаниъ Јоановићъ. Г. Андрей Да-
бижићъ кројачъ, Г. Живко Ђунићъ чизмаръ. Георг. Кралъ
вачкій тргов. калфа.

Свега 66.

Г. Јосифъ Михайловићъ трговацъ изъ Каменице 1

Г. Марко Дракулићъ житаръ за сына Г. Стефана изъ
Ченте 1.

Честн. Г. Савва Стойшићъ парохъ, и Димитрій Степа-
новићъ трговацъ за сына Стефана изъ Футога 2.

Благородна Господа: Јованъ Кирковићъ Управ. канц. ц.
к. Окр. Суда. Гаврилъ Јовановићъ Помоћникъ ц. к. Окр. Су-
да. Александеръ Михайловићъ Помоћн. ц. к. Окр. Суда.
Јефта отъ Новићъ Душкултантъ ц. к. Окр. Суда. Јованъ
Бугарскій Чиновникъ ц. к. Окр. Суда. Јосифъ отъ Пасте-
љи Чиновникъ ц. к. Окр. Суда. Радославъ Манойловићъ
Чиновникъ ц. к. Окр. Суда. Сигисмундъ Лоосъ Чиновникъ
ц. к. Окр. Суда. Јаковъ Радосављевићъ Акцесиста ц. к. Окр.
Суда. Јованъ Стояновићъ Практикантъ ц. к. Окр. Суда. Ан-
дриа Петровићъ земальскій Адвокатъ Јованъ Груићъ зе-
мальскій Адвокатъ Миланъ Поповићъ земальскій Адвокатъ
и Бележникъ Старо — Футожкій. Високоучени Г. Констан-
тинъ Мюдраговићъ Девическій Учитель Јованъ Јовановићъ
Ученикъ вишшегъ Гимнасиалногъ Разреда. Почтенородни
Господари Гаврилъ Панаотовићъ Житаръ Павелъ Јовано-
вићъ трговацъ изъ Шайкашкогъ Ковила Димитрій Авваку-
мовићъ трговацъ за Сина Георгіа. Јаковъ Райковићъ Гр-
бићъ трговацъ Петаръ Стойшићъ Некаръ Георгій Брзак-
овићъ винопродавацъ. (Скупно I. Р.) Свега 22.

Г. Исидоръ Коларовићъ Протосинџель, Лазаръ Јовано-
вићъ професоръ и катихета, Јованъ Ђорђевићъ професоръ,
Милошъ Ђздимировићъ ц. кр. окр. Суда официалъ, Ђорђе
Драгићъ ц. к. полицие чиновникъ. Андрей Монашевићъ па-
рохъ, Стефанъ Бекићъ, Милошъ Станоевићъ, Васа Огњано-
вићъ, Теодосие Радонићъ Адм. Бођ. Платонъ Поповићъ На-
мѣстникъ.

Свега 11.

Никола Мариновићъ кабаничаръ, Јованъ Поповићъ кабаничаръ, Лазаръ Бремићъ кабаничаръ, Яковъ Поповићъ кабаничаръ, Милошъ Николићъ кабаничаръ, Ђорђе Јасићъ кабаничаръ, Никола Драгичевићъ кабаничаръ, Арсение Радивоевићъ кабаничаръ, Павле Радонићъ кројачъ за сина Димитриа, Јованъ Брђанинъ за синове Милана и Петра, Симеонъ Жигићъ са сина Илию, Кузманъ Николићъ земљдѣлацъ, Ђорђе Николићъ земљдѣлацъ за сина Стевана, Гавра Николићъ земљдѣлацъ за ћеръ Тинку, Лука Башићъ земљдѣлацъ за сина Пантелию, Стеванъ Керчевъ винопродавацъ за сина Петра, Димитрие Поповићъ земљдѣлацъ за сина Лазара, Василие Шовлянски земљдѣлацъ за сина Илию, Живко Живковићъ изъ Беочина, Божа Радаковићъ кнезъ Лединачки за сина Илию, Петаръ Пантелићъ изъ Лединаца за сина Пантелию, Мия Поповићъ изъ Лединаца за сина Младена.

Свега 22.

(Одъ Г. Константина Исаковића Адвоката.)

Г. Павелъ Јоанновићъ изслужени членъ ц. к. областногъ суда, Стефанъ Брановачкій и Јоаннъ Пасковићъ дѣйствиелни Сосудіе окружногъ суда, Гавриилъ Ползовићъ Градоначалникъ, Петаръ Зако одъ Байше, Александеръ Георгиевићъ, Павелъ Мачванскій, Секретари при окружномъ Суду, Гаврилъ Јоанновићъ и Александеръ Михаиловићъ судейски спомощници. Радославъ Манойловићъ чиновникъ при окружномъ суду, Василие Обрадовићъ вар. камерашъ, Тимотие Милашиновићъ сиротински Отацъ, Јосимъ Симоновићъ контролоръ, Димитрій Сарачевићъ Хирургъ Г. Јоаннъ Матићъ, Трифунъ Јойкићъ, Константинъ Исаковићъ, Андрија Петровићъ, Георгиј Кондороши, Петаръ Нешковићъ, Александеръ Шевићъ, Адвокати. Михаилъ Политъ юриста у Бечу, Г. Јосимъ Мачвански, Јоаннъ Политъ, Михаилъ Георгиевићъ, Констан. Радуловићъ, Тодоръ Николићъ, Гаврил Поповићъ, Никола Петровићъ, Георгиј Шевићъ, Антоние Новаковићъ, Живко Суботићъ, Емануилъ Давидовићъ, Тодоръ Савићъ Граждани и трговци, Г. Јоаннъ Клаићъ академическій Малеръ, Г. Јоаннъ Форовићъ Новосађанинъ житни трговацъ у В. Бечкереку 10 ком.

Свега 46.

ПАНЧЕВО.

(Скупио Г. Ђорђе Павловићъ)

Г. Г. Константинъ Арсеновићъ, протопр. панч. Теодосіе Цр-
нянскій, Игуманъ Войловачкій. Лука Илићъ, учитель вѣро-
закона у ц. к. восп. заводу. Мойсей Атанацковићъ и Ва-
сілій Живковићъ, пароси. Стефанъ Болгарићъ Намѣстникъ
протопр. Аксентій Димићъ, парохъ Баваништкій Іосифъ
Атанацковићъ и Савва Васићъ ђакони панч. Др. Конст. Пе-
ичићъ, фисикусъ. Стефанъ Іанковићъ, Г. Г. трговци: Евремъ
Барићъ, Ђорђе Варсанъ, Александеръ Касапиновићъ, Г. Т.
Милутиновићъ, Никола Ђурчинъ, А. Влаховићъ, Атанасій
Кранчевићъ, Ђ. А. Николићъ, Д. Суботићъ за сынове Ва-
сілія и Іоана, Никола Капамація, Іоаннъ Барићъ, Петаръ
Вучковићъ, Міхаилъ Тодоровићъ, Живко Іоановићъ, Дим.
Крчединацъ, Аронъ Лепедатъ, І. Костићъ, Конст. Зегго, М.
Суботићъ, М. Станишићъ, В. Іоановићъ, Ник. Поповићъ,
Іова Іоановићъ, Г. Д. Коко, Димитрій Поповићъ, Васа Су-
ботићъ, Ђорђе Огняновићъ, Т. Живановићъ, І. Капамація,
Димитрій Райковићъ, І. Топаловићъ, Крочъ, Ђорђе Пав-
ловићъ.

Свега 43.

СЕНТОМАШЪ.

(Одъ Г. Новака Голубскогъ пенсioniратогъ капетана.)

Г. Димитрія Радановићъ Адвокатъ Г. Іоанъ отъ Са-
рићъ куріалиста Г. Іоанъ отъ Николићъ куріалиста Г. А-
лександеръ Іванићъ комесаръ Г. Георги отъ Николићъ
Бележникъ Г. Аронъ Ниџинъ Адвокатъ Господаръ Павелъ
Манойловићъ Обштински комесаръ Господаръ Лазаръ Ма-
нойловићъ Економъ Г. Тома Іванићъ Подбележникъ Г.
Новакъ Голубскій пенсioniрати капетанъ Господаръ Ва-
сили отъ Николићъ Економъ Господаръ Урошъ Гаванскій
Економъ Г. Павелъ Петровићъ парохъ.

Свега 13.

ТЕМИШВАРЪ.

(Одъ Г. Ђорђа Іовановића учителя у граду.)

ГГ. Самуилъ Маширевићъ Епископъ Темишвар. Васили
Петровићъ Протодяконъ, Арсение Продановићъ капеланъ

Дворски, Светозаръ Миленковићъ новоизбр. Парохъ Темешварски, Стеванъ Деметровићъ Редарства повереникъ, Стеванъ Сандићъ Консист. Адвокатъ, Јованъ Каракашевићъ, Ђвгеніе Надашки, Аронъ Предраговићъ, Госпођа Марія Николићъ, Анна Модошъ, Јосефа Урошевићъ, Госпођица Сидонія Стойшићъ, Г. Павелъ Ивковићъ за сина Петра, Коста Николићъ за сина Исидора, Д. Ристићъ, Јоваръ Ласкоръ, Николай Величко за сина Димитрія. Аркадіе Поповићъ, Аронъ Петровићъ. Г. Ливие Радивовићъ членъ обл. суда.
Свега 20.

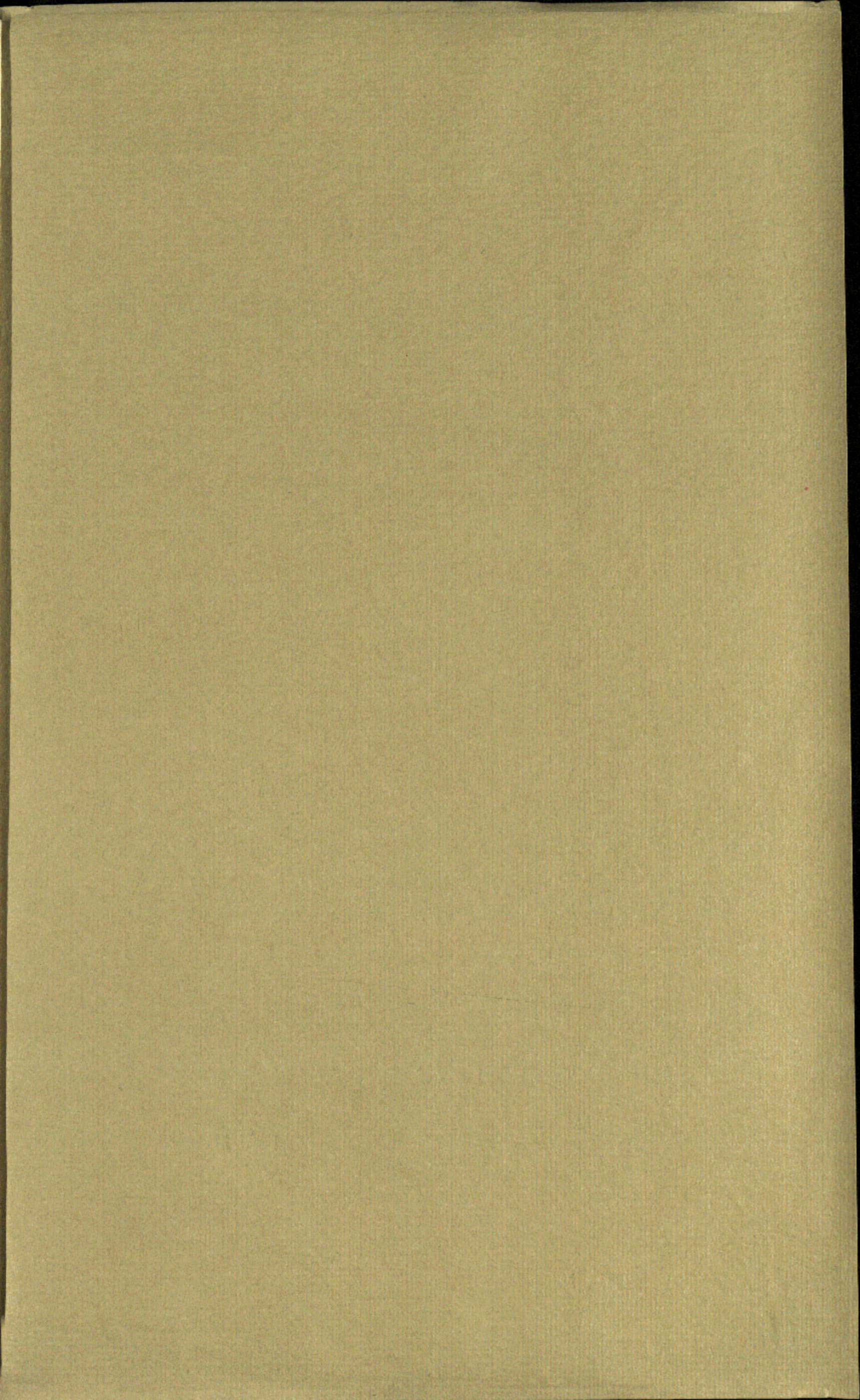
ТРИЕСТЪ.

(Одъ, Г. Дра Стевана Васића.)

Честнѣйшій Господинъ Никола Вуиновићъ Администраторъ при храму св. Спиридона, и членъ консисторіе 1. Честнѣйшій Господинъ Данило Буићъ, администраторъ при истомъ храму и членъ консисторіе 1. Благопочтенородни Господаръ Михаилъ Вучетићъ; великокупацъ 5. Благопочтенородни Господаръ Марко Квекићъ, великокупацъ и титоръ црквени 3. Благопочтенород. Г. Риста Опуићъ великокуп. 1. Благопочтенород. Александеръ Опуићъ великокуп. 1. Благопочтенородни Никола Рађенковићъ великокуп. 1. Благопочтенор. Господ. Александеръ Бајовићъ избранъ грађанинъ и титоръ црквени 1. Господинъ Ђорђе Мекша заслужени директоръ кодъ привилег. ассикурације овдашнѣ 1. Господинъ Ђорђе Цирковићъ 1. Високоблагородни Господинъ Јованъ Радосављвићъ ц. к. вице-конзулъ у Дурацу (Албаніи) 3. За училиште Србско у Триесту одобрениемъ Благор. Господина Јована Четковића Директора исти школа 12. Г. Павле Четковићъ 1. Г. Ђорђе Тодоровићъ трговацъ 1. Г. Димитрие Тодоровићъ 2. Г. Јованъ Стояновићъ трговацъ 1. Г. Димитрие Владисављвићъ заслужени учитель србски овоградски 1. Докторъ Стеванъ Васићъ, лечникъ 1.
Свега 38 ком.

ТУРИЯ.

Г. Јефремъ Јаковљвићъ парохъ, Петаръ Чолићъ парохъ, Петаръ Класановићъ, Јанко Славнићъ трговацъ,
Свега 4

P19Sr III 229/1.1

10.00

У НОВОМЪ САДУ.

Књигонечатња Др. Дан. Медаковића,
1855

2295
—
587
0912
—
8
021